

Fylkesmannen i Troms

Årsrapport 2016

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	5
1.4 Andre forhold	5
Sted, dato og fylkesmannens signatur	5
2 Introduksjon til embetets hovedtall	6
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	11
3 Årets aktiviteter og resultater	13
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	13
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	13
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	13
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	14
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	15
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	15
3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	17
3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	18
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	19
3.1.1.5 Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvalitet og innovasjonsevne i helse- og omsorgssektoren og i folkehelsearbeidet	20
3.1.1.6 Økt kapasitet og kompetanse om psykisk helse og rus, med satsing på bedre forebygging og sammenhengende tjenester	21
3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	22
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring	23
3.1.1.9 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø	23
3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene	24
3.1.1.11 Kommunereform	24
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket	24
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	26
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	28
3.1.2.1 Godt tjenestetilbud for barn og unge	28
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	28
3.1.2.3 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket	29
3.1.2.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	29
3.1.2.5 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	30
3.1.2.6 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktningsituasjonen	31
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	32
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling	32
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	36
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige	36

tjenester	38
3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende	42
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	44
3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene	44
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	44
3.1.6 Særskilt om oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i Virksomhets- og økonomiinstruks	45
3.2 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	45
3.3 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	76
3.4 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	77
4 Styring og kontroll i embetet	78
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	78
4.1.1 Embetets risikostyring	78
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	78
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	78
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	78
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	78
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	79
4.3 Andre forhold	79
5 Vurdering av framtidsutsikter	80
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	80
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	81
6 Årsregnskap	82

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Vi har utført våre oppdrag i tråd med sentrale føringer og har i stor grad innfridd målene som er satt for oss i VØI og tildelingsbrev.

Samtlige avdelinger har hatt et høyt aktivitetsnivå. Prioriterte oppgaver er gjennomført i samsvar med ressurstildelingene. Volumkravene for tilsyn er i stor grad innfridd. Det har vært jobbet kontinuerlig med å innfri kravene til saksbehandlingstid. Innen de fleste områdene er målet nådd, men vi har hatt en del restanser både på byggesaks- og helseområdet.

Økonomisk har vi god kontroll. Vi gikk inn i 2016 med et overskudd fra 2015 på 2,6 millioner. Ved utgangen av 2016 ligger vi an til å gå med et overskudd på ca. 1,4 millioner kroner.

Mindreforbruket i 2016 skyldes i hovedsak vakante stillinger på enkelte fagområder, samt en midlertidig økning i prosjektmidler i 2016. Vi viser for øvrig til ledelseskomentarene til årsregnskapet. Fylkesmannen mener ressursbruken har vært i 2016 har vært effektiv .

I brukerundersøkelsen får vi jevnt over gode tilbakemeldinger fra kommunene både når det gjelder kompetanse, tilgjengelighet og veiledning.

Embetet har god tilgang på kompetente arbeidstakere, men ser store utfordringer i å kunne holde på en arbeidsstokk som kan balansere oppgaveporteføljen. Forskuttering av gevinster av effektivitetstiltak (eks. digital post, Ephorte, ABE-reformen) er en stor utfordring. Embetet vurderer det som nødvendig å sette i gang et arbeid med en plan for nedstyring av antall faste stillinger. Dette vil medføre redusert måloppnåelse.

Vi hadde et samla meget godt resultat på medarbeiderundersøkelsen 2016 med en svarprosent på 96. Medarbeiderne hos Fylkesmannen i Troms har gjennomgående høyt engasjement og 90% rapporterer at de er godt tilfreds med jobben sin.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Kommunereformen har vært en stor og krevende oppgave i 2016, men har også lagt et godt grunnlag for videre arbeid i kommunedialogen. Det kunnskapsgrunnlaget som er lagt i reformarbeidet vil kunne brukes i tida som kommer. Brukerundersøkelsen viste at ordførere og rådmenn i Troms er meget godt fornøyd med Fylkesmannens arbeid og veiledning i kommunereformen, selv om det store flertall av kommuner foreløpig ikke er i gang med sammenslåing.

På planområdet har det vært fremgang i de fleste kommuner. At det nå er laget en regional plan for landbruket i Troms, og at det nå arbeides med en regional reindriftsplan er i seg selv et uttrykk for framgang i planarbeidet i Troms, både regionalt og lokalt.

Vi får meget god tilbakemelding på vårt arbeid som regional reindriftsforvalter. Et eget prosjekt som har som mål å utvikle god dialog mellom FM og distriktene innen reindrifta, har vært et behøvd og viktig tiltak.

Barn og unge har fortsatt stor oppmerksomhet i embetet, og er et område som prioriteres. Sjumilssteget er vårt flaggskip og et resultat av sterk prioritering og en aktiv kommunedialog, bl a om FN's barnekonvensjon, helt siden 2009.

Vergemålsreformen er gjennomført. Tilgangen på verger og representanter for mindreårige asylsøkere har vært god, og anses også som et resultat av sterk prioritering og ekstra stor innsats gjennom de siste årene. Nedstyring av ressurstildeling til vergemålsoppgavene i tida som kommer er imidlertid en trussel mot videreføring av innsatsen på vergemålsområdet.

Høsten 2015 og første halvdel av 2016 var vi sterkt engasjert i tilstrømming av flyktninger til fylket vårt. Dette ble et tverrgående engasjement i embetet der flere avdelinger samarbeidet om å bistå kommunene.

Vi har klart å holde framdriftsplanen for utarbeidelse av tre forslag til marint vern i Troms, Ytre Karlsøy, Rysstraumen, og Rossfjordstraumen. Alle høringsmøter med kommunene, berørte parter og referansegrupper ble avholdt. Det har vært gode prosesser, med lavt konfliktnivå. Vi fikk Miljødirektoratets faglige vurdering av forslaget tilbake i oktober. Det er nå bearbeidet og sendt ut til offentlig høring, og vi er nå i gang med høringsmøter.

Fylkesmannen har hatt fokus på implementering av ny helselovgivning på Svalbard og utviklingen av gode helsetjenester i Longyearbyen og i Barentsburg, i tett dialog med Sysselmannen. Økt beredskap er blitt et sentralt tema. Også her det er etablert et nært samarbeid med Sysselmannen på Svalbard.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Bemanningssituasjonen i helse- og omsorgsavdelingen har vært prekær gjennom det meste av 2016. Organisatoriske utfordringer og sykefravær har vært ressurskrevende, men vi er på rett vei etter stor innsats og mange tiltak i 2016.

Dette året har vi satset mye på kommunikasjon, et område som i lang tid har ligget nede. Vi har ansatt en kommunikasjonssjef og en rådgiver. Fylkesmannen i Troms har nå en ny og mer moderne kommunikasjonsstrategi hvor også språk står sentralt. Vi mener det er viktig for å sikre innbyggernes rettigheter. Vårt mål er å bruke et klart språk som er lett å forstå slik at alle får muligheten til å medvirke. Vi har derfor satt i gang språkarbeid på flere plattformer forankret i ledelsen. Alt fra språk i tildelingsbrev til begreper i krisesituasjoner. I 2017 skal alle avdelingsdirektørene og deres fagansvarlige delta på Klarspråk-kurs. For å nå flest mulig og å være tilgjengelig der folk er, har vi tatt i bruk sosiale medier som Facebook og Twitter. Klart språk skaper tillit og godt omdømme. Vi skal være et godt forbilde for språkbruk i det offentlige.

1.4 Andre forhold

Fylkesmannen i Troms har i flere år fulgt opp kommunenes evne til å gjennomføre planlegging iht. plan- og bygningsloven. Vi har sett en bedring i den administrative planproduksjon, men ikke i like stor grad sett at dette er tatt i bruk politisk. God planlegging skal bidra til god kommune -økonomi, innbyggermedvirkning og gode og forutsigbare tjenester. Vi konstaterer at de fleste kommunene mangler (i et langsiktig planperspektiv) kapasitet og kompetanse i administrasjonen, som igjen medfører at kommunens politikere får liten eller ingen innføring i hvordan politisk styring skal utøves. Manglende planlegging og politisk styring, påvirker innbyggernes mulighet til medvirkning i utviklingen av tjenestene og kommunesamfunnet. Sett fra Fylkesmannens ståsted, fremstår dette som et betydelig rettssikkerhetsmessig og demokratisk problem, som kommunene burde være mer opptatt av enn de faktisk er. Fravær av planlegging bidrar i mange tilfeller til at tjenestetilbudet ikke ivaretas i tilstrekkelig grad, og at nasjonale reformer i mindre grad blir fulgt opp, og at innbyggermedvirkning blir for lite ivaretatt. Dette ser Fylkesmannen på flere tjenestekområder. Spesielt kan vi trekke frem kommunenes manglende evne til å innfri behovene i samhandlingsreformen.

I arbeidet med kystsoneplanene har det vært en utfordring å balansere hensynet til miljø og behovet for nye arealer til havbruk. Dokumentasjon har vist irreversible konsekvenser på miljøet. Et eksempel på dette er at 86% av de undersøkte laksestammene er genetisk påvirket av oppdrettslaks. Målet for Fylkesmannens arbeid er å forvalte for bærekraftig bruk, og følge de føringer som er gitt forvaltningen gjennom kvalitetsnormen. Kvalitetsnormen for laks er ikke oppfylt for flere laksestammer i Troms. Videre råder det stor usikkerhet på konsekvensene av avlusningskjemikalier også mot andre næringer. Fylkesmannen stiller spørsmål ved myndighetsutøvelsen for utslipp av kjemikalier i oppdrettsnæringen, og etterlyser mer kunnskap om konsekvenser av oppdrett på naturmangfoldet i fjordene i Troms.

Fylkesmannens samarbeid med politi og oppsyn på motorferdselregelverket har hatt gjennomslagskraft, og vært avgjørende for informasjon og veiledning om motorferdselregelverket både overfor befolkningen, men også overfor politikere og turistnæringen.

Veksten i vinterturismen har vært meget sterk, med mer enn 30% vekst i hotellovernattinger i Tromsø by siste år. Det representerer også forvaltningsmessige utfordringer samt utfordringer for samfunnsikkerhet og beredskap

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Tromsø, 28.februar 2017

Bård M. Pedersen

Fylkesmann

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen er statens representant i fylket, underlagt kommunal- og moderniseringsdepartementet. Vi arbeider for at vedtak, mål og retningslinjer fra Storting og Regjering blir fulgt opp og implementert i fylket vårt. Vår virksomhet er bygd på fire grunnpilarer:

1. Som sektormyndighet på en rekke områder medvirker vi til at nasjonal politikk iverksettes i fylket vårt. Det gjør vi gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommuner og fylkeskommune, innbyggere og berørte virksomheter. Vi får oppdrag fra 11 departement og 10 direktorat og tilsyn.

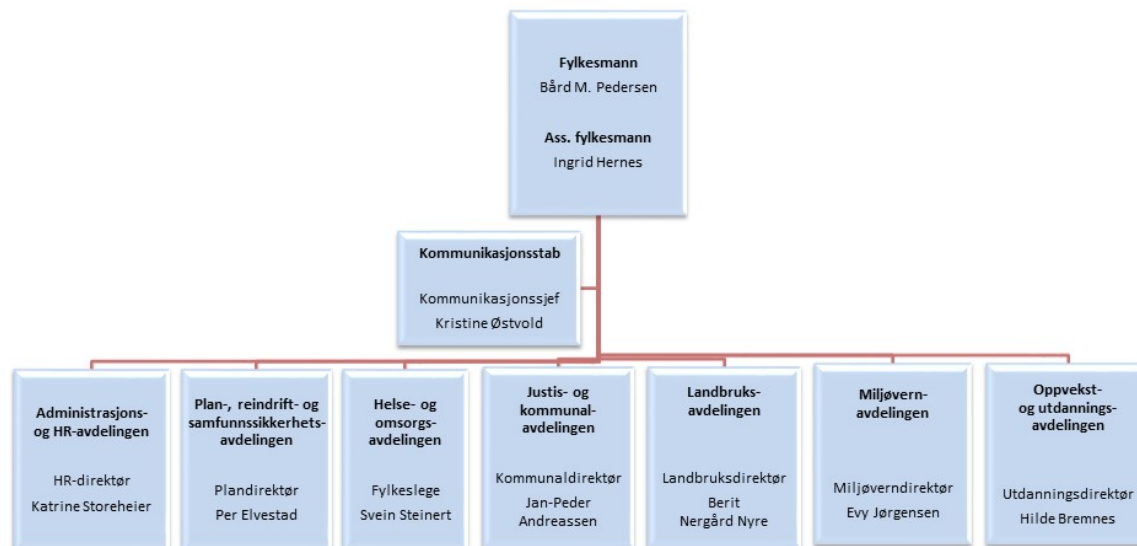
2. Samordningsmyndighet. Vi bidrar til å samordne, forenkle og effektivisere statlig virksomhet i fylket vårt. Det gjør vi gjennom samordning av andre statlige virksomheter og andre aktuelle aktører. Dette gjør vi for å sikre at nasjonale mål kan nås på tvers av nivå og sektorer og også for å sikre samordning av statlig styring overfor kommunene.

3. Rettsikkerhetsmyndighet. Vi er klagemyndighet for enkeltvedtak gjort i kommuner og i spesialisthelsetjenesten. Vi er veiledningsinstans på rettsikkerhetsområdet og fører tilsyn etter særlovgivning på ulike områder. Fylkesmannen har også førstelinjeansvar på enkelte områder, bl. a vergemål. Vi skal gjennom vårt arbeid bestrebe oss på å sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i vår forvaltning av lover og forskrifter.

4. Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ

Vi orienterer sentrale myndigheter om viktige spørsmål i fylket vårt, samtidig som vi formidler relevant informasjon til kommuner og fylkeskommune fra sentral stat. Fylkesmannen tar nødvendige initiativ og fremmer forslag til myndighetene der vi finner det naturlig og påkrevd.

2.2 Organisasjon og ledelse

Embetet hadde 138 ansatte pr. 31.12.2016. Vi er organisert i 7 fagavdelinger og en stab. Kommunikasjonsstaben er ny, vi tilsatte to medarbeidere i 2016. Året før kjøpte vi tjenester fra et kommunikasjonsbyrå.

1. Administrasjon og HR (ADSA)

2. Plan, reindrift og samfunnsikkerhet (PLAN)

3. Helse- og omsorg (Helse)
4. Justis og kommunal (JUKA)
5. Landbruk (LANA)
6. Miljøvern (MIVA)
7. Oppvekst- og utdanning OPUT (herunder barnevern og sjumilssteget)

Vårt hovedkontor ligger i Tromsø (Fylkeshuset), Strandveien 13, 9006 Tromsø. I tillegg har vi et kontor i Målselv kommune (Andselv) med til sammen 7 medarbeidere, og 6 nasjonalparkforvaltere som har sine kontorer spredt rundt i hele fylket vårt. Det betyr at vi til sammen har 7 forskjellige kontorsteder.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tildeling for 2016 inkl. overførte midler fra 2015 på kap. 525 post 01 utgjør 77,8 mill. Årets mindreforbruk er på 1,5 mill., noe som utgjør 1,9 % av tildelingen. Mindreforbruket er lavere enn for 2015, og viser at utgiftsnivået er for høyt sammenliknet med tildelingen. Når overførte midler mellom år reduseres, vil embetet få en forverret økonomisk situasjon. Dette vil kreve gjennomføring av tiltak for å avstemme utgiftsnivået mot årlig tildeling.

Mindreforbruket for 2016 skyldes lavere lønnsutgifter enn budsjettet, mens driftsutgifter er noe høyere enn budsjettet. For lønn er mindreforbruket hovedsakelig knyttet til aktivitet på fremmedkapitlene som utføres av ansatte innenfor ordinær bevilgning. Som følge av dette gjøres det en del omposteringer mellom kap. 525 post 01 og disse fremmedkapitlene.

Embetet har 118,2 årsverk, og lønn til ansatte er den største utgiftsposten med 78,8 % av driftsutgiftene. Husleie utgjør 14,4 % av driftsutgiftene, noe som er noe lavere enn i 2015. Hoveddelen av virksomheten er lokalisert i Tromsø kommune, men embetet har også virksomhet i Målselv kommune. I tillegg er nasjonalparkforvalterne lokalisert på ulike steder i Troms. I 2016 er en husleieavtale reforhandlet og et leieforhold er opphørt.

Samlet utgjør lønn og husleie 93,2 % av driftsutgiftene, og de resterende utgiftene som eksempelvis drift, IKT, møter, kurs, reiser og inventar utgjør kun 6,8 %. Etter vår vurdering gir dette et noe misvisende bilde av embetets utgifter, og det skyldes behandlingen av embetets «inntekter» fra administrativ kostnadsdekning.

Den administrative kostnadsdekningen utgjør 5,6 mill., eller 27,7 % av lønnsutgifter på fremmedkapitler. Prosentandelen er som for 2015. Embetet tar i utgangspunkt 40 % administrativ kostnadsdekning for alle stillinger finansiert over fremmedkapitler og 7 % administrativ kostnadsdekning på øvrige midler som ikke er direkte tilskuddsmidler, jf. retningslinjer fra 2010 fra daværende FAD. Vi erfarer at departementer og direktorater finansierer oppdragene ulike, og det er krevende å oppnå dekning av indirekte kostnader i samsvar med gjeldende retningslinjer.

For nøkkeltallet andel administrasjon av totalt antall årsverk er det tatt utgangspunkt i årsverk i Administrasjons- og HR-avdelingen og andre avdelinger som har administrative oppgaver. Deretter fordeles årsverkene mellom de ulike områdene. Embetet har ikke eget sentralbord, men benytter seg av felles sentralbordtjeneste i Engerdal. Andelen administrasjon øker noe, men dette må ses i sammenheng med IKT-lærling og at bemanningen på økonomiområdet var mer normal i 2016 sammenliknet med 2015 da det var høyt fravær på dette området.

Andel administrasjon av totalt antall årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum, andel administrasjon	Økonomi	Lønn	IKT	Personal	Arkiv	Resepsjon og sentralbord	Antall årsverk totalt
Antall årsverk	14.5 %	2.6	1.5	3.2	2.0	5.7	2.1	118.2

Tar utgangspunkt i årsverk i Adsa og andre avdelinger som har administrative oppgaver. Deretter fordeles årsverkene mellom de ulike områdene. Tall er oppgitt i antall årsverk.

Administrativ kostnadsdekning

Betegnelse på rapporteringskrav	Tall i 1000 kr.
Administrativ kostnadsdekning	- 5 598

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (kr)	- 1 471.0
Budsjettavvik (%)	1.9 %

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	76 305.0
Lønn 052501	60 150.0
Lønnsandel av driftsutgifter	78.8 %

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	10 988
Husleie (% av driftsutgifter)	14 %

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	64 353	40 063	24 290

Medarbeiderundersøkelsen

Betegnelse på rapporteringskrav	Differanse 2016-2014	Gjennomsnittlig score for 2016	Gjennomsnittlig score for 2014
I vårt embete stimuleres det til læring og samarbeid på tvers av avdelingene	3.7	3.7	0.0
I vårt embete utvikler vi oss faglig ved gjensidig kontakt med andre embeter	0.0	0.0	0.0

Spørsmål 2 ble ved en feil dessverre ikke stilt i vår medarbeiderundersøkelse.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2016
052501	76 391
052521	4 746
Post 01 (unntatt 052501)	20 513
Post 20-29 (unntatt 052521)	54 033
Post 30-39	2 725
Post 40-49	650
Post 60-69	110 609
Post 70-79	26 348
Post 80-89	195

Aldersfordeling

Totalt antall ansatte pr. 31.12	Antall ansatte under 20 år	Antall ansatte 20 - 29 år	Antall ansatte 30 - 39 år	Antall ansatte 40 - 49 år	Antall ansatte 50 - 59 år	Antall ansatte over 60 år
138	0	11	35	33	33	26

Årsverk og lønnsutgifter

Betegnelse på rapporteringskrav	Rapporteringsåret
Gjennomsnittlig totalt antall årsverk for aktuelt år	118.16
Gjennomsnittlig årsverk for kvinner	78.80
Gjennomsnittlig årsverk for menn	39.36
Gjennomsnittlig årsverk for faste stillinger	110.12
Gjennomsnittlig årsverk for midlertidige stillinger	8.04
Gjennomsnittlig lønnsutgifter per årsverk	577 933.00
Gjennomsnittlig lønnsutgifter per årsverk for kvinner	567 546.00
Gjennomsnittlig lønnsutgifter per årsverk for menn	598 635.00

Tallene viser antall årsverk pr. 31.12.16 iht instruks.

Turnover

Turnover i prosent	Gjennomsnittlig antall ansatte i rapporteringsåret	Totalt antall ansatte som har sluttet (ekskludert naturlig avgang) i løpet av rapporteringsåret og ble erstattet	Totalt antall ansatte som har sluttet (inkludert naturlig avgang) i løpet av rapporteringsåret
6.62 %	136.00	9.00	21.00

21 ansatte sluttet i 2016. Dette inkluderer følgende stillinger som ikke skulle erstattes: 2 stk. ansatte som kom inn som en ekstra ressurs på timebasis i en begrenset periode, 3 vikarer, 1 eksterntfinansiert prosjektstilling, og 1 ansatt der arbeidsforholdet ble avsluttet 31.12.16, og som følgelig ikke skulle erstattes før i 2017. Dvs. at av de 21 som sluttet i 2016 skulle 10 stk. erstattes i 2016 (ekskludert naturlig avgang og erstatting av disse).

Tilstandsrapportering om likestilling i embetet

Betegnelse på rapporteringskrav:	2015	2016
Sum Antall ansatte	0.00	138.00
Grunnlagstall 1: Antall menn		45.00
Grunnlagstall 2: Antall kvinner		93.00
Grunnlagstall 3: Gjennomsnittlig månedslønn for menn		49 917.00
Grunnlagstall 4: Gjennomsnittlig månedslønn for kvinner		47 801.00
Sum antall deltidsansatte	0.00	13.00
Sum prosent andel deltidsansatte		9.42 %
Grunnlagstall 5: Antall menn i deltidsstilling		2.00
Grunnlagstall 6: Antall kvinner i deltidsstilling		11.00
Sum antall midlertidige ansatte	0.00	13.00
Sum prosent antall midlertidig ansatte		9.42 %
Grunnlagstall 7: Antall menn i midlertidig stilling		4.00
Grunnlagstall 8: Antall kvinner i midlertidig stilling		9.00
Sum personer i foreldrepermisjon	0.00	0.00
Grunnlagstall 9: Antall menn i foreldrepermisjon		0.00
Grunnlagstall 10: Antall kvinner i foreldrepermisjon		0.00
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	0.00	856.00
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	0.00	297.00
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	0.00	559.00
Sum andel legemeldt sykefravær menn	0.00 %	1.53 %
Sum andel legemeldt sykefravær kvinner	0.00 %	1.58 %
Grunntall 11: Antall legemeldte sykedager for menn		179.00
Grunntall 12: Avtalte arbeidsdager for menn		11 723.00
Grunntall 13: Antall legemeldte sykedager for kvinner		326.00
Grunntall 14: Avtalte arbeidsdager for kvinner		20 580.00
Sum andel egenmeldt sykefravær menn	0.00 %	1.01 %
Sum andel egenmeldt sykefravær kvinner	0.00 %	1.13 %
Grunntall 15: Antall egenmeldte sykedager for menn		118.00
Grunntall 16: Antall egenmeldte sykedager for kvinner		233.00

Gjennomsnittlig mnd.lønn viser gj.snittlig mnd.lønn pr. årsverk kvinner/menn. I tall som gjelder antall ansatte inngår timeansatte, lærling og ansatte på pensjonistvilkår.

Tilstandsrapportering om likestilling på leder- og medarbeidernivå

Betegnelse på rapporteringskrav:	2016	2015
Antall ansatte i embetet	134.00	
Antall kvinnelige ansatte	90.00	
Antall mannlige ansatte	44.00	
Antall kvinner med personalansvar	5.00	
Antall menn med personalansvar	4.00	
Sum antall ansatte med personalansvar	9.00	0.00
Andel kvinner med personalansvar	3.73 %	0.00 %
Andel menn med personalansvar	2.99 %	0.00 %
Andel ansatte med personalansvar	6.72 %	0.00 %
Antall ansatte uten personalansvar	125.00	0.00
Antall kvinnelige medarbeidere uten personalansvar	85.00	0.00
Antall mannlige medarbeidere uten personalansvar	40.00	0.00
Andel kvinnelige medarbeidere uten personalansvar	63.43 %	0.00 %
Andel mannlige medarbeidere uten personalansvar	29.85 %	0.00 %
Gjennomsnittlig månedslønn for kvinnelige ledere	73 405.00	
Gjennomsnittlig månedslønn for mannlige ledere	83 585.00	
Gjennomsnittlig månedslønn for kvinnelige medarbeider	45 666.00	
Gjennomsnittlig månedslønn for mannlige medarbeidere	46 403.00	

134 ansatte. Dette inkluderer ikke ansatte på pensjonistvilkår (3 stk.) og ansatte på timebasis (én). Sum antall ansatte avviker derfor med -4 fra sum antall ansatte i tabell 9.

Gjennomsnittlig månedslønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Årstall	Prosent menn av alle ansatte pr. 31.12.	Prosent kvinner av alle ansatte pr. 31.12.	Månedslønn menn pr. 31.12	Månedslønn kvinner pr. 31.12	Prosentandel kvinners månedslønn av menns månedslønn pr. 31.12
Totalt i virksomheten	2016	33 %	67 %	48 412	44 721	92
Totalt i virksomheten	2015					0
Embetsledelse / dir. / adm.sjef	2016	44 %	56 %	83 585	73 405	88
Embetsledelse / dir. / adm.sjef	2015					0
Seksjonssjef/ ass. dir.	2016	0 %	100 %	0	66 483	Infinity
Seksjonssjef/ ass. dir.	2015					0
Saksbehandler 1	2016	40 %	60 %	47 163	45 540	97
Saksbehandler 1	2015					0
Saksbehandler 2	2016	33 %	67 %	41 472	43 598	105
Saksbehandler 2	2015					0
Kontorstillinger	2016	0 %	100 %	0	32 369	Infinity
Kontorstillinger	2015					0
Fagarb.stillinger	2016					0
Fagarb.stillinger	2015					0
Lærlinger	2016	100 %	0 %	13 346	0	0
Lærlinger	2015					0

2.4 Andre forhold

Ingen ting å rapportere

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Fylkesmannen er med på å iverksette nasjonal politikk gjennom tilsyn og klagebehandling, mye veiledning og innhenting av kunnskap på hva som skjer i kommunene. Ellers benyttes ulike møter, fora og faglige arrangementer strategisk som arena for å løfte frem relevante tema. Fylkesmannen arrangerer årlig et møte med målgruppen ordførere og rådmenn. Møtet arrangeres tidlig i januar, og formidling av statlig politikk fra departement og direktorat er hovedtema. Forventningene fra Regjering og Storting til Fylkesmannens oppfølging av kommunene, fylkeskommune og andre brukere tas opp. I 2016 startet vi et samarbeid med KS om dette møtet, og målgruppen ble utvidet med personalledere i kommunene. I tillegg til "januarmøtet" arrangeres samlinger for kommunale ledere på de ulike fagkanalene, helse, oppvekst, miljø, beredskap, landbruk m.fl. Dette anser vi som en god måte å formidle statlig politikk på. Møtene er lagt opp med en vekslende av informasjon, veiledning forelesning og rom for diskusjon. Gjennom FMTR sitt grundige arbeid med innstilling til kommunereformen, har alle kommuner fått tilbakemelding på sine nåværende og framtidige utfordringer innen alle tjenesteområdene. Denne tilbakemeldingen var basert på offentlig statistikk og lokalkunnskap. FMTR har også en mye bedre kjennskap til status på tjenesteområdene i kommunene etter dette arbeidet.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Fylkesmannen har brukt mye tid og ressurser på arbeidet med en ny FylkesROS i 2016. Alle regionale beredskapssetater har bidratt med innspill og tilbakemeldinger. Fylkesberedskapsrådet har medvirket aktivt. FylkesROS har en nyutviklet oppfølgingsplan som er forankret hos den enkelte organisasjon/etat. Hovedscenariene er samsvarende med Meld.St. 10 (2016-2017) Risiko i et trygt samfunn Samfunnsikkerhet.

Viktige samarbeidspartnere for oss er fylkeskommunen, universitetet, politiet, forsvaret IMDI m fl. Fylkesmannen i Troms har etablert et møtepunkt for etatsjefer med ansvar innenfor Forsvaret og sjefer med spesielt samfunnsikkerhetsansvar i Troms. Hovedformålet med møtet er å dele informasjon om kapasiteter og samvirke, som kan komme til nytte når kritiske situasjoner oppstår. Her diskuteres sikkerhetsutfordringer og nettverk bygges. Møteplassen er viktig for utviklingen av samfunnsikkerhet og beredskap i fylket. Møtet er unik i regional målestokk.

Fylkesmannen har gjennomført sivil/militært møte med toppledere i Troms. Dette er i et årlig møte på hvor lederne innenfor Forsvar, politi og andre statsetater i Troms kan diskutere blant annet ledelse, reformer og samvirke.

Samordning og tilrettelegging for gode helhetsløsninger for barn og unge har også i 2016 vært et viktig innsatsområde for FMTR. Dette gjelder på generelt nivå, overfor alle barn og unge, og ikke minst for utsatte barn og unge. Vi har gjennom året benyttet våre ulike arenaer og treffpunkter med kommuner, fylkeskommune, faginstanser og tjenester til å sette fokus på behovet for å samhandle helhetlig om barn og unges utvikling og læring, samt understreket viktigheten av samhandling i et forebyggende perspektiv. Det vises for øvrig til rapportering under pkt. 3.2.1.1, pkt. 3.2.1.6 og pkt. 7.3.8.2.

Fylkesmannen har etablert et godt og strukturert samarbeid med Mattilsynet på områdene dyrevelferd og dyrehelse, i forbindelse med rovviltforvaltning og forvaltning og kontroll av produksjonstilskudd.

Rovviltforvaltning

Innenfor rovviltforvaltning har vi arbeidet med helhetlige tiltakspakker som har gitt nasjonalt interessante resultater. De forebyggende helhetlige tiltakspakker til beitenæringen i Lyngen er en del av arbeidet på rovviltområdet. Dette har ført til reduserte tap for beitenæringen, uten at det er gjort uttak av rovvilt. Vi har godt internt samarbeid på miljø, landbruk og reindrift, godt samarbeid med Dyr i Drift, NIBIO, og med Mattilsynet. Arbeidsfeltet er ressurskrevende, men gir gode konkrete resultater, er konfliktdependende og skaper en god langsiktig forståelse i næringene for hvordan rovdyrforvaltningen fungerer.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

En indikator på kommunenes evne til å levere gode og likeverdige tjenester er i hvilken grad kommunene ivaretar rettsikkerheten på forsvarlig vis i sin offentlige myndighetsutøvelse. Kommunene er satt til å ivareta et stort og komplisert regelverk innenfor en mengde sektorer, som i mange tilfeller stiller krav til juridisk kompetanse. Kommunene Tromsø og Harstad har etter Fylkesmannens syn forsvarlig juridisk kompetanse. De øvrige av fylkets kommuner er i stor grad avhengig av å skaffe slik kompetanse eksternt i saker der dette anses nødvendig. Dette skjer i stor grad ved av kjøp av advokattjenester.

Selv om kommunene kjøper juridiske tjenester ved behov, er kompetansen innenfor viktige lovområder for svak. Dette svekker rettsikkerheten til innbyggerne i fylkets kommuner. Dårlig opplyste klagesaker nødvendiggjør ofte behov for utstrakt korrespondanse med kommunen og partene i mange av sakene, noe som klart er med på å forsinke vår klagesaksbehandling.

Fylkesmannen arrangerer årlig et betydelig antall kurs og konferanser for kommunene, med vekt på lovforståelse innenfor våre ansvarsområder. I tillegg utfører vi daglig veiledning i form av besvarelse av telefonhenvendelser og henvendelser på epost. Dette er et viktig arbeid for å tilstrebe at rettsikkerheten i den kommunale saksbehandlingen skal holde et forsvarlig nivå.

På mange av våre fagområder har vi årlige samlinger i "Region Nord" der embetene fra Sør-Trøndelag og nordover samles med sikte på erfaringsutveksling og sikring av lik lovforståelse. Tilsvarende erfaring har vi gjennom årlige samlinger i Nordkalottens miljøråd, som også genererer konkret prosjektarbeid innenfor prioriterte og dagsaktuelle tema for å løse felles problemstillinger over grensene.

Ved vårt bidrag med kompetanse og kapasitet inn i tilsynet i Ida-saken, sammen med FM i Hordaland og Rogaland, har vi vært med på å gjøre viktige funn av stor betydning for barn og unges rettsikkerhet. Vi har startet arbeidet, både internt og eksternt, med å følge opp funnene i tilsynet, herunder å sørge for at barn og unges perspektiv blir bedre ivare tatt ved tilsyn. Det viktige arbeidet med å følge opp funn og tilrådinger i Ida-rapporten vil fortsette i 2017.

Vi har ikke klart å overholde saksbehandlingsfristen i alle typer klagesaker i 2016. Dette gjelder blant annet klagesaker etter plan- og bygningsloven og klagesaker innenfor helseområdet. Det har vært jobbet med konkrete tiltak som har resultert i en klar forbedring i siste tertial 2016. Det er godt håp om at den gode trenden vil fortsette i 2017.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Fylkesmannen holder sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket gjennom rapporteringer, styringsmøter og andre møter med oppdragsgivere. Vi er et naturlig bindeledd mellom stat og kommune og tar de initiativ som vi finner nødvendig.

Vårt viktigste bidrag i 2016 var arbeidet og analysene som ble gjort i forbindelse med kommunereformarbeidet. Fylkesmannen var hele i en i tett dialog med kommunene for å bidra i deres arbeid.

Nedenfor er eksempler på lokale initiativ som er tatt overfor sentrale myndigheter innen reindrift og klima

Reindriftkonvensjon

Fylket trenger sårt en konvensjon mellom Sverige og Norge. Det er i dag ikke felles forståelse rundt rettigheter og plikter, noe som skaper store utfordringer og lovbrudd. Dette gjelder både ulovligbeite og ulovlig gjeterhyttebygging. Forholdet til svenske samebyer svinger fra godt til svært dårlig. Lovbrudd med påfølgende sanksjoner skaper sjelden et godt samarbeidsklima. Konvensjonen lar vente på seg og Fylkesmannen vil anbefale at enkelte deler av konvensjonsforslaget tas i bruk før konvensjonen blir ratifisert. En slik tilnærming kan bidra til et bedre samarbeidsklima, felles forvaltning på enkelte områder og en utprøving av elementer i konvensjon.

Kommuneprosjekt reindrift

Fylkesmannen har pågående et kommuneprosjekt i samarbeid med Troms reindrift forening. Hensikten med prosjektet er å utvikle en nasjonal veileder for distriktsplaner i reindriften. Distriktsplan skal bidra til bedre kommunikasjon mellom reinbeitedistriktene og kommunene. I hovedsak vil planen gi en mer åpen innsikt i reindriften, samtidig som den tilpasses den kommunale planleggingen. Vi har en ambisjon om at prosjektet skal bidra til etablering av et sekretariat for flere reinbeitedistrikter, slik at de får egen kompetanse til å samarbeide med kommunal- og regional forvaltning. Prosjektet har også vært en del av det nasjonale selvstyreprosjektet i reindriften, og er beskrevet i denne prosjektrapporten

Nasjonalt klimaprojekt

Fylkesmannen i Troms har tidligere utviklet veileder og medvirket til utviklingen av klimaprofiler for det enkelte fylke innenfor samfunnsikkerhet. Som en oppfølging på dette er embetet i gang med et nytt prosjekt, som har som målsetting å fremskaffe data vedrørende klimaendringenes påvirkning på miljø og reindrift området. Hvordan kan vi bruke plan- og bygningsloven i forbindelse med

klimatilpasning. Fylkesmannen har også startet et prosjekt innenfor landbruksområdet. Prosjektene er organisert som flernivåprosjekt, som innebærer at alle forvaltningsnivåene og forskere deltar. Med en slik prosjektorganisering er det mulig å samstemme forvaltningsnivåene og oversette forskning til forvaltningsdata. Vi anbefaler NIBRs rapport om klimaprojekt Troms som beskriver flernivå-prosjektet.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Fylkesmannen har behandlet 29 samfunnsplaner i 2016. Disse er fordelt på:

- 1) **Kommunal planstrategi:** 4 innspill; 11 høringsuttalelser og 3 vedtak
- 2) **Sammenlåing av kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel:** 2 innspill og 2 høringer
- 2) **Varsel om oppstart og høring av planprogram for KP samfunn:** 3 høringsuttalelser og 2 vedtak
- 3) **Kommunedelplan:** 1 høringsuttalelse
- 4) **Regional plan:** 1 innspill

I november 2016 ble det påbegynt arbeidet med å etterspørre manglende planstrategier.

Vi viser for øvrig til punkt 7.3.6.11 om planbehandling. Behandling av samfunnsplaner og arealplaner sees i forhold til hverandre.

Fylkesmannen har møtt alle kommunene gjennom møter i de fire regionrådene med tema jordvern, motorferdsel, og miljøutfordringer.

I arbeidet med kystsonenplanene har det vært en utfordring å balansere hensynet til miljø og behovet for arealer til havbruk. Dette fordi dokumentasjon har vist irreversible konsekvenser på miljøet i enkelte sårbare områder. Arealbruken kan i slike områder ikke sies å være bærekraftig.

Landbrukets arealressurser blir ivaretatt også gjennom regional landbruksplan for Troms (vedtatt i Troms fylkesting i 2014). Planen inneholder en planretningslinje om at alle arealplaner i kommunene må ha kartfestet hensynssoner for landbruksarealer (kjerneområder). Dersom kommunenes arealplaner ikke har med slik kartfesting, fører det til innsigelse. Men de relativt små dyrka arealene i Troms er likevel utsatt for press - særlig i forhold til byer og tettsteder og utbygging, men også fordi det er mange små arealer som det er utfordrende å formidle verdien av.

Resultatmål 3.1.1.1.1

Rapportere på

FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket.

Kommunal planlegging:

I alle oppstartsmeldinger opplyses det om relevante nasjonale og viktige regionale hensyn i den aktuelle plansaken. Dette omfatter både arealplaner og samfunnsplaner. Intensjonen er å gi konkrete omsettbare innspill som kan gi forutsigbare planløp.

I samband med "Innsigelsesprosjektet" har Fylkesmannen også utarbeidet et kortfattet notat som angir innslagspunkt for innsigelser på fagområder vi har ansvaret for. Dette er et hjelpemiddel for å klargjøre handlingsrommet og som kan bidra til løsningsorienterte og forutsigbare planprosesser.

I fylkeskommunens Planforum gis det også tidlige innspill for å klargjøre nasjonale og viktig regionale interesser overfor kommuner og tiltakshavere. Vi erfarer at denne dialogen også er viktig for å justere en sektors innspill til fordel for det helhetlige plangrepet.

Resultatmål 3.1.1.1.2.1

Rapportere på

Prinsippene i de statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.

I Troms er de statlige planretningslinjene lagt til grunn i utgangspunktet i alle planer etter pbl. Det vektet dog noe ulikt mellom bykommunene og distriktskommunene.

Resultatmål 3.1.1.1.3.1

Rapportere på

Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100%

I Troms er andelen 100%

Resultatmål 3.1.1.1.3.2

Rapportere på

Mekling i planer med uløste innsigelser: 100%

I 2016 er det kun kommuneplanens arealdel for Tromsø som har vært gjenstand for mekling. Her blei det gjennom meklingen funnet løsninger.

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Resultatmål 3.1.1.1.4.1

Rapportere på

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til klimaendringer.

I Troms vurderes havnivåstigning i alle relevante planer, og det reises innsigelse dersom kommunen ikke ivaretar kravet til maksimalt havnivåstigning inklusive bølgehøyde.

Andre tema vurderes fortløpende i reguleringsplaner, for eksempel flom i elver, håndtering av overflatevann etc. Kommunene utfordres på å vurdere omfang og lokalisering av boligfelt og hyttefelt i overordnet plan, men kommunene ivaretar dette fagområdet i varierende grad. Utfordringene er nye og det er vansker med å forholde seg til en så langsiktig planhorisont.

I arbeidet med kommunal planstrategi og samfunnsplaner oppfordrer vi kommunene til å vurdere og ta stilling til klimaendringer. Samtidig ber vi dem ta stilling til hvordan de tenker å håndtere utfordringene knyttet til klima i arealplaner.

Vurdering av konsekvenser av klimaendringer i planer

Er alle planer etter plan og bygningsloven vurdert med hensyn til klimaendringer?
Ja

Resultatmål 3.1.1.1.5.1

Rapportere på

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnsikkerhet.

Samtlige planer vurderes for samfunnsikkerhet i Troms

Vurdering av konsekvenser av samfunnsikkerhet i planer

Er alle planer etter plan og bygningsloven vurdert med hensyn til samfunnsikkerhet?
Ja

Resultatmål 3.1.1.6.1**Rapportere på**

Landbrukets og reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.

Situasjonen i Troms er veldig variabel, men generelt er det for lite kunnskap ute knyttet til reindrift i kommunene og konsultantselskaper for å ivareta næringen i samfunns- og arealplanleggingen. For å bøte på dette har FM sammen med Troms reindriftsamers fylkeslag og kommunene i gang med et prosjekt for å bedre dialog og samhandling mellom partene. Prosjektet arbeider med å gjøre distriktsplanene til bedre verktøy for samhandling mellom kommunene og næringen.

Det er og gjennomført en dialogkonferanse mellom siidaandelshavere i Troms og kommunene hvor samhandling, roller og ansvar i planprosesser var hovedtema. Dette gjaldt både distriktsplaner og kommunal planlegging

FM jobber og tett sammen med Troms Fylkeskommune i utarbeidelse av regional plan for reindrift, som første fylke i landet.

Det er gjort et stort arbeid ifm registrering av reindriftshytter i fylket. Tidligere arkiv er mangelfullt og det er derfor veldig vanskelig å finne ut om alle hyttene er omsøkt iht. loven. Det er også en rekke hytter hvor det ikke er registrert eier. 7 hytter i Bardu kommune er utstedet pålegg om rivning, men etter flere års saksbehandling har et mindretall i kommunestyret betenkeligheter med å følge opp eget pålegg. Det er behov for en grundigere avklaring med tanke på hvilken lov som skal anvendes. Fylkesmannen har lovet støtte til kommunen ifm gjennomføringen av oppfølgingen av lovbruddene.

Konvensjonen lar vente på seg. Det er da viktig å vurdere om enkelte mekanismer som er fastlagt i konvensjonen kan tas i bruk, slik at det blir en bedre styring med arealene i indre Troms.

For omtale av hvordan landbrukets arealressurser er ivaretatt i planprosesser, se pkt 7.3.6.11.1.

Resultatmål 3.1.1.6.2**Rapportere på**

Reduksjon i omdisponering av dyrket mark sammenlignet med 2014.

I Troms ligger omdisponeringen på omtrent samme nivå i 2015 og 2014. Det er ikke en markert endring i holdning til jordvern. De fleste kommunene har i utgangspunktet en positiv holdning til jordvern. Ut fra topografi og lokalisering av gårdsbruk og dyrket mark, vil det alltid være et visst press for omdisponering av dyrket mark til ulike utbyggingsformål i Troms. I deler av fylket er det også en del nydyrking for å møte økte produksjonskrav og delvis kompensere for tap av dyrket mark til utbygging.

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Fylkesmannen har gjennom året, på mange måter og i ulike former, gjennomført godt, tydelig og målrettet informasjons- og veiledningsarbeid ut mot skoleeier, skoler, barnehagemyndighet, barnehageeier og PPT. Vi har gjennomført ulike type samlinger og møter med representanter fra en eller flere målgrupper, hvor vi har gitt informasjon og veiledning tilpasset målgruppen. Vår kjennskap til sektor i fylket har vært benyttet for best mulig å tilpasse, tydeliggjøre og målrette vår informasjonen og veiledning. Sentrale områder for informasjon og veiledning har vært regelverk og nasjonale innsats- og fokusområder.

I tillegg har mye veiledning og informasjon blitt gitt i forbindelse med enkeltsaker og enkelthenvendelser om konkrete problemstillinger/tema som vi har fått fra sektor. Informasjon og veiledning har da blitt gitt muntlig eller skriftlig, på telefon eller i møter; på lyd/bilde der dette har vært mulig og hensiktsmessig, alternativt i fysiske møter. Målrettet veiledning har også blitt gitt i forbindelse med våre tilsyn og klagesaksbehandling.

Videre har vår nettside også i 2016 blitt brukt til informasjon ut mot sektor, og vi har i år også tatt i bruk sosiale media, som FB, i vårt informasjonsarbeid.

Resultatmål 3.1.1.2.1

Rapportere på

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

Vi har jevnlig møter med regionale nettverk, regelverksamlinger og kompetansehevede tiltak. Vårt mål er å gjøre våre kommuner god.

Vi viser til tabeller hvor vi har satt inn totalsum for tiltakene som det ble søkt om i 2016. I tillegg har vi fordelt resterende midler til en 20 % prosjektstilling hos oss. Denne stillingen har bidratt til at vi i samarbeid med kommunene utvikler kursrekker for å gi grunnkompetanse og fagbrev til assistenter.

Vi har lagt stor vekt på å informasjon om Kompetansestrategien på ulike møter med kommuner, barnehageeiere, regionnettverk med mer. Siden våres møtepunkter ofte er med barnehagemyndighet og barnehageeiere, har vi i tillegg valgt å sende informasjon om kompetansestrategien og utlysingsbrev til alle barnehagene i fylket. Vi anser at denne måten å informere på fører til at kommunene er tilfreds med vår veiledning og støtte.

Vi får gode tilbakemeldinger når det gjelder arbeidsform og tema på våre samlinger. Formen ivaretar en delingskultur mellom kommunene, noe som igjen fører til lokal utvikling.

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Differanse resultatmål	Resultatmål	Grunnlagstall
0.3	3.7	4.0

Vi opplever at vi har et nært forhold til barnehagemyndigheten, og at terskelen for å ta kontakt med oss er lav. Vi jevnlig møter med regionale nettverk, regelverksamlinger og kompetansehevede tiltak. Vårt mål er å gjøre våre kommuner god.

Resultatmål 3.1.1.2.1.2**Rapportere på**

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

Svarene som kommer fram i undersøkelsen til Skole-Norge viser at kommunens vurdering av veileder- og støtterolle innenfor området er blitt lavere. Dette er ikke tall per fylke og vi kan derfor ikke trekke ut noe i forhold til Troms. Vi har fra vår side fulgt opp ulike kompetansetiltak overfor kommunene gjennom hele 2016. Mange av våre kommuner er små kommuner og vi har tett kontakt både gjennom møtevirksomhet og kontakt med den enkelte skoleeier.

I svarene på spørsmålene til Skole- Norge våren 2016 om Fylkesmannen som en viktig medspiller er snittet på 3,8 mens det for vårt embete ligger på 4,3. Vi mener dette underbygger at vi er aktiv i forhold til våre kommuner og at støtte og veiledning i forbindelse med kompetansehevingstiltak er en viktig del av dette bildet.

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Resultatmål	Differanse resultatmål	Grunnlagstall
58.0 %	- 11.0 %	47.0 %

Resultatet baserer seg på tall for hele landet og ikke per fylke. Vi får god uttelling i svarene fra skole-Norge i forhold til hvordan de opplever virkemidlene hos Oppvekst- og utdanningsavdelingen etter fylke.

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

Helhetlig risiko og sårbarhetsanalyser: Fylkesmannen har gjennomført veiledning i et eget prosjekt som prosessveileder og hadde avtale med 6 kommuner, som ble utvidet til 12 i løpet av året. De tolv kommunene var: Sørreisa, Dyrøy, Lyngen, Storfjord, Skånland, Torsken, Kvænangen, Skjervøy, Salangen, Kvæfjord, Karlsøy og Ibestad. 4 av 12 har gjennomført en analyse innenfor etterlevelsen av kommunal beredskapsplikt. 4 av 12 har gjennomført analyser og vil slutføre og behandle arbeidet i kommunestyrene i 1. halvdel 2017. Avvik: 4 av 12 har ikke klart å komme i gang med arbeidet. I tillegg har tre kommuner benyttet private tilbydere for utarbeidelse av ROS-analysen.

Fylkesmannen har gjennomført CIM opplæring via lyd/bilde med de kommuner som har ønsket denne opplæringen. Det er fortsatt noen kommuner som ikke har tatt verktøyet i bruk.

Alle kommunene har fått tilbud om bistand fra øvingsprosjektet med UiT. De som har gjennomført øvelser har vært positive og ønsker seg flere områder som en kan samarbeide på.

Resultatmål 3.1.1.3.1.1

Rapportere på

Gjennomført tilsyn i ¼ av kommunene.

Det er gjennomført tilsyn med 1/4 av kommunene, antall 6. 1 av 6 har ikke tilfredsstillende tilbakemelding knyttet til arbeid med kommunal beredskapsplikt. Kommunen har fått tilbud og delvis deltatt i prosjektet til Fylkesmannen. 5 av 6 har fått avvik og merknader, disse er lukket eller i ferd med å lukkes.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	0.00	25.00 %	24.00	6.00

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Fylkesmannen har gjennomført de opplæringstiltakene som det er stilt krav om i styringsdokumentene. Vi opplever det som spesielt nyttig å delta på NAV fylke sine møter for NAV-lederne i fylket. Her har vi som oftest også innlegg om relevante tema, herunder utfordringer vi ser gjennom vår behandling av siste års klagesaker og funn fra vår tilsynsvirksomhet. Vi vil fremheve det gode samarbeidet vi har med NAV fylke. Dette er blant annet med på å tilrettelegge for gode kompetanseutviklingstiltak rettet mot NAV-kontorene, herunder innenfor sosialtjenesteloven.

Resultatmål 3.1.2.1.1.1**Rapportere på**

Alle NAV-kontor i fylket skal ha mottatt tilbud om opplæring.

Fylkesmannen i Troms har et nært samarbeid med NAV Troms om opplæringstiltak for NAV-kontorene i fylket. Innholdet i tiltakene fastsettes i samarbeid med NAV Troms, og det utarbeides en felles kompetanseplan. Fylkesmannen har også deltatt på en "inkluderingskonferanse" i regi av NAV Troms.

Fylkesmannen arrangerte et todagers kurs i økonomisk rådgivning på vegne av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Målgruppen var erfarne rådgivere/ gjeldsrådgivere i kommunen/ NAV.

Fylkesmannen gjennomførte i 2016 opplæring i lov om sosiale tjenester i NAV med tilhørende rundskriv. Det ble holdt dagsseminarer tre steder slik at det over tre dager kunne tilbys opplæring for til sammen ca. 120 deltakere. Valg av tema ble gjort ut ifra våre erfaringer i klagesaker, gjennom tilsyn og oppdrag gitt i tildelingsbrev. Emner som ble gjennomgått var blant annet barneperspektivet og klagesaksbehandling. Videre ble også opplysning, råd og veiledning (sosialtjenesteloven § 17), og temaer innenfor økonomisk stønad (sosialtjenesteloven §§ 18 og 19) gjennomgått.

Øvrige kompetansehevende tiltak i regi av Fylkesmannen i Troms, fremkommer under andre resultatområder.

Fylkesmannen yter tilskudd til kompetansehevende tiltak i regi av NAV-kontor/kommuner. Tiltak som ble gjennomført i 2016 med slike midler, var blant annet:

* Tilskudd til deltakelse på "Mulighetskonferansen 2016" for ansatte i NAV-kontor som arbeider med kvalifiseringsprogrammet.

* Tilskudd faglig nettverk for tre største NAV-kontor - kvalifiseringsprogram.

* Tilskudd til deltakelse på konferansen "Penger til besvær", i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet, for ansatte i NAV-kontorene som arbeider med økonomisk rådgivning.

*Tilskudd til deltakelse på Fylkesmannen i Troms sin årlige Sjumilsstegkonferanse.

* Tilskudd til NAV Tromsø for gjennomføring av dagsseminar for inntil 200 deltakere for spredning av erfaringer og læring fra prosjekter knyttet til oppfølging av brukere for inntil 200 deltakere.

* Tilskudd til ansatte i Nav Balsfjord og Nav Storfjord for å styrke kompetansen i forbindelse med innføringen av aktivitetsplikt for unge under 30 år.

* Tilskudd til kompetansetiltak for å styrke kompetansen blant de ansatte om § 17 i lov om sosiale tjenester i NAV, samt bruk av sosialhjelp i arbeidsrettet oppfølging for ansatte i NAV-kontorene i Sør-Troms.

* Tilskudd til fagsamlinger for de 1 NAV-kontorene i Midt-Troms for å styrke kompetansen på sosiale tjenester, herunder med fokus på blant annet forståelse av regelverk, aktivitetsplikt, økonomisk rådgivning med gjeldskompetanse og barneperspektivet.

Fylkesmannen søker å gjennomføre tiltak og aktiviteter på en slik måte at de ulike satsingene og aktivitetene ses i sammenheng. Dette konkretiseres ytterligere under rapportering på andre resultatområder.

Vi vurderer det slik at vår innsats har bidratt til kvalitetsforbedringer i de sosiale tjenestene i NAV-kontoret, og da særlig knyttet til KVP og saksbehandling generelt. Vi oppfatter det slik at NAV-kontorene etterspør vår bistand og i all hovedsak søker å forbedre praksis i samsvar med det vi formidler.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	24	24

3.1.1.5 Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvalitet og innovasjonsevne i helse- og omsorgssektoren og i folkehelsearbeidet

Det er 10 av kommunene som har ferdigstilt et oversiktsarbeid i henhold til de krav som stilles i folkehelseloven, og det er dermed 14 av kommunene som ikke har gjort dette tilfredsstillende. Helse- og omsorgsavdelingen benytter enhver anledning til å påpeke dette overfor de kommunene som ikke har gjort sitt oversiktsarbeid, det være seg i planuttalelser, kurs, konferanser og andre anledninger der det er relevant å bringe folkehelse på bane. Fylkesmannen medvirket da Troms fylkeskommune, Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet arrangerte en konferanse for kommunene i Troms høsten 2016 om kravene som stilles til kommunene etter folkehelseloven. 50 deltakere fra 20 kommuner.

17 kommuner i Troms driver frisklivssentral, og alle disse driver i tråd med Helsedirektoratets veileder. Kapasiteten i denne tjenesten i kommunene varierer, men er generelt sårbar.

Det er stor grunn til å tro at flere av kommunene i Troms har kapasitetsproblemer innen helse og omsorg, fordi de har utfordringer med å ta imot sine utskrivningsklare pasienter fra UNN. Det er også grunn til å tro at mange av dem ikke har en riktig dimensjonert omsorgstrapp, både på kapasitet, kompetanse og beskaffenhets.

Det er langt mellom gode søknader på innovasjon som kommer inn til vurdering under Kompetanse og innovasjonstilskuddet.

Resultatmål 3.1.3.1.1.1

Rapportere på

Alle kommuner har utarbeidet lokale helse- og omsorgsplaner som del av det helhetlige kommuneplanarbeidet.

Helse- og omsorgsavdelingen har gitt innspill til alle de 14 planstrategiene som er kommet til høring i embetet i 2016. Helse- og omsorgsavdelingen har i tillegg gitt innspill på alle mottatte sektorplaner i tidlig fase. Vi har til samtlige kommuner gitt det klare råd at de bør utarbeide en helhetlig plan for et samlet helse- og omsorgsfelt. Vi har videre bedt om at planen for helse- og omsorgsfeltet følger plan- og bygningslovens krav på kommuneplanens samfunnsdel, og at Fylkesmannen får helse/omsorgsplanen til gjennomsyn. Videre har vi bedt kommunene se til at planen for helse- og omsorgsfeltet ses i sammenheng med kommunens boligsosiale plan.

Resultatmål 3.1.3.1.2.1

Rapportere på

Alle kommuner har iverksatt tiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet til personer med demens.

Fylkesmannen har i samarbeid med USHT for Troms arrangert en nettverkssamling for demenskontaktene i kommunene, hvor alle kommunene deltok. Kommune har i varierende grad nådd målsetningene i Demensplan 2015. De store byene Tromsø og Harstad har i størst grad oppfylt målene, i tillegg til Bardu. Ellers er det fem kommuner som delvis har nådd, eller har nådd flere av målene, mens 16 av kommunene i Troms ikke har nådd målene i Demensplan 2015. Alle kommunene har imidlertid gjort noe.

Av de 24 kommunene i Troms, er det 7 som ikke har dagaktivitetsplasser. Bare 10 av 24 kommuner har pårørendeskole for pårørende til personer med demens.

Helse- og omsorgsavdelingen var hovedarrangør, i samarbeid med KS og USHT, for en to-dagers konferanse for helse- og omsorgsfeltet i fylket i november. Konferansens tema var i all hovedsak relevante for de som arbeider med personer med demenssykdom, samt lederne av tjenestene som yter helse- og omsorgstjenester til personer med demens. Blant temaene var koblingen mellom folkehelselovens krav til

oversikt over helsetilstanden og innholdet i sektorplaner innen helse og omsorg.

Resultatmål 3.1.3.1.3.1

Rapportere på

Alle kommuner har oppnådd en økt andel ansatte med relevant utdanning sammenliknet med 2015.

Det er først ved rapporteringen som sendes inn 01.05.17 til Helsedirektoratet, at det vil foreligge informasjon om deltakelse i kompetansehevende program, jf. Helsedirektoratets brev av 16.01.17 til Fylkesmannen ad kap. 761.68. Det er imidlertid vårt inntrykk at alle kommuner i fylket gjør seg nytte av tiltak finansiert under kompetanse og innovasjonstilskuddet.

Resultatmål 3.1.3.1.4.1

Rapportere på

Alle kommuner skal ha deltatt i kompetansehevende program.

De fleste kommuner i Troms har fått tilskudd til kompetanseheving og innovasjon i 2016, enten direkte eller via interkommunale avtaler, og har med dette deltatt i kompetansegivende program.

3.1.1.6 Økt kapasitet og kompetanse om psykisk helse og rus, med satsing på bedre forebygging og sammenhengende tjenester

FMTR arrangerer en årlig fagsamling der de lokale Senter for rus og psykisk helse ved UNN, med sine tilhørende lokalsykehuskommuner deltar. I 2016 var hovedtema Ø-hjelpstilbudet til personer med rus og psykisk helse vansker.

Vi har etter samlingen sett en økende interesse for ACT og psykologtilskuddet. Det synes hensiktsmessig å bruke dette møteforumet videre på tema som fordrer godt samarbeid fra både spesialisthelsetjenesten og kommunalt nivå. Forumet vil fra 2017 også inkludere barne- og ungdomspsykiatrien.

Resultatmål 3.1.3.2.1.1

Rapportere på

Alle kommuner i fylket har tatt i bruk BrukerPlan eller lignende kartleggingsverktøy i sitt planverk.

13 av 24 kommuner gjennomført kartlegging med BrukerPlan. FMTR samarbeider med KoRus Nord i faste møter, b.l.a. med fokus på å øke tilslutningen fra kommunene til å bruke BrukerPlan. Kommunene som ikke kartlegger med BrukerPlan har fått tilbakemelding om at de burde gjøre det gjennom tilrådsrapporten fra FMTR om kommunereformen i 2016.

Resultatmål 3.1.3.2.2.1

Rapportere på

Alle kommuner i fylket har deltatt i kompetansehevende tiltak på rusfeltet.

Fylkesmannen arrangerte et seminar for kommunene om endringer i alkoholloven, bl.a. knyttet til prikkbelastning til tjenestesteder ved brudd på regelverk.

FMTR var sterkt medvirkende i arrangement sammen med KoRus på seminar om anvendelse av Helse- og omsorgslovens kap. 10 i 2016.

Fylkesmannen gir støtte til 3 lokale rusnettverk, som i sum dekker hele fylket. I disse nettverkene settes aktuelle rusfaglige tema opp, etter

de lokale behov.

I høstens helse- og omsorgskonferanse, med 150 deltagere, var rus- psykisk helse et viktig tema- både når det gjelde eldre (faglig bidrag fra KoRus) og ungdom.

Resultatmål 3.1.3.2.3.1

Rapportere på

Alle kommuner har dokumentert kapasitetsvekst i lokalt rus- og psykisk helsearbeid sammenliknet med 2015.

Kommunene i Troms har gjennom IS-24/8 rapportert følgende:

Total økning i fylket med ca. 78 årsverk. Ca. 43 årsverk finansieres gjennom tilskuddsordningene under 765.60 og 765.62. Midler tildelt i rammeoverføringen til kommunene gjennom Opptappingsplanen for rusfeltet tilsvarer ca. 20 årsverk totalt for Troms fylke.

16 kommuner rapporterer vekst i årsverk fra 2015 til 2016.

1 kommune rapporterer ingen vekst, og 7 kommuner rapporterer reduksjon i årsverk fra 2015 til 2016.

Det er liten endring å spore med hensyn til årsverksvekst innen helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Fra kommunene får vi tilbakemelding på at det også er en del vakanse i eksisterende årsverk.

3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Kvalitetsnormen for laks er ikke oppfylt for 3/4 av elvene i Troms pga genetisk innblanding av oppdrettslaks. Kommunal- og moderniseringsdepartementet sier i sin begrunnelse for godkjenning av nye lokaliteter for oppdrett i Lenvik, at hensynet til samlet belastning på villfisk skal følges opp gjennom akvakulturloven, der det skal gis konkrete krav til tekniske løsninger i konsesjonsbehandlingen. Vi kan ikke se at slike vilkår er stilt, og etterlyser informasjon om dette.

Kvalitetsnormen dokumenterer at laksebestandene i Troms har svært dårlig kvalitet. Fylkesmannen i Troms er bekymret for utviklingen av anadrome laksebestander i fylket, samtidig som det er planlagt økning i havbruk. Naturmangfoldloven stiller krav til vurderinger av konsekvensene på naturmangfoldet når ny og økt virksomhet planlegges. Fylkesmannen i Troms etterlyser derfor innsats på dokumentasjon på utviklingen av sjørøyebestandene da de er en spesiell hensyns-art i nord. Tilsvarende er det lite dokumentasjon på konsekvensene av avlusingskjemikalier på naturmangfoldet i havet.

Gyroaksjonen i Skibotnassdraget har krevd mye ressurser, men er godt gjennomført. Samarbeidet med Veterinærinstituttet, Mattilsynet, og Miljødirektoratet har vært godt.

Resultatmål 3.1.4.1.1.1

Rapportere på

Restaureringsprosjekter skal være igangsatt i henhold til plan 2016-2020 for restaurering av myr og annen våtmark.

Vi har ingen myr/våtmark som er aktuell for restaurering, så vi har vurdert at dette oppdraget ikke har vært aktuelt for Troms i 2016.

Resultatmål 3.1.4.1.2.1

Rapportere på

Overvåkingsprogram er igangsatt i alle vannregioner.

Overvåking gjennomført i samsvar med regionalt overvåkingsprogram. Tildelte midler i hovedsak benyttet til problemkartlegging.

Resultater legges inn i Vannmiljø når de foreligger, og likeledes nødvendig oppdatering av Vann-nett.

Resultatmål 3.1.4.1.3.1

Rapportere på

Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner sammenliknet med 2015.

Vi har ikke benyttet denne myndigheten i 2016. Vil bli fulgt opp i 2017.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring

Resultatmål 3.1.4.2.1.1

Rapportere på

Alle tiltak for truede arter og naturtyper skal være i tråd med forvaltningsmål, faggrunnlag og handlingsplaner.

Vi har liten aktivitet med arbeid med handlingsplaner for trua naturtyper og arter fordi vi har begrenset ressurser, og har prioritert andre områder som vi anser som mer viktig for å ta vare på naturmangfold i Troms. Vi prioriterer at trua arter og naturtyper blir ivaretatt i plan- og inngrepssaker. Vi har ansvaret for handlingsplan for hornedykker, men har ikke gjennomført tiltak etter denne handlingsplan fordi det ikke ble tildelt ressurser til dette i 2016.

Arbeid med og forvaltning av trua naturtyper og trua arter, inkludert utvalgte naturtyper og prioriterte arter

Hvilken art / naturtype	Type tiltak	Utdyping av, eller kommentar til, gjennomført tiltak	Der det er handlingsplan/faggrunnlag: Koordinerende FM oppgir hvilke fylker det var oppfølging av HP/FG i 2016?	Hvordan ble midler fra koordinerende FM fordelt til andre fylker?	Sum brukt	Ev. oppdragsnr.
Slåttemerk	Skjøtsel	Det er også utført skjøtsel i LVO og utvalgt kulturlandskap i Skardalen med bruk av andre midler	Troms	Annet	43 000	
					43 000	

3.1.1.9 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø

Samlet sett har arbeidet vårt i 2016 bidratt til å redusere risikobildet når det gjelder utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer. Dette har skjedd gjennom tilsynsarbeid med deltakelse på landsdekkende aksjoner og egen-initierte risikobaserte tilsyn. I dette inngår også tilsyn med de to største byene, Tromsø og Harstad, på lokal luftkvalitet. Vi har oppfylt belastningsfullmakten for gebyrinntekter innenfor målet på 1,25 mill.

Vi har hatt oppfølging av oppryddingsarbeidet i Tromsø og Harstad havner i forbindelse med overvåking og omsøkte tiltak. De aktuelle de prioriterte skipsverftene og grunnforurensningslokalitetene har fått pålegg med unntak av en grunnforurensningslokalitet (Bardufoss). Det har vært et relativt stort trykk på søknader om tillatelse til utfylling i sjø og mudre- og dumpesaker til sjø.

Vi har høy løpende konsesjonsbehandling av landbasert industri og en stadig voksende akvakulturnæring med spesielt mange søknader i 2016. Fylkesmannen i Troms etterlyser en avklaring på hvem som er forurensningsmyndighet på utslipp av avlusingskjemikalier.

Arbeidet med avfallsplaner i de største og viktigste havnene har forhåpentlig bidratt til å sikre forsvarlig avfallshåndtering av skipsavfall. Dokumentasjon på levering av slikt avfall bør være en del av ordningen med grønne sertifikater til skipsnæringen. I hvilken grad slikt avfall blir levert bør det føres tilsyn med, jf problematikken marin plastforsøpling. Vi etterlyser videre konkrete tiltak som kan senke terskelen på å få herreløst avfall levert over kai/inn i returordningene. Det er en høy forventning om å iverksette tiltak mot plastforsøpling.

Det har ikke vært større akuttforurensningshendelser som har krevd vesentlig involvering fra FM.

Fylkesmannen er bekymret for kommunenes manglende ressurser og kompetanse på avløps- og forsøplingsområdet.

Marint avfall

Vi oppfordrer overordnet myndighet til å løse problemet med herreløst avfall (marint avfall) slik at opp- og innsamlet avfall kan leveres i godkjent returordning. Levering av avfall over kai fungerer ikke. Avfallet dumpes/leveres ikke over kai uten at dette blir fulgt opp. Kommunenes manglende håndtering av forurensningssaker (forsøpling og avløp) og ulovlige dispensasjoner, krever ekstra saksbehandlingsressurser hos Fylkesmannen. Sertifiseringsordningen for skip (alle typer), grønne sertifikater, bør inneholde også et krav på dokumentasjon om levering av avfall.

Resultatmål 3.1.4.3.1.1

Rapportere på

Alle industri- og avfallsvirksomheter driver i tråd med nye krav i industriutslippsdirektivet.

Vi er i gang med oppfølging av IED-virksomheter og revidering av tillatelser. Vi har relativt få slike virksomheter, men arbeidet vil fortsett inn i 2017. Farlig avfallsanlegg har fått reviderte tillatelser og det er satt krav om finansiell sikkerhet. Selve godkjenningen av den finansielle sikkerhetsdokumentasjonen vil fortsette inn i 2017.

Resultatmål 3.1.4.3.2.1**Rapportere på**

Avløpsanleggene skal ha lukket alle avvik som ble påvist i 2015.

Vi har fått tilbakemeldinger på alle avvik fra avløpsaksjonen i 2015. Harstad og Bardu kommuner krever ingen ytterligere oppfølging fra oss i 2017. Når det gjelder Tromsø og Målselv kommuner avslutter vi tilsynene, men vi vil følge opp enkelte avvik for disse også i 2017. Det gjelder spesielt for kravet om akkreditert prøvetaking for Målselv og rensegrad for Tromsø.

3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene

Antall ROBEK-kommuner i Troms er redusert med 2 siste år. Fylkesmannen har tro på at den veiledning og rådgivning som embetet gjør er effektiv, og at dette bidrar til at nivået på ROBEK-kommuner i Troms holdes nede. Vi ser det videre som positivt at vi pr. i dag heller ikke har kommuner i faresonen for innmelding, dvs. som har tidligere underskudd som må dekkes innen 2016 og 2017.

Embetsets veiledning og utstrakte bruk av KOSTRA-statistikk mener vi har bidratt til både økt kompetanse i kommunenes økonomiforvaltning og økt kvalitet i KOSTRA-tallene. Vi har tro på at dette på sikt vil gi kommunene bedre analysegrunnlag og kompetanse til å finne effektive løsninger for sin kommune.

Resultatmål 3.1.5.1.1.1**Rapportere på**

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2016 ikke skal overstige antallet ved utgangen av 2015.

Kommunene Lenvik og Storfjord ble meldt ut av ROBEK i august 2016. Ingen nye kommuner er meldt inn i 2016, slik at antallet ROBEK-kommuner i Troms er redusert med 2 siste år.

Fylkesmannen har en tett oppfølging av alle våre ROBEK-kommuner, med bl. a. årlig oppfølgingsmøte mellom kommuneledelse (pol. og adm.) og embetsledelse, gjennomgang av periodiske økonomirapporter og en grundig lovlighetskontroll av budsjettene der det også gis råd og veiledning. Sett hen til at antall ROBEK-kommuner i Troms reduseres, gir dette grunn til å tro at den oppfølgingen vi har overfor kommunene er hensiktsmessig i forhold til resultatmålet.

Kvæfjord kommune vil sannsynligvis kunne meldes ut i 2017, etter kun to år i ROBEK-registeret. Også Nordreisa kommune ser ut til å ha snudd en negativ utvikling og har gjennomført større omstillingstiltak som har god effekt. De vil etter planen kunne meldes ut i 2018. Situasjonen i Torsken kommune bør være kjent for departementet, kommunen har store utfordringer og har fått godkjent en ny inndekningsplan fram tom. 2020.

Antall kommuner i ROBEK

Kommuner per okt'15	Kommuner per okt'16	Avvik
5.00	3.00	- 2.00

3.1.1.11 Kommunereform

Fylkesmannen i Troms leverte 1. oktober 2016 en omfattende tilråding til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om fremtidig kommunestruktur i Troms. Slik Fylkesmannen vurderer det, er det behov for endringer av kommunestrukturen i Troms i et langt større omfang enn de frivillige sammenslåingsvedtakene vil resultere i. Vi kan derfor slå fast at den frivillige prosessen så langt ikke har løst reformbehovet i Troms. Fylkesmannen mener derfor at reformarbeidet bør fortsette i neste stortingsperiode.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket

Fylkesmannen har arbeidet med verdiskaping i landbruket gjennom strategiene i Regionalt partnerskap og gjennom tilskudd til prosjekter - bl.a. prosjektene under den arktiske satsinga, og gjennom prosjektet Grønt reiseliv som ble avsluttet i 2016. Gjennom revidert

handlingsplanen for Inn på tunet, ser vi økende interesse for å bruke IPT i forbindelse med arbeid med flyktninger. Prosjektet Ut på vidda (LMD) ble etablert med prosjektledelse hos Fylkesmannen i Troms i 2016. Ellers er vårt bidrag noe oppfølging av enkeltprosjekter. Troms Bondelag har fått midler til et prosjekt for å finne ut hvorfor Troms har større bruksnedleggingstakt enn resten av landet og samtidig også større reduksjon av jord i drift (siste 10 år).

For øvrig har vi ikke hatt ressurser til å arbeide målrettet i forhold til andre svært aktuelle utviklingsområder som økt matproduksjon i praksis, motvirke bruksnedlegging og jord ut av drift, plan for rekruttering og videreutvikling av alle sider av landbruket i Troms. Vi har ikke hatt ressurser til å være tilstrekkelig aktive på dette området, selv om det er nødvendig for landbruket i Troms.

Resultatmål 3.1.6.1.1.1

Rapportere på

Regionalt bygdeutviklingsprogram er utarbeidet og fulgt opp i tråd med nasjonal politikk.

Gjeldende RBU for Troms ble utarbeidet i 2012 med virkeperiode 2013-16. Det har årlig blitt gjort små justeringer i RNP og RMP. I tråd med nasjonale føringer er programmet ikke rullert i 2016 og det vil bli forlenget til å gjelde ut 2018. Ellers følges programmet opp i tråd med nasjonale føringer.

Endringer i RBU i 2016:

RMP: Det ble i jordbruksoppgjøret 2015 bestemt at det fra 2016 ikke lengre skal gis tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser gjennom RMP. For å ta inn denne endringa, ble det utarbeidet ny forskrift for regionale miljøtilskudd i Troms. I tillegg til at tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser ble tatt ut, ble det gjort noen endringer i formulering som gjelder krav til dokumentasjon ved bruk av plantevernmidler i tråd med ny plantevernmiddelforskrift fra 2015.

RNP: Regionalt næringsprogram for Troms ble justert/oppdert etter møte i regionalt partnerskap for landbruksbasert næringsutvikling februar 2016. Justering i 2016 berørte i første rekke kap. 8.3 *Føringer for regionalt næringsprogram* og kap 8.4 *Mål, satsingsområder og prioriteringer*. I tillegg ble det gjort noen oppdateringer av kap 8.1 *Virkemidler* som følge av regelendringer og tilpassinger.

Justert program ble enstemmig vedtatt.

Regionalt partnerskap vedtok følgende satsingsområder for 2016:

Rekruttering

- Fokus på generasjonsskifte, tidlig innsats og mulighetsvurderinger, samt nettverksbygging blant nye og potensielt nye bønder, skogeiere og reineiere
- **Kompetanse**
- Økonomi og driftsledelse
- Jord- og plantekultur
- Innovasjon og bygdenæringer
- Skogkultur

Produksjon av mat

- Grovfôr- og beitebasert husdyrproduksjon
- Poteter, bær og grønnsaker
- Svin og fjørfe
- Økologisk mat

Skog, trevirke og bioenergi

- Økt bruk av trevirke
- Økt hogst i Tromsskogen
- Oppbygging av skogressursene og bedring kvaliteten på framtidsskogen
- Økt opptak og binding av karbon i skogen

Bygdenæringer

- Inn på tunet og Ut på vidda
- Lokal mat og matspesialiteter
- Grønt reiseliv
- Samisk reiseliv

- Bygdeservice

Dette betyr en bred satsing som igjen innebærer at prosjektenes kvalitet blir viktig.

Videre var det enighet om å videreføre samme tilskuddssatser som i 2015 i forbindelse med investeringer i faste anlegg med tilhørende produksjonsutstyr. Dette innebærer:

- Tiltak med kostnader inntil kr 3 mill. kroner vil maksimalt få 33 % tilskudd. Maksimalt tilskudd vil være kr 1 000 000.
- Tiltak med kostnader mellom 3 og kr 8 mill kroner, vil maksimalt kunne få 20 % tilskudd for de kostnadene som overstiger kr 3 millioner. Maksimalt tilskudd vil være 2 mill. kroner.

Det ble også vedtatt at det skulle settes av inntil kr 500 000 i investeringstilskudd til kjøp av tilleggsjord der behovet er stort i forbindelse med bruksutbygging.

RSK: Det er ikke gjort noen justeringer i RSK siden starten i 2013. Arbeidet med skogbruksplanlegging er ikke fulgt opp i tilstrekkelig grad. Dette skyldes delvis kapasitetsmangel, men også det at kostnadene ved skogbruksplanlegging ikke står i forhold til ressursgrunlaget i skogen.

Resultatmål 3.1.6.1.2.1

Rapportere på

Tilfredsstillende foryngelse av all hogst innen tre år etter hogst.

I Troms har vi for liten oversikt over tilstanden til foryngelsen etter hogst. Virke blir gjerne innmeldt til virkesdatabasen når det er innkjørt og kan ha vært lagra ved veg ganske lenge. Mange hogstflater forynges naturlig med lauvskog og dette kan ta lenger tid enn tre år. Fylkesmannen planla et prosjekt for kartlegging av tilstanden til foryngelsen, men dette blei ikke gjennomført i 2016. Måten resultatkontrollen gjennomføres på gir ikke svar på tilstanden til foryngelsen.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Jordvern er viktig for et bærekraftig landbruk. Fylkesmannen har i 2016 deltatt på møte i alle regionrådene i fylket og informert om blant annet viktigheten av fokus på godt jordvern.

Økologisk landbruk er en bærekraftig produksjonsform. Av kapasitetsmessige grunner begrenser fylkesmannens arbeid med økologisk landbruk seg til behandling av søknader om UT-midler på området og tildeling av nordnorsk økomatpris i samarbeid med FM Finnmark og FM Nordland. Et viktig prosjekt støttet med UT-midler er Økt produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge. Prosjektet eies av TINE.

God agronomi er viktig for et bærekraftig landbruk. Det har i flere år været satt stort fokus på dette tema både i forvaltninga og rådgivingsapparatet. Det er vanskelig å vurdere effekten av denne satsingen. Satsingen pågår fortsatt, men med noe mindre intensitet. Det pågår fortsatt et Agronomiprojekt i regi av NIBIO i samarbeid med bl a NLR.

Også gjennom forvaltning av miljøvirkemidlene, bidrar fylkesmannen til innsats for et bærekraftig landbruk. Nærmere omtale av forvaltning av disse midlene fremgår av pkt 3.1.6.2.2.1

Den ekstra klimasatsinga på tettere planting og økt gjødsling i skog har delvis blitt tatt i bruk.

Reindrift

Fylkesmannen i Troms har jobbet med distriktene i forhold til å få oppdatert bruks og distriktsplaner. Ny mal for distriktsplanene er under utarbeidelse, gjennom kommuneprosjektet.

Resultatmål 3.1.6.2.1.1

Rapportere på

Andel kommuner som følger opp kontroll med foryngelseskravet: 100 pst i løpet av tre år.

Troms har til nå ikke hatt noen felt som er kommet med i utlistinga fra skogfondssystemet i Landbruksdirektoratets systematiske oppfølging.

Resultatmål 3.1.6.2.1.2**Rapportere på**

Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2015.

Det ble i 2016 tilplanta 1779 da totalt i fylket. Det er ei auke fra 2015 da det blei planta 1334 da. Ingen skogeiere i Troms søkte om tilskott til gjødsling i 2016.

Resultatmål 3.1.6.2.2.1**Rapportere på**

Alle miljøvirkemidlene er forvaltet i tråd med regionalt miljøprogram og nasjonale føringer.

RMP

Det ble i jordbruksoppgjøret 2015 bestemt at det fra 2016 ikke lengre skal gis tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser gjennom RMP fordi dette kommer inn som egen ordning under produksjonstilskuddene. For å ta inn denne endringa, ble det utarbeidet ny forskrift for regionale miljøtilskudd i Troms. I tillegg ble det gjort endringer i formulering som gjelder krav til dokumentasjon ved bruk av plantevernmidler i tråd med ny plantevernmidelforskrift.

Vi mottar fortsatt signaler fra kommuner og faglag om at det elektroniske søknadssystemet eStil oppleves vanskelig og det er spesielt kartfunksjonen som nevnes. Det var en økning på ca 33 søknader til miljøtilskudd i Troms 2016, sammenlignet med året før.

Da satsene var låst/godkjent, var ca 99 % av fylkets kvote på 9,1 millioner disponert.

SMIL

I 2016 fikk Troms tildelt 1,2 mill. kr til spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap. SMIL-midlene ble fordelt til kommunene i tråd med kriteriene i RMP.

Fra Fylkesmannen har vi lagt vekt på å få rydda opp i, og redusert antall SMIL-saker med overskredet arbeidsfrist og veiledning om SMIL-ordninga. Kommuner som ikke har overholdt pålegg om å inn dra midler fikk tildelt mindre eller ingen midler i 2016.

Kommunene har fått frist til å revidere tiltaksstrategiene i løpet av 2016 og dette arbeidet fører gjerne til større oppmerksomhet om ordninga.

Drenering

Det er stort etterslep på drenering av jordbruksjord i Troms. Utfordrende klimaforhold senere år har skapt stort fokus på viktigheten av god agronomi og derigjennom drenering og grøfning, for vinteroverlevelse og tilfredsstillende avlinger. Det settes stort fokus på dette temaet både fra forvaltning, landbruksrådgivingen og andre utviklingsaktører.

Til tross for mye fokus på viktigheten av god drenering av jordbruksjord, er det lite etterspørsel på tilskuddsmidler til dreneringstiltak. Vi har lite kjennskap til hva dette skyldes, men lav tilskuddssats er nok en av årsakene.

Fylkesmannen har støttet opp om kursopplegg om drenering for gårdbrukere/ forvaltning/ entreprenører både i 2014, 2015 og 2016.

Det var lite bruk av dreneringstilskuddet i Troms også i 2016. Av tilgjengelige kr 3 047 146 ble det innvilget kr 619 760.

Midler til tiltak i beiteområder

For søkeromgangen 2016 kom det inn 27 søknader om tilskudd til tiltak i beiteområder med en total kostnadsramme på ca kr 4 400 000. Midlene ble utlyst på våre nettsider og i brev til beitelag og kommuner. Alle søknadene er forelagt Fylkesmannens saksbehandlere på reindrif for å se om tiltakene berører reindrif i området.

I 2016 ble Fylkesmannen i Troms tildelt kr 600 000 til ordningen, samt at det ble overført kr 343 538 i ubrukte/inndratte midler fra året før. 11 ulike tiltak fikk innvilget til sammen kr 878 497.

Vi gjennomfører en opprydding i Saturn med hensyn til saker med overskredne arbeidsfrister. I 2016 ble det inndratt kr 117 738.

Klima- og miljøprogrammet

Fylkesmannen i Troms ble for 2016 tildelt kr 280 000 til oppfølging av klima- og miljøprogrammet. I tillegg ble det over ført kr 19 429 fra 2015 og inndratt kr 45 400 fra avsluttede/ikke gjennomførte prosjekter. Midlene ble utlyst på våre nettsider og det ble sendt informasjon om utlysningen til kommunene og andre aktuelle aktører.

Vi fikk inn 8 søknader med samla omsøkt beløp på kr 609 500. Det ble innvilget tilskudd til 5 av disse prosjektene, 2 ble innvilget UT-midler og 1 ble avslått. I tillegg har vi innvilget midler til ett prosjekt hos Fylkesmannen.

Bruk og forvaltning av midler til SMIL, drenering, tiltak i beiteområder og klima- og miljøprogrammet er nærmere omtalt i rapport sendt Landbruksdirektoratet 1.12.16.

Vannforskriften

Ved landbruksavdelinga har det vært arbeidet lite med oppfølging av vannforskriften i 2016. Det kommer i stor grad av at det så langt, i liten grad er påvist problemer knyttet til forurensning av vannforekomster fra landbruket i fylket.

Utvalgte kulturlandskap

Fylkesmannen har forvaltet en ramme kr 650 000 til tiltak i det *utvalgte kulturlandskapet Skárfvággi / Skardalen* i Gáivuona suohkan/ Kåfjord kommune. Bruken av midlene og oppfølgingen av de utvalgte kulturlandskapene ble i henhold til tildelingsbrevet rapportert til Landbruksdirektoratet innen fristen 16.01.17. Det vises til disse rapportene.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Godt tjenestetilbud for barn og unge

Fylkesmannen har lagt ansvaret for arbeidet med barn, unge og deres familier, herunder 0-24-tiltak, til embetets Sjumilsstegsgruppe, som i dag består av representanter fra embetsledelsen og fra våre 6 fagavdelinger. Embetet har gjennom dette tatt ulike interne initiativer til å samordne innsatsen. Årets godt besøkte Sjumilsstegskonferanse "Byggesteiner for et godt liv", arrangert i et partssamarbeid med Troms fylkeskommune, Nav Troms, Bufetat region Nord og Imdi Nord var svært vellykket.

Embetet har også de to siste årene gitt vesentlige bidrag til kvalitetsheving av de kommunale samarbeidssystemene for barn og unge. Vår rapport <https://www.fylkesmannen.no/Tr...> fra september 2016 konkluderer med 6 prioriterte områder for kvalitetsutvikling i kommunene, inkludert Longyearbyen. Saken følges opp i 2017 på bakgrunn av nye rapporter fra kommunene.

Embetet har også prioritert kontakten med kommunekoordinatorene for Sjumilsstegsprogrammet i 2016 løpende og gjennom konferanser, noe som er en nøkkel for vårt gode kommunesamarbeid om bred satsing på barn og unge.

Fylkesmannen i Troms har hatt nasjonalt ansvar for å implementere barnekonvensjonen i fylkesmannsembeter og kommuner, noe som har generert stor innsats både i eget fylke og i aktiviteter i andre fylkesmannsembeter. Arbeidet i 2016 har fulgt en plan fra 2015 og er finansiert av BLD, Avdir og Hdir. Dette har bidratt til et økt fokus på barnas rettigheter på alle saksfelt Fylkesmannen har ansvar for. I den sammenheng kan nevnes at vi for første gang har tatt inn barneområder (vold og seksuelle overgrep, samt situasjonen for enslige umyndige asylsøkere) i vår FylkesROS. Det nevnes også at fire medarbeidere ved embetet har gjennomført kompetansegivende nettstudie i barnekonvensjonen i løpet av året.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Fylkesmannen samarbeider løpende med Husbanken. Arbeidet med å implementere strategien *Bolig for velferd* er kommet i gang i 2016, men Fylkesmannen legger til grunn at dette vil ta tid. Vi har imidlertid samordnet oss internt hos Fylkesmannen i Troms, siden det er flere avdelinger som har oppgaver på området. Videre har vi inngått en samarbeidsavtale for 2016-2020 med Husbanken, hvor formålet blant annet er å samarbeide om tiltak knyttet til strategien. Avtalen regulerer blant annet møtepunkter på ulike nivå i begge virksomheter. Det skal for hvert år i avtaleperioden utarbeides en felles handlingsplan hvor de ulike aktiviteter beskrives.

Resultatmål 3.2.1.2.1.1

Rapportere på

Gjennomført minimum to kompetansehevende tiltak for kommunene i fylket om boligsosialt arbeid, f.eks. bolig og integrering av flyktninger, bolig og tjenester til rusmiddelavhengige, helhetlig planlegging, bolig og folkehelse.

De to prioriterte samarbeidsområdene i 2016 var:

På Fylkesmannens Sjumilsstegskonferanse hvor det i 2016 var et særlig fokus på asylsøkerbarn, hadde IMDi et innlegg om bosetting av flyktninger og Husbanken orienterte om strategien "Bolig for velferd".

Fylkesmannen gjennomførte i 2016 en plan- og byggesakskonferanse for kommunene der et av temaene var helhetlig boligpolitisk planlegging, hvor Husbanken presenterte den digitale Veiviseren: **Bolig for velferd**.

Fylkesmannens bidrag til at det boligsosiale arbeidet i kommunene er kunnskapsbasert

Resultatmål	Differanse	Grunnlagstall 1
2	0	2

3.1.2.3 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket

Fylkesmannen har et nært og godt samarbeid med Politi og Forsvar, Det er et godt samarbeidsklima i Fylkesberedskapsrådet. Sikkerhetsforum Troms har eksistert i mange år og er et forum for å utveksle sikkerhetsutfordringer i fylket og innenfor Totalforsvaret.

Fylkesmannen har gjennom tidligere styringsdialog med DSB ønsket seg et bedre målrettet samarbeid med Sivilforsvaret. Fylkesmannen ser at det er et større potensial til å understøtte kommunene med å etterleve lov om kommunal beredskapsplikt når alle ressursene under JD/DSB samler sine ressurser målrettet.

Fylkesmannen sammen med Statens strålevern, Politiet, Forsvaret, Sivilforsvaret, Tromsø kommune og nødetatene, utviklet planverk for anløp av atomdrevne fartøy i 2016. Dette gjelder for en utpekt havn.

Resultatmål 3.2.1.3.1.1**Rapportere på**

Det er gjennomført minst en årlig øvelse av kriseorganisasjonen i embetet med grunnlag i ny samfunnssikkerhetsinstruks.

Deler av krisestaben har gjennomført øvelse sammen med Fylkesmannen i Møre og Romsdal gjennom fjellskredøvelsen i Geiranger.

Fylkesmannen har gjennomført øvelse med embetsledelsen og ledergruppa innen tema IK og HMS. Kriseledelsen er øvd.

I 2017 vil det bli gjennomført øvelse ifm nasjonal fjellskredkonferanse i Troms.

3.1.2.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi har årlig møte med andre statlige virksomheter der tilsyn er hovedtema. Aktuelle samarbeidspartnere er Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Statens veivesen, KOMRev nord. I møtet utveksler vi informasjon og tilsynsplaner. Vi har et klart forbedringspotensiale på samordning med de eksterne aktørene og har tatt grep for å utvikle dette området. Vi vil bl. a utvide målgruppen og treffpunktene fremover. Tre av våre ansatte, inkludert embetsledelsen har deltatt på møteserien i regi av KMD om samordning av tilsyn. Internt har vi en tilsynsgruppe med representanter fra alle avdelingene. Gruppen møtes jevnlig for å utveksle informasjon, ideer, tilsynsmetodikk og for å samordne tilsynene.

På sosialtjenesteområdet har Fylkesmannen i 2016 benyttet egenvurderingstilsyn i vårt tilsynsarbeid rettet mot NAV kontorene. Vi har gode erfaringer med denne tilsynsmetodikken. Det er en effektiv tilsynsmetode som etter vårt syn både er målrettet og skaper bedre læring i NAV kontorene enn den tradisjonelle systemrevisjonsmetodikken.

Tilsvarende gjelder på barnevernsområdet, hvor vi har gjennomført egenvurderingstilsyn med kommunal barneverntjeneste. Vi vurderer dette som gode og målrettede tilsyn, som effektivt og virkningsfullt medvirker til læring og forbedring.

Resultatmål 3.2.1.4.1.1**Rapportere på**

Alle tilsyn hvor det er funnet brudd på lov og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Tilsyn innen kommunalberedskapsplikt (årlig 6) med avvik og eller merknad avsluttes formelt når kommunen rapporterer til Fylkesmannen. Kommunen fremsender oppfølgingsplan med tidsfrister. Tilsyn med Kommunal Helse- og omsorgstjeneste og Spesialisthelsetjenesten hvor det er funnet brudd på lov og forskriftskrav er avsluttet innen avtalt frist.

Det ble gjennomført 10 tilsyn innenfor kommunalt barnevern hvor det er funnet brudd på lov og forskriftskrav. 9 er avsluttet innenfor avtalt frist. Vi har fortsatt pr 31.12.16 oppfølging med en barneverntjeneste hvor det har tatt tid å rette opp de påpekte forhold da kommunen har iverksatt store omorganiseringsprosesser i etterkant av tilsynet. Kommunen følges imidlertid opp også i 2017.

Innenfor sosial ble det gjennomført to systemrevisjoner med kommunene, hvorav det ene tilsynet er avsluttet, mens det andre følges opp i 2017. Det siste ble gjennomført i november, og kommunen har overholdt frist for å legge frem en plan for lukking av avvik. De øvrige tilsyn på sosial er gjennomført som egenvurderingstilsyn, og frister som er satt er overholdt.

Resultatmål 3.2.1.4.2.1

Rapportere på

Alle tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav, er fulgt opp og avsluttet innen utgangen av 2016.

Folkehelsestilsyn med brudd på lovkrav gjennomført i 2014 er fulgt opp og avsluttet innen utgangen av 2016.

Avslutning av tilsyn med folkehelsearbeid

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat	Antall tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav.	Antall tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav som er avsluttet.
100 %	0 %	100 %	2	2

Resultatmål 3.2.1.4.3.1

Rapportere på

Krav til gjennomsnittscore i spørreundersøkelse: 75 % svarer "FM's tilsynsvirksomhet er godt eller nokså godt samordnet".

Samordning av statlig tilsyn: I brukerundersøkelsen til kommunene har 48, 6 % svart at de mener koordinering av tidspunktene for de ulike tilsynsbesøkene må bli bedre. 35, 1 % ønsker flere felles tilsyn mellom fagområdene.

56, 8 % svarer at de ønsker styrket veiledning i tilknytning til tilsynet, både før og etter. 27% mener at fylkesmannen må være en pådriver overfor sentrale myndigheter i utvikling av tilsynsmetodikk.

Resultatmål 3.2.1.4.4.1

Rapportere på

Krav til gjennomsnittscore i spørreundersøkelse - 75 % svarer at FM's tilsyn "i stor eller nokså stor grad har vært lagt til rette med sikte på læring og forbedring lokalt".

I brukerundersøkelsen sendt kommunene er det ikke stilt spørsmål direkte om tilsynene har lagt til rette med sikte på læring og forbedring lokalt. 63 % svarer at tilsynsaktiviteten fra vår side må fortsette som nå, 5,7 % mener den på styrkes og 31,4 % ønsker redusert tilsynsaktivitet. I møter med kommunene får vi positive tilbakemeldinger på at kommunen oppfatter tilsynene våre som gode arenaer for læring og forbedring, men vi kan ikke vise til tallscore som indikasjon på dette .

3.1.2.5 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

FM i Troms er prosjektleder for et nasjonalt prosjekt knyttet til klimaendringer og miljøpåvirkning og hvordan dette kan ivaretas i kommunal og regional planlegging. Vi jobber for at klimaendringer må inn i alle beslutninger og planleggingsprosesser på alle nivåer i kommunene, og gir derfor tilbakemelding i forbindelse med det kommunale og regionale planarbeidet (se for øvrig 3.1.1.1.4.1). I 2016 har vi avholdt en rekke møter i forbindelse med det nasjonale prosjektet.

En annen del av det nasjonale prosjektet er å se på klimaendringenes påvirkning på tamrein/villrein. Målsetningene er å se på utviklingen innen reindriften i et 50/100 års perspektiv med bakgrunn i det kunnskapsgrunnlaget en i dag har for klimaendringenes mulige påvirkning av ressursgrunnlaget. Denne utviklingsfremskrivningen skal kunne danne grunnlag for å ta hensyn til disse endringene i samfunnsplanleggingen på kommunalt og regionalt nivå.

Det jobbes nå med å etablere et tilsvarende prosjekt knyttet til landbruk og klima i kommunale planprosesser.

I 2016 har 3 kommuner (Lenvik, Lyngen og Målselv) søkt om klimasatmidler. I tillegg er det søkt slike midler for to fylkeskommunale prosjekter (se for øvrig punkt 7.3.5.1). Kommunene og fylkeskommunen er tildelt midler.

Se også pkt. 7.3.6.11.1 for utdyping av arbeidet med planer i Troms fylke.

Resultatmål 3.2.1.5.1.1

Rapportere på

FM har hatt dialog med alle kommuner i fylket og formidlet forventninger til klima- og energiplanleggingen.

Fylkesmannen i Troms er i prosess med et klimaprojekt hvor 4 Troms kommuner deltar (del av prosjektgruppen).

Tematet klima tas opp i de fleste hensiktsmessige fora (konferanser, planforum, møter med kommunene). Det gis tilbakemeldinger i kommunale og regionale planer på ulike plannivåer.

I 2016 har vi registrert en kommunedelplan for klima og energi.

Når det gjelder klima- og energiplanlegging har dette stoppet opp etter utviklingen av første versjon. I hovedsak skyldes dette at det ikke gis tilskudd til dette arbeidet nå.

Resultatmål 3.2.1.5.2.1

Rapportere på

Vurdering av effekt på klimagassutslipp, samt mål og tiltak for å redusere klimagassutslipp og energibruk, skal finnes igjen i alle relevante planer og enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven og annet lovverk.

Fylkesmannen gjennomgår alle arealplaner med tanke på god bolig, transport og miljøplanlegging, med tanke på klima.

Resultatmål 3.2.1.5.3.1

Rapportere på

FM har hatt dialog med kommuner og formidlet relevant kunnskap og informasjon, blant annet om nasjonale og fylkesvise klimaframskrivinger og den nye nettsiden klimatilpasning.no

Se punkt 3.2.1.5.3.1

Jamfør Klimaprojektet. Fylkesmannen jobber aktivt på dette området.

3.1.2.6 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktningssituasjonen

Fylkesmannen har i innsatsen for å understøtte arbeidet med flyktningssituasjonen hatt en viktig samordnings- og pådriverrolle i fylket. Vi har initiert og samordnet møtearenaer og samarbeidstreff, som blant andre har innbefattet fylkeskommunen, NAV Troms, Bufetat Region Nord, Imdi Nord, Husbanken og kompetansesentrene i regionen. Vi har gjennom råd, veiledning og formidling av regelverk lagt ned en målrettet innsats for å underbygge arbeidet for at asylsøkere og flyktninger skal få oppfylt sine rettigheter, herunder få det opplæringstilbudet de har rett til. Opplæringstilbudet har også vært et fokusområde ved våre tilsyn med omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere. Se også rapportering på pkt. 7.3.8.2.

Fylkesmannen, ved Helse- og omsorgsavdelingen arrangerte en stor konferanse om flyktnings psykososiale helse i samarbeid med RVTS. Deltagerne var fra en bred målgruppe, f. eks. mottaksansatte, helsepersonell og beslutningstakere.

Sjumilsstegskonferansen i 2016 var i sin helhet viet hvordan man best mulig kan legge til rette for et godt liv for for enslige mindreårige flyktninger, samt asylsøkende barn.

Resultatmål 3.2.1.6.1.1

Rapportere på

Andel flyktninger som er bosatt innen 6 mnd. etter at vedtak om opphold i Norge eller reisetillatelse er gitt: 55 % av IMDIs totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket. Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

91 % av flyktningene som ble bosatt i Troms i 2016, ble bosatt innen 6 måneder etter vedtak om opphold, og 99% var bosatt innen 12 måneder.

Resultatmål 3.2.1.6.1.2**Rapportere på**

Andel enslige mindreårige som er bosatt: 100 % av IMDIs totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket.

50 pst av de enslige mindreårige flyktningene som ble bosatt i Troms i 2016, ble bosatt innen 3 måneder etter vedtak om opphold

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene**3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling****Barnevern:**

Vi arbeider for å ivareta høy kompetanse på veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn gjennom å utvikle og dele kompetansen til hver enkelt ansatt. Vi deltar på tilsynsopplæring og fagsamlinger i regi av Helsetilsynet, relevante fagseminarer og kurs og region nord samling hvor vi møter andre tilsynsmyndigheter. Vi har de to siste årene lagt om mange av de ordinære systemrevisjonene i kommunene til egenvurderingstilsyn med felles veiledning/ oppstartmøte og sluttmøte, noe vi har fått svært positiv tilbakemelding på fra kommunene. Vi har i siste kvartal 2016 lagt om våre rutiner på barnevernsområdet etter erfaringene som ble gjort i tilsynet med Idasaken. Dette innebærer nye rutiner for tilsynene med barneverninstitusjonene, nye rutiner på oppfølging av tilsyns/ klagesaker samt oppfølging av bruk av tvang i barneverninstitusjonene.

Barnehage:

Vi arbeider for å ivareta høy kompetanse på veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn.

Vi har god kompetanse for å gjennomføre tilsyn med kommunene som barnehagemyndighet. Vi er bevisste i sammensettingen av tilsynslag og ved klagebehandling, og forsøker i størst mulig grad å gjennomføre tilsyn og klagebehandling med både pedagogisk og juridisk kompetanse.

Vi har gjennomført alle tilsyn etter gjeldende metodehåndbok og instruks. Metodehåndboken har vært grunnlag for mange diskusjoner omkring innretningen av tilsyn. I 2016 har vi arrangert to regionale samlinger for Nordland, Troms og Finnmark hvor vi har diskutert innretning på tilsyn, kontrollspørsmål og rapportering for å oppnå mer lik tilsynspraksis. Vi har hatt god hjelp av maler for varsel og rapport, men har gjort språklige endringer der vi har ment det nødvendig. Vi evaluerer fortløpende det tilsynsarbeidet vi gjør, og vi tilpasser/ endrer innretningen på tilsynet ut fra de erfaringene vi gjør oss. I tillegg diskuteres metodikk, innretning, juridiske og pedagogiske spørsmål.

Skole:

Avdelingen har styrket kompetansen ved å gjennomføre interne prosesser der vi har gjennomgått ulike lovområder. I forbindelse med klagebehandling på standpunktarakterer hadde vi en intern prosess der alle saksbehandlerne på skoleteamet gjennomgikk intern skoleing av regelverket. Dette medførte at flere kunne delta i klagebehandlingen og vi klarte for første gang på flere år å gjennomføre klagebehandlingen innenfor gjeldende saksbehandlingsfrist.

Vi har også styrket vår juridiske kapasitet ved å omgjøre en pedagogstilling til juriststilling. Dette har ført til en bedre balanse mellom pedagoger og jurister i avdelinga og har styrket arbeidet med både klagesaker, tilsyn og veiledning.

Også på opplæringsområdet er alle tilsyn gjennomført etter gjeldende metodehåndbok og instruks. I forbindelse med tilsyn har vi også brukt tid på regelverket knyttet til kap. 9a og gjennomført flere tilsyn på dette området. Dette har styrket vårt arbeid med å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt miljø gjennom både veiledning av skoleeiere, skoler og foreldre. Tilsvarende gjelder for klagebehandling av vedtak etter opplæringsloven § 9a-3 tredje ledd. I tillegg har vi, i samarbeid med Nordland og Finnmark, gjennomført en regionale samling for klagesaksbehandlerne i de tre embetene, hvor regelverk og behandling av klagesaker etter kap 9a var sentralt tema. Vårt samlede fokus gjennom 2016 på kap. 9a- problematikk mener vi også er viktig som ledd forberedelser til de endringer som forventes å komme i kap. 9a og ny håndhevingsordning.

Vi har gjennom året deltatt på relevante fag- og opplæringsamlinger i regi av Udir.

Resultatmål 3.3.1.1.1

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn i hvert fylke per år.

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med Kåfjord og Lavangen kommune. I Kåfjord kommune ble det avdekket to lovbrudd. I Lavangen ble det ikke avdekket lovbrudd. Vi har ikke hatt kapasitet og ressurser til å gjennomføre flere tilsyn enn minimumskravet.

Resultatmål 3.3.1.1.2.1**Rapportere på**

Det enkelte embedets omfang av tilsyn skal opprettholdes på samme nivå som i 2015, jf. retningslinjer og aktivitetskrav i VØI.

Barnehage:

Vi har oppfylt mål i forhold til oppdrag og resultatkrav på området. Vi har gjennomført stedlig tilsyn med 7 kommuner i 2016. Kopi av alle tilsynsrapporter er lagt ut på vår hjemmeside.

Når det er gitt varsel om pålegg om retting, er vi i dialog med kommunene og har i de fleste tilfeller fått tilbakemeldinger innen gitt frist. Retting av regelverksbrudd kan i noen tilfeller kreve mye veiledning fra oss og det kan ta tid før endelig retting er gjort. Vi har fått et bedre system og en bedre praksis med å følge opp at tilsynsobjektene retter regelverksbrudd som er avdekket gjennom tilsyn. Likevel har vi enkeltkommuner som ikke klarer å rette pålegg. På dette området ønsker vi erfaringsutveksling mellom embedtene og diskusjon på Udir sine regelverk-/tilsynssamlinger.

Ved valg av kommuner, tilsynsystema og dimensjonering, har vi i 2016 lagt vekt på kunnskap om kommunene gjennom BASIL, mangel på barnehagefaglig kompetanse i kommunen, manglende deltakelse på regelverksamlinger, bekymringsmeldinger fra innbyggere/foreldre/media og omorganisering av sektoren. I tillegg sørger vi for at det er en viss rullering av tilsynet med den enkelte kommune i Troms fylke.

Skole:

Vi har i 2016 oppfylt målene til oppdrag og resultatkrav i forhold til omfang. I 2015 hadde vi avvik på tilsynsområdet og har i 2016 jobbet målrettet for å øke aktiviteten. Vi har både gjennom nyrekruttering og intern opplæring klart å ha et større fokus på gjennomføring av tilsyn på skoleområdet. I tillegg til FNT har vi spesielt hatt fokus på tilsyn med elevenes psykososiale miljø. Basert på kunnskap om skolene i fylket har vi gjennomført egeninitierte tilsyn med tre skoler med tema elevenes psykososiale miljø i 2016. Utvelgelsen av skoler og kommuner var basert på klagesaker og henvendelser fra foresatte i tillegg til svar fra elevundersøkelsen.

Alle tilsynene er gjennomført i tråd med metodehåndboken og vi har brukt verktøyet Reflex aktivt i forbindelse med gjennomføringen. Ved gjennomføring av FNT har vi også tilbydd kommunene ekstra veiledning ved at de kan involvere flere av kommunens skoler i tilsynsprosessen. Det har vært gjennomført formøter der lovgrunnlag for tilsynene har vært gjennomgått og oppsummeringsmøter der lovbruddene har blitt gjennomgått. På disse møtene har skoleeier invitert øvrige skoler i kommunen og vi har fått svært positiv tilbakemelding på en slik måte å gjennomføre tilsynene på. Vi mener at vi på denne måten kommer nærmere målet om at tilsynene skal ha effekt og styrke elevenes rettigheter.

Resultatmål 3.3.1.1.3.1**Rapportere på**

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens tilsyn skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015, Rapport 19/2015 NIFU»

Tilsyn: 72 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet tilsyn som viktig.

Barnehage:

Tilbakemeldingen i rapport om spørsmål til Barnehage-Norge viser at vi har forholdsvis høy uttelling på barnehagemyndighetens vurdering når det gjelder tilsyn. I 2016 har vi arrangert opplæring i barnehagemyndighetens oppgaver, med et spesielt fokus på barnehagemyndighetens ansvar for å påse regelverketterlevelse i barnehagene. Vi vektlegger også etterveiledning med kommuner hvor vi har funnet regelverksbrudd. Vi har fått tilbakemeldinger på at dette hjelper dem til å endre praksis.

Skole:

I tilbakemeldingen på spørsmål til Skole-Norge svarer kommunene mest positivt på områdene veiledning og tilsyn. Når vi ser på svarene for hvert fylke som viser en samlet vurdering av virkemidlene hos Oppvekst- og utdanningsavdelingen, ligger Troms på 3,9 mens snittet for landet er 3,6. Ut fra de tilbakemeldingene vi får ved gjennomføring av våre tilsyn opplever vi at skolene og kommunene er godt tilfreds med våre tilsyn.

Resultatmål 3.3.1.1.4.1

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015, Rapport 19/2015 NIFU»

Klagesaksbehandling: 52 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet klagesaksbehandling som viktig.

Jf. «Spørsmål til barnehage – Norge høsten 2015», Trøndelag Forskning og Utvikling.

Barnehage:

Tilbakemeldingen i rapport om spørsmål til Barnehage-Norge viser at vi ligger litt over middels på barnehagemyndighetens vurdering når det gjelder klagesaksbehandling. I 2016 har vi arrangert regelverksamling med et spesielt fokus på saksbehandling av spesialpedagogisk hjelp og forvaltningsloven. Mange av våre kommuner gir tilbakemelding om at de ønsker at vi bør være klageinstans på ordningen om reduksjon i foreldrebetalingen, jf. § 3 i forskrift om foreldrebetaling. Dette kan være med å påvirke kommunens tilfredshet med vår klagebehandling.

Skole:

I og med at det ikke er tall per fylke som viser hvordan skoleeierne opplever virkemiddelet klagesaksbehandling, er det vanskelig å trekke ut i hvor stor grad vårt embete oppfylder resultatkravet. Om vi ser på tallene for hvordan skoleeierne samlede vurdering av virkemidlene hos Oppvekst- og utdanningsavdelingen er, er snittet for Troms over landssnittet. Vi har i 2016 gjennomført en intern prosess for å sikre at klagesaksbehandlingen skjer innenfor kravene til saksbehandlingstid, og har klart dette uten at det har gått ut over kvaliteten på saksbehandlingen. Dette gjør at skoleeiere får raskere svar, og dersom vi opphever eller omgjør saker, vil elevene raskere kunne få oppfylt sine rettigheter. Vi er også opptatt av at det kan være en motsetning mellom våre avgjørelser i klagesaker og skoleeiers syn på hva som er riktig eller ikke. Ved å omgjøre eller oppheve saker påfører vi skoleeier et merarbeid, men sikrer samtidig at elever får oppfylt rettigheter som på klagetidspunktet ikke var oppfylt. Dette gjør at vi er også har et fokus på elever og foresattes tilfredshet med vårt arbeid med å sikre oppfyllelse av rettigheter.

Resultatmål 3.3.1.1.5.1

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

Barnehage:

Fylkesmannen har i 2016 gjennom dialog, veiledning og møter med representanter for barnehageeiere og lokal barnehagemyndighet informert om nasjonale satsinger og regelverk.

Tilbakemeldingen i rapport om spørsmål til Barnehage-Norge viser at vi har høy uttelling på barnehagemyndighetens vurdering når det gjelder veiledning om regelverk. I 2016 har vi hatt et spesielt fokus på barnehagemyndighetens ansvar for å påse regelverketterlevelse i barnehagene, spesialpedagogisk hjelp, innfasing av ny rammeplan. I tillegg har vi gitt informasjon og veiledning, skriftlig og muntlig, om tolking av barnehageloven, forståelse av rundskriv og regelverk generelt. Spesielt gjelder det spørsmål omkring foreldrebetaling, politiattest, norm for pedagogisk bemanning, retten til barnehageplass, forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager m.m. . I tillegg gir vi kommunene fortløpende veiledning og informasjon om regelverket over telefon, e-post og i brev. Det er lav terskel for å ta kontakt med oss.

Valg av tema for informasjonsmøter og regelverkssamlinger med kommuner og barnehageeiere foretas ut fra nasjonale føringer og kjennskap til kommuner gjennom tilsyn, klagesaker, media og øvrige henvendelser. Regionkontaktene er også viktige dialogpartner ved vurdering av hvilke tema det er behov for å veilede om på møter med kommunene. Dialogen og samarbeidet med regionkontaktene gir flere positive effekter; kunnskap til Fylkesmannen om kommunenes behov for informasjon, veiledning og opplæring. Regionkontaktene er også viktige representanter som bidrar til at nasjonale føringer i barnehagepolitikken blir kjent og implementeres ute i barnehagesektoren. I vårt fylke har det vært spesielt fokus på beredskapsplanlegging etter avdekking av en alvorlig overgrepssak i en av barnehagene i fylket.

Når Fylkesmannen arrangerer regelverksamlinger og møter er både kommunen som barnehagemyndighet og barnehageeier målgruppe.

Skole:

Fra skoleeierne skårer vi 3,9 på tilfredshet med fylkesmannens veiledning (Spørsmål til Skole-Norge våren 2016, NIFU-rapport 2016:16, tabell 8.4, tabellen vurdering av virkemiddel, der veiledning inngår). Dette ligger over landsgjennomsnittet for 2016 som var på 3,6.

Det gjennomføres to faste møter i året med skoleeierne og veiledning av regelverket har en sentral plass på disse samlingene. Vi presenterer både endringer i regelverket og tar opp tema der vi har identifisert utfordringer gjennom tilsyn og klagebehandling. Eksempler som kan nevnes er resultatet av klagebehandling på standpunkt karakterer, retten til et godt psykososialt miljø og implementering av FNs barnekonvensjon sine artikler om vurdering av barnets beste og retten til å bli hørt. Vi bruker også mye tid til veiledning av skoleeierne per telefon og får god tilbakemelding på de svarene vi gir.

Felles for både barnehage- og opplæringsområdet er at vi gjennom året gjennomfører en del dialog- og veiledningsmøter med kommuneledelse og/eller representanter for skoleeier og barnehagemyndighet. Noen av disse møtene er det vi som tar initiativ til, ut fra behovs-vurdering og ros-analyse. Vi tilbyr da veiledning og dialog om konkrete tema. Noen av disse møtene finner også sted etter initiativ fra kommunene, ut fra at de ønsker veiledning og dialog om konkrete tema.

Resultatmål 3.3.1.1.6.1

Rapportere på

Andel klagesaker som er behandlet innen 12 uker: 100%.

Vi behandlet 147 klagesaker etter plan- og bygningsloven i 2016, hvorav 61 saker ble behandlet innen 12-ukersfristens utløp. Dette inkluderer både plan- og byggesaksklager. Vi mottok 149 saker fra kommunene i 2016. Det er den høyeste saksinngangen siden 2010. Til sammenlikning mottok vi 130 saker i 2015 og 95 saker i 2014.

Vi opphevet eller omgjorde kommunens vedtak i 40% av sakene, stadfestet i 58% av sakene og avviste 2% av klagesakene.

12-ukersfristen ble oversittet i 86 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for hele året var 109 dager. Vi har ikke hatt praksis for å stoppe fristberegningen i saker hvor det har vært nødvendig å be om tilleggsopplysninger eller uttalelse fra kommunen eller sakens parter, slik at disse tallene inkluderer tiden som har medgått til innhenting av ytterligere informasjon av hensyn til sakens opplysning.

Den lange saksbehandlingstiden i byggesaker skyldes hovedsakelig vakanse tilsvarende et halvt årsverk i forbindelse med at to saksbehandlere sluttet tidlig i 2016. Videre har vi hatt flere krevende saker til behandling, noe opphevings- og omgjøringsprosenten synliggjør. Flere av disse sakene nødvendiggjorde utstrakt korrespondanse med kommunen og/eller partene, noe som har bidratt til lang saksbehandlingstid.

Antall behandlede saker er likevel økt fra 117 i 2015 til 147 i 2016, og i årets siste to måneder var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden redusert til 88 dager.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 59 %	41 %	147	61

Resultatmål 3.3.1.1.6.2

Rapportere på

Andel klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, som er behandlet innen 6 uker: 100%.

Vi behandlet ingen byggesaker i 2016 hvor det var, eller ble, gitt utsatt iverksetting, jf. fvl. § 42.

BOBY - Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %		0	0

Resultatmål 3.3.1.1.7.1

Rapportere på

Andel ekspropriasjonssaker i førsteinstans eller som klageinstans på plan- og bygningsrettens område, som er behandlet innen 12 uker: 100%.

Vi behandlet tre saker som gjaldt klage over ekspropriasjon til gjennomføring av reguleringsplan, jf. pbl. § 16-2, i 2016. Samtlige ble avgjort innen fristen.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har etablert et godt system for effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Det er flere medarbeidere som kan de forskjellige tilskuddordningene - bl.a. er det tre som arbeider med PT. Det gjør oss svært robuste i arbeidet med effektiv og korrekt forvaltning. Det er også etablert ei arbeidsgruppe der alle som har slike oppgaver, deltar og kan diskutere planlegging eller enkeltsaker etter behov. Vi har laget en risikobasert kontrollplan som følges opp.

Resultatmål 3.3.1.2.1.1

Rapportere på

Gjennomført kontroll av foretak i henhold til kontrollplan.

Det er gjennomført kontroller i henhold til vedtatt kontrollplan med kontroll av tidligpensjonsordningen, samt foretakskontroll av andre tilskudd i to kommuner. I tillegg er husdyrkonsesjoner kontrollert.

Kontroll av foretak i samsvar med kontrollplan

Foretak	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
230 foretak i to kommuner	Produksjonstilskudd søknadsomgangen august 2014, hvor søker hadde oppgitt at foretaket hadde miljøplan trinn 1 og/eller salg av grovfôr. Kontroll basert på innsendt dokumentasjon.	9 av foretakeene hadde ikke miljøplan trinn 1 til tross for at dette var oppgitt og/eller kunne ikke dokumentere salg av grovfôr til tross for at dette var oppgitt i søknaden.	For alle de 9 foretakene ble det fattet vedtak om omgjøring og tilbakebetaling. En av sakene ble påklaget og ligger til behandling hos Landbruksdirektoratet.
16 foretak	Tidligpensjon til jordbrukere, kontroll av 16 mottakere basert på innsendt dokumentasjon	Ett avvik hvor det var mottatt tidligpensjon i en periode til tross for at vilkårene ikke var oppfylt.	Vedtaket om at det ikke skulle tilbakekreves tidligpensjon. Saken er oversendt til Landbruksdirektoratet.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Det bekreftes at kontroll er gjennomført i samsvar med Landbruksdirektoratets rundskriv 2016-17. Det ble i 2016, for første gang, kontrollert 5 foretak i dokumentkontroll. Det er ikke konkrete planer om at produksjonsgrensen skal følges ytterligere opp i 2017. Det ble ilagt standardisert erstatning, på 3 300 kroner, til ett av foretakene.

Resultatmål 3.3.1.2.1.2

Rapportere på

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 pst. av kommunene.

I 2016 er det gjennomført stedlige forvaltningskontroller i fem kommuner i Troms. I tillegg til kontrollene som er rapportert i tabellen nedenfor, skulle det vært utført dokumentkontroll i to av de kontrollerte kommunene på ordningene skogfond og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Disse to dokumentkontrollene ble nedprioritert av kapasitetshensyn, selv om dette sto på kontrollplanen for 2016.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20% av kommunene

Kommune	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
Tromsø kommune	Tromsø kommune hører inn under Tromsøregionens landbruksforvaltning. Kontrollen ble gjennomført som stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og ajourhold av AR5/gårdskart.	Det ble registrert syv (7) avvik, alle knyttet til tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket	Vi avsluttet kontrollen etter skriftlig tilbakemelding fra Tromsøregionens landbruksforvaltning. Likevel så vi oss nødt til å skrive nytt brev til landbruksforvaltningen en tid etter kontrollen, fordi vi så at deres svar ikke samsvarte med etterfølgende praksis. Vi mottok deretter nytt skriftlig svar fra landbruksforvaltningen.
Balsfjord kommune	Balsfjord kommune hører inn under Tromsøregionens landbruksforvaltning. Kontrollen ble gjennomført som stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og ajourhold av AR5/gårdskart. I sammenheng med den stedlige kontrollen ble det også gjennomført dokumentkontroll av ordningene tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket og skogfond.	Det ble registrert ni (9) avvik, hvorav fem (5) knyttet til tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, tre (3) knyttet til produksjonstilskudd og ett (1) knyttet til tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.	Vi avsluttet kontrollen etter skriftlig tilbakemelding fra Tromsøregionens landbruksforvaltning. Likevel så vi oss nødt til å skrive nytt brev til landbruksforvaltningen en tid etter kontrollen, fordi vi så at deres svar gjeldende tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket ikke samsvarte med etterfølgende praksis. Vi mottok deretter nytt skriftlig svar fra landbruksforvaltningen.
Dyrøy kommune	Kontrollen ble gjennomført som stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, ajourhold av AR5/gårdskart og tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	Det ble registrert seks (6) avvik, hvorav tre (3) knyttet seg til tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv., to (2) knyttet til produksjonstilskudd og ett (1) knyttet til AR5/gårdskart.	Vi avsluttet kontrollen etter skriftlig tilbakemelding fra Dyrøy kommune.
Sørreisa kommune	Kontrollen ble gjennomført som stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, ajourhold av AR5/gårdskart og tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	Det ble registrert fire (4) avvik, hvorav to (2) knyttet seg til produksjonstilskudd og to (2) knyttet seg til tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.	Vi mottok skriftlig svar fra Sørreisa kommune på vår kontrollrapport. Vi ba deretter om ytterligere opplysninger, og avsluttet kontrollen etter ny skriftlig tilbakemelding fra kommunen.
Skjervøy kommune	Kontrollen ble gjennomført som stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, ajourhold av AR5/gårdskart og tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	Det ble registrert ett (1) avvik som knyttet seg til AR5/gårdskart.	Vi har ikke mottatt skriftlig svar fra Skjervøy kommune, til tross for at vi har etterlyst svar to ganger etter at kontrollrapporten ble sendt ut.

Resultatmål 3.3.1.2.1.3

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %

Som vist i tabellen ovenfor, bekreftes det herved at alle avvikene er fulgt opp.

Resultatmål 3.3.1.2.2.1

Rapportere på

Andel av siidaandeler der det er gjennomført kontroll: 15%

15% kontroll gjennomført.

Andel av siidaandeler der det er gjennomført kontroll: 15%

Sidaandel	Ordninger/omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
XD01, XW63, XZ12, XZ51, XØ01	15% kontroll Tilskudd til siidaandeler	Ingen	forklaring

Kontroll gjennomført ved å sammenlikne tallmateriale i siidaandelens rapport til MOR med tallmateriale i næringsopp-gaven levert til likningsmyndighetene.

Resultatmål 3.3.1.2.2.2

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100%

Ingen avvik.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Rettsikkerhet er prioritert i all tilsynsaktivitet hos Fm Troms

For barnevern har vi nådd resultatmålene både på median saksbehandlingstid på under 5 måneder for tilsynssaker(3,4 måneder) og resultatmål om 90% på rettighetsklager under 3 måneder(100%).

I klagesaksbehandlingen etter plan- og bygningsloven erfarer vi at regelverket på dette området er komplisert å praktisere, spesielt for mange av fylkets små kommuner. Dette gjenspeiler seg i en høy opphevings- og omgjøringsprosent. Mange av kommunene mangler oppdatert planverk, noe som ofte nødvendiggjør at tiltak bare kan realiseres gjennom dispensasjon.

Resultatmål 3.3.2.1.1.1**Rapportere på**

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale barneverntjenester: 3 per fylke. Dette innebærer 6 revisjoner for FMOA og FMAV (3 per fylke).

Fylkesmannen har i 2016 videreført det landsomfattende tilsynet med barneverntjenestenes arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder som et toårig tilsyn. Tilsynene er utført i tråd med veilederen. Det er gjennomført 1 systemrevisjon med Lyngen barneverntjeneste og 9 barneverntjenester ble invitert til å delta på egenvurderingstilsyn, hvorav 8 takket ja til dette.

Fylkesmannen har også etter å ha mottatt bekymringsfull informasjon gjennomført et egeninitiert tilsyn mot Tromsø kommune. Tema for tilsynet var forsvarlig håndtering av undersøkelser og iverksetting av hjelpetiltak. Tilsynet ble gjennomført som et stikkprøvetilsyn hvor det ble gjennomgått 40 tilfeldige saker. Som en del av oppfølgingen av dette tilsynet ble det på nytt gjennomgått 20 nye saker. Tilsynet følges opp også i 2017.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale barneverntjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
3	7	10

Det er gjennomført 1 systemrevisjon og 8 egenvurderingstilsyn i samsvar med veileder for LOT 2015/2016. I tillegg er det gjennomført et egen initiert tilsyn i en kommune. (Tilsynet er registrert som et hendelsesbasert tilsyn og fremkommer derfor ikke av tabell A7020 i Nestor)

Resultatmål 3.3.2.1.2.1**Rapportere på**

Andel nye tvangstiltak regulert i godkjente vedtak som er fulgt opp med stedlige tilsyn: 100%.

Fylkesmannen i Troms har ikke fulgt opp alle nye tvangstiltak regulert i godkjente vedtak med stedlige tilsyn. Det har tidligere år vært gjennomført få stedlige tilsyn på dette feltet hos Fylkesmannen i Troms og vi har av den grunn måttet gjennomføre stedlige tilsyn på bakgrunn av andre risikovurderinger og ikke bare nye tvangstiltak.

Resultatmål 3.3.2.1.2.2**Rapportere på**

Antall stedlige tilsyn i hvert embete skal økes sammenlignet med 2015.

Fylkesmannen gjennomførte flere 233 % flere stedlige tilsyn i 2016 sammenlignet med 2015.

Stedlige tilsyn etter kap. 9

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2015	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2016
101 %	99 %	200 %	3	6

Resultatmål 3.3.2.1.3.1**Rapportere på**

Fylkesmannen skal ha tatt kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale.

Barneverninstitusjoner

Fylkesmannen har i 2016 gjennomført 52 tilsyn/besøk ved barneverninstitusjoner i fylket. Det var planlagt 70 besøk i 2016.

På tidspunkt for besøk var det til sammen 111 barn som bodde ved institusjonene. Alle barn som er til stede på institusjonene under besøket får tilbud om samtale med tilsynsmyndigheten. I 2016 fikk 97 barn tilbud om slik samtale. De øvrige var ikke til stede på tilsynstidspunktet, noe det er størst risiko for ved de uanmeldte besøkene. Dette utgjør 87% av antall barn som bodde i institusjonene. 76 barn takket ja til en samtale og samtalen ble gjennomført. Dette utgjør en andel på 68% av alle barna som bodde i institusjonene.

Omsorgssentre for mindreårige asylsøkere

Fylkesmannen har i 2016 planlagt og gjennomført 6 besøk ved omsorgssentre i fylket. Det var til sammen 106 barn som bodde ved omsorgssentrene på besøkstidspunktet (53 barn X 2 besøk). Det ble gitt tilbud om samtale til 105 barn, dvs. 99% av barna. Det ble gjennomført tolkesamtaler (telefon) med 94 barn,- noe som utgjør en andel på 89% av alle som bodde i omsorgssentrene.

Resultatmål 3.3.2.1.3.2**Rapportere på**

Fylkesmannen skal ha gjennomført samtale med alle barn som ønsker det.

Se pkt. 3.3.2.1.3.1

Resultatmål 3.3.2.1.4.1**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre.

Fylkesmannen i Troms oppnådde ikke måloppnåelse på median saksbehandlingstid i 2016 for saker vedrørende Helse- og omsorg. Det ble oppnådd saksbehandlingstid på fem måneder eller mindre i 39% av sakene, hvilket er et avvik fra målkravet på 11%. Vi har i 2016 hatt ett etterslep på gamle saker som har bidratt til manglende måloppnåelse. Utfordringen i behandlingstiden har vært størst i saker som omhandler spesialisthelsetjenesten, mens det i saker som omhandler den kommunale helse- og omsorgstjenesten har saksbehandlingstiden vært fem måneder eller mindre i mer en 50% av sakene.

På området hendelsesbasert tilsyn etter sosialtjenesteloven behandlet vi 5 saker, hvorav 3 saker ble avsluttet uten tilsynsmessig oppfølging etter lokal avklaring. De øvrige 2 sakene ble vurdert av Fylkesmannen og saksbehandlingstiden i den ene saken var saksbehandlingstiden 11,4 måneder. Årsaken til den lange saksbehandlingstiden i denne saken, var at det forelå svar fra kommunen først etter 9 måneder, til tross for gjentatte purringer.

Andel tilsynssaker behandlet innen 5 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	- 11 %	39 %
Sosial	50 %	0 %	50 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.2

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: minst 90 prosent innen 3 måneder eller mindre.

90% av klagesakene hos Fylkesmannen i Troms innen Helse og omsorg ble ikke avsluttet innen 3 måneder. Tre måneders saksbehandlingstid eller mindre ble oppnådd i 81% av sakene. Innen saker som omhandler nødvendig helsehjelp avsluttet vi 90% av sakene innen tre måneder. Mens 75% av syketransportsakene ble avsluttet innen tre måneder. 80% av sakene som omhandler Helse- og omsorg for øvrig ble avsluttet innen tre måneder.

Fylkesmannen i Troms reduserte antall restanser innen Helse- og omsorgssaker fra 33 til 26 i 2016.

Fylkesmannen i Troms har ikke avsluttet 90 % av klagesakene innen sosial innen 3 måneder. Når året sees under ett var det i 81 % av sakene en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre. Fra og med andre kvartal i 2016 er minst 90 % av klagesakene avsluttet innen 3 måneder, og etter 1.9.2016 har 100 % av sakene vært avsluttet innen 3 måneder. Det ble avsluttet 110 klagesaker (klager over enkeltvedtak) etter lov om sosiale tjenester i NAV i 2016, mens det i 2015 ble avsluttet 71 saker.

Innenfor sosial reduserte vi antall restanser fra 21 per 31.12.2015 til 8 per 31.12.2016.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Helse/omsorg	90 %	- 9 %	81 %
Sosial	90 %	- 9 %	81 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.3**Rapportere på**

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: 100%

Fylkesmannen i Troms overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt ovenfor personer med psykisk utviklingshemning innen tre måneder i 38% av tilfellene. Fylkesmannen i Troms hadde utfordringer i forhold til jevn produksjon av sakene hvilket resulterte i at sakene oversteg tre måneder før de ble tatt til behandling.

Det ble satt inn tiltak i september 2016 hvilket innebar at gamle saker ble overprøvd og saker under tre måneder ble styrt og produsert før disse oversteg tre måneder. Ser man perioden 01.september til 31. desember isolert var måloppnåelsen for perioden 70%. Fra desember 2016 var gamle saker som oversteg tre måneder avsluttet og måloppnåelsen var 100% for denne måneden isolert.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
100 %	- 62 %	38 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.4**Rapportere på**

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: 100%

Fylkesmannen i Troms mottar unntaksvis vedtak om tvang etter kapittel 9 uten at det medfølger søknad om dispensasjon fra utdanningskravet. Søknadene om dispensasjon behandles sammen med overprøving av vedtak om tvang. Dette innebærer at vi har behandlet ca 38% av søknadene om dispensasjon fra utdanningskrav innen tre måneder.

Fylkesmannen i Troms hadde utfordringer i forhold til jevn produksjon av sakene hvilket resulterte i at sakene oversteg tre måneder før de ble tatt til behandling.

Det ble satt inn tiltak i september 2016 hvilket innebar mer styring og omfordeling av saker før disse oversteg tre måneder. Ser man perioden 01.september til 31. desember isolert var måloppnåelsen for perioden 70%. Fra desember 2016 var gamle saker som oversteg tre måneder avsluttet og måloppnåelsen var 100% for denne måneden isolert.

Vi har videre i 2016 hatt fokus på å redusere antall dispensasjoner og har hatt møte med den største kommunen vedrørende dette.

Resultatmål 3.3.2.1.5.1

Rapportere på

Andel ajourførte tilsyn (planlagte og gjennomførte) og saker i NESTOR per 31.12, 30.4. og 31.8.: 100%

Alle gjennomførte planlagte tilsyn med helse- og omsorgstjenesten, barnevern og sosiale tjenester i Nav blir fortløpende oppdatert i Nestor når de er gjennomført, rapporten skrevet og tilsynet blir avsluttet. På barnevern har vi hatt 2 saker som ikke ble avsluttet pga. manglende dato, dette ble rettet opp innen frist.

Alle saker om hendelsesbasert tilsyn og rettighetssaker føres fortløpende i Nestor, når de kommer inn og når de avsluttes.

Alle saker som skal føres i Nestor, føres fortløpende inn og føres straks de er avsluttet.

Resultatmål 3.3.2.1.6.6**Rapportere på**

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester: 13.

Fylkesmannen i Troms gjennomførte i 2016 tilsyn med den kommunale helse- og omsorgstjenesten med vektet til 13,4.

Vi gjennomførte tre tilsyn i forbindelse med LOT 2016.

Våren 2016 gjennomførte Fylkesmannen i Troms et tilsyn med 12 sykehjem fordelt på 10 kommuner i Troms. Tema for tilsynet var tvungen somatisk helsehjelp til pasienter i sykehjem, etter regelverket i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 A. Tilsynet var organisert som et selvmeldingstilsyn.

Erfaringene våre fra dette tilsynet er at det ble satt fokus på temaet tvungen somatisk helsehjelp i sykehjemmene, og at det ble iverksatt internundervisning og prosjekter rundt temaet. Fylkesmannen har i 2016 også fulgt opp selvmeldingstilsynet med stikkprøver i form av uanmeldte tilsyn. Temaet her har vært pasientenes rett til fri bevegelse og tilbakeholdelse i sykehjem.

Fylkesmannen i Troms har videre i 2016 gjennomført uanmeldte tilsyn med temaet ernæring.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
13	0	13

Resultatet er vektet til 13,4, men rapporteringen godtar ikke desimaltall

Resultatmål 3.3.2.1.7.5**Rapportere på**

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten på hvert embete: 4.

Fylkesmannen i Troms har i 2016 gjennomført tilsyn med Spesialisthelsetjenesten vektet til 4, hvilket tilsvarer resultatmålet.

Det har vært gjennomført 2 landsomfattende tilsynsbesøk med tema Sepsis. Det tilsvarer totalt 3 tellende tilsyn.

1 tilsyn HF Finnmark/Hammerfest = 1.5 tilsyn

1 tilsyn HF Helgeland/Mo i Rana = 1.5 tilsyn

Det har videre vært gjennomført ett egen initiert tilsyn med spesialisthelsetjenesten i 2016. Temaet for tilsynet var meldeplikten til barnevernet.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
4	0	4

Resultatmål 3.3.2.1.8.3

Rapportere på

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester: 4.

Fylkesmannen har gjennomført landsomfattende tilsyn 2015-2016 med kommunens ansvar for å sikre at de sosiale tjenestene opplysning, råd og veiledning og økonomisk stønad for personer mellom 17 og 23 år er tilgjengelig, og at tildeling og oppfølging er forsvarlig. Det har vært benyttet to ulike metoder for tilsyn, ved at det både er gjennomført systemrevisjoner i to kommuner hvert av årene, samt at til sammen tretten kommuner har hatt tilsyn gjennom egenvurderinger i 2015 og 2016.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
4	0	4

3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende

Rapportering vedrørende opplæring og saksbehandlingstid følger i punktene under.

Vi viser her til de øvrige oppdrag som fulgte av tildelingsbrevet av 2016, punkt 3.3.3.1:

Fylkesmannen i Troms gjennomgikk alle saker med beslutninger om umyndiggjøring etter lov 28. november 1898. Fratakelse av rettslig handleevne ble ikke vurdert som aktuelt i noen av sakene og videreføringen etter 01.07.16 skjer da gjennom vanlige vergemål.

Fylkesmannen i Troms har gjennom 2016 forbedret datakvaliteten i vergemålsapplikasjonen, etter nærmere retningslinjer gitt av SRF. Vi viser til den rapportering vi har gitt fortløpende.

Fra arbeidet med den fylkesvise virksomhetsplan nevner vi:

Fylkesmannen i Troms har slutført arbeidet med å undersøke om midler som var til forvaltning før 01.01.13, er overført Fylkesmannen. Vi har her sammenholdt opplysninger fra overformynderiens regnskap for 1. halvår 2013, med opplysninger i ARVE/VERA.

Fylkesmannen gjennomførte vervekampanje for å få flere faste verger. Kampanjen omfattet oppslag i avis, på hjemmeside (egen og kommunenes), intervju i NRK mv. Kampanjen førte til at vi fikk flere gode kandidater, men det hadde vært ønskelig med noen flere faste verger nord i fylket.

Fylkesmannen har utarbeidet et eget internkontrollsystem på fellesområdet. Det vil føre for langt å beskrive systemet her, men formålet er å ha en samlet oversikt over rutiner, maler, informasjonsopplegg, rettskilder mv.

Fylkesmennene i Finnmark, Nordland og Troms arrangerte felles fagsamling over to dager i desember. Samlingen inneholdt som vanlig mye erfaringsutveksling.

Resultatmål 3.3.3.1.1.1**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi alle nye oppnevnte verger og representanter opplæring i form av kurs og/eller individuelle samtaler.

I forbindelse med flyktnings situasjonen, fikk de fleste nye representanter for enslige mindreårige asylsøkere i Troms sin grunnopplæring i 2015. Fylkesmannen arrangerte imidlertid også kurs i Tromsø og Lenvik i januar 2016.

Alle representanter/ verger for enslige mindreårige asylsøkere/ flyktninger i Troms fikk tilbud om å delta på den såkalte Sjumilsstegskonferansen 9-10 desember i Tromsø. Konferansen hadde tittelen "Byggesteiner for et godt liv". For nærmere informasjon, se <https://fylkesmannen.no/Troms/...>. De fleste representantene/ vergene deltok, og Fylkesmannen dekket deres utgifter.

Fylkesmannen har omfattende kontakt med representantene pr telefon, e-post og brev. Vi har sendt ut informasjon pr e-post til alle i forhold til konkrete tema, slik som godtgjøring og oppfølging når det gjelder pass/ambassade. Det ble videre sendt ut informasjon etter den nasjonale konferansen i regi av Fylkesmannen i Oslo og Akershus, og der den enkelte kan se opptak fra forelesningene.

I 2016 har Fylkesmannen i Troms utarbeidet en "Rutine for godkjenning og opplæring av verger", som ble tatt i bruk i mai. Rutinen inneholder et skjema med en sjekkliste for hvilke tema som skal tas opp med vergen før oppdraget starter. Denne opplæringen gis i hovedsak pr telefon. Gjennom rutinen er slik opplæring blitt mer standardisert.

Samtlige aktive verger i Troms, som har blitt oppnevnt før oktober 2016, fikk tilbud om å delta på vergekursene i oktober (se neste resultatmål). Vi har registrert hvem som er blitt oppnevnt for første gang fra og med oktober, og planen er at de skal få tilbud om nybegynnerkurs 1. halvår 2017. Dette kommer altså i tillegg til opplæring de har fått pr telefon i 2016.

Resultatmål 3.3.3.1.1.2**Rapportere på**

Alminnelige og faste verger skal ha tilbud om å delta på minst ett kurs/samling for verger i løpet av året.

Alle som var oppnevnt som verger i Troms før oktober 2016 (alminnelige, faste, advokater) fikk tilbud om å delta på kurs i oktober.

Kursene ble avholdt i Tromsø, Harstad, Nordreisa og på Finnsnes. Det var til sammen 10 kurs og hvert kurs varte ca 3 timer.

Innholdet i kursene var denne gang særlig tilpasset nye verger, men alle ble oppfordret til å delta. Det var til sammen ca 160 verger som deltok på kursene.

Vergene oppfattet opplegget som nyttig. Ut fra budsjett- og bemanningssituasjonen for 2017 er det tvilsomt om lignende opplegg vil kunne videreføres i samme omfang inneværende år.

Resultatmål 3.3.3.1.2.1**Rapportere på**

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 2 måneder.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål, andel vedtak fattet innen 2 måneder

Resultat	Resultatmål	Differanse
81 %	80 %	1 %

Resultatmål 3.3.3.1.2.2**Rapportere på**

Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker – 90 % av vedtakene skal være fattet innen 5 dager.

Fylkesmannen i Troms har et negativt avvik i forhold til målkravet, men det nevnes at Troms hadde høyeste resultat av alle embetene i 2016. Vi har beredskap for å ivareta fristen, men i noen saker må vi avvente nærmere opplysninger fra UDI, mottak, andre embeter mv, før vedtak kan treffes.

Saksbehandlingstid - Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker, 90% innen 5 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
82 %	90 %	- 8 %

Resultatmål 3.3.3.1.2.3**Rapportere på**

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital -gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke over 4 uker.

Saksbehandlingstid - Samtykke til bruk av kapital, snitt ikke over 4 uker

Resultat	Resultatmål	Differanse
14	28	14

Resultatmål 3.3.3.1.2.4**Rapportere på**

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter - gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke over 6 uker.

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter, under 6 uker

Resultat	Resultatmål	Differanse
13	42	29

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene****Barnehage:**

I 2016 var det to regioner (tilsammen 11 av 24 kommuner) i Troms hvor kommunene valgte å samarbeide om kompetanseutvikling over kommunegrensene. I de tre øvrige regionene er midlene tildelt den enkelte kommune. Flere og flere kommuner har sett behov for selv å ha et fastere grep om midlene. Vi har informert om Kompetansestrategien på ulike møter med kommuner, barnehageeiere, regionnettverk med mer. Siden våre møtepunkter ofte er med barnehagemyndighet og barnehageeiere, har vi i tillegg valgt å sende informasjon om kompetansestrategien ut til alle barnehagene i fylket. Vi vurderer at vi ved denne måten å fordele midlene på når målet i tråd med føringene i kompetansestrategien.

Assistentutdanningen: En Quest back undersøkelse i samarbeid med UIT viser at mange assistenter har vanskeligheter med å reise/være borte, og problemer med å få permisjon/permisjon med lønn for å delta på ovennevnte utdanning. Vi har i samarbeid med kommunene og regionkontaktene bestemt å utvide det lokale tilbudet til kompetanseheving for alle assistenter, herunder basiskompetanse og mulighet til å ta fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Skole:

Gjennom god veiledning om ordningene som kommunene kan bruke for å øke kvalitet og kompetanse opplever vi stor oppslutning og deltakelse fra kommunene og skolene. Så å si alle kommunene har deltakelse i de ulike videreutdanningstilbudene og interessen for å delta på satsinger som vurdering for læring, realfags- og språkkommuner er økende. Vår vurdering er at vi gjennom vårt arbeid på området har god måloppnåelse.

Resultatmål 3.4.1.1.1**Rapportere på**

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers grad av tilfredshet med fylkesmannen som medspiller for kommunene, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015», Rapport 19/2015 NIFU 76 % av kommunene svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever Oppvekst- og utdanningsavdelingen som en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehagen og opplæringen.

Barnehage:

Tilbakemeldingen i rapport om spørsmål til Barnehage-Norge viser at vi har høy skår på barnehagemyndighetens vurdering når det gjelder veilednings- og støtterolle i forhold til kompetanseutvikling. Vi har i samarbeid med regionkontaktene i Troms sett det nødvendig å bruke tid til å motivere og støtte barnehagene i å søke om kompetansemidler for å heve kompetansen til alle ansatte i barnehagene. Se rapport 3.1.4.1

Skole:

Fra skoleeierne skårer vi 4,3 på tilfredshet med fylkesmannen som medspiller (Spørsmål til Skole-Norge våren 2016, NIFU-rapport 2016:16, tabell 8.3). Dette ligger over landsgjennomsnittet for 2016 (tall fra 2015 finnes ikke) som var på 3,8.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Vi har i 2016 gjennomført en brukerundersøkelse om fylkesmannsembetet i våre 24 kommuner. Ordførere og rådmenn har i samarbeid med sine medarbeidere svart på undersøkelsen. Svarprosenten var på 79, 17 ordførere og 21 rådmenn har gitt oss tilbakemeldinger. Vi går ikke inn på enkeltresultater her, men har stilt spørsmål innen alle fagområdene våre. Det var i undersøkelsen også lagt inn kommentarfelt. Noen av temaene for undersøkelsen var: serviceinnstilling, veiledning, tilsyn, samordning av tilsyn, fylkesmannens aktiviteter i form av kurs,

konferanser, nettsidene våre, veiledningsmateriell, kommunereformarbeidet, krisehåndtering og spesifikke fagtema. Undersøkelsen jobbes det nå videre med avdelingsvis som et ledd i forbedringsarbeidet vårt overfor kommunene.

3.1.6 Særskilt om oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i Virksomhets- og økonomiinstruks

Fylkesmannen i Troms har gjennomført to års behandling med rotenon i Skibotnvasdraget i god dialog og samarbeid med andre myndighetssektorer, lokal befolkning og interesserorganisasjoner. Gyro-aksjonen har vært ressurskrevende og interessant, og flere medarbeidere har deltatt både i felt og i planlegging og organisering.

3.2 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Rapporteringskrav 7.3.1.1.1

Rapportere på

Kort beskrivelse av aktiviteten på området «Bolig for velferd»

I forbindelse med større reguleringsplaner (hvor bolig er et viktig formål) samt kommuneplaner (både samfunn og areal) gir planavdelingen tilbakemelding i tråd med Husbanken sin Veiviser - bolig for velferd. Vi poengterer plan- og bygningsloven som verktøy for realisering av boligsosial handlingsplan og Veiviseren som verktøykasse.

Fylkesmannen samarbeider løpende med Husbanken. I 2016 inngikk vi en samarbeidsavtale for 2016-2020 hvor formålet er arbeidet med strategien *Boligen for velferd*. Avtalen regulerer blant annet møtepunkter på ulike nivå i virksomhetene. Det blir for hvert år i avtaleperioden utarbeidet en felles handlingsplan hvor de ulike aktiviteter beskrives.

Rapporteringskrav 7.3.1.1.2

Rapportere på

Hvordan har FM bistått i arbeidet med å koordinere og samordne de boligsosiale tilskuddsmidlene ut mot kommunen/NAV-kontor?

Fylkesmannen har i 2016 besøkt Balsfjord kommune med bakgrunn i at kommunen mottar tilskudd via tilskuddsforvaltningen på boligsosialt arbeid.

Tilskudd til boligsosialt arbeid er blitt tildelt på vanlig måte i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet, hvor Husbanken har gitt innspill ut fra deres kommunekunnskap. Vi mottok 4 søknader om tilskudd, hvorav 3 var videreføringer av prosjekter og 1 søknad gjaldt et nytt prosjekt. Alle søknadene ble innvilget.

Rapporteringskrav 7.3.1.1.3

Rapportere på

Hvilke kompetansehevende tiltak er gjennomført på det boligsosiale feltet?

I 2016 avholdt vi et todagers møte for prosjektledere/ prosjektansvarlige for tiltak som mottok tilskuddsmidler dette året. Fokuset var på erfaringsutveksling og gode grep videre for forankring og implementering. Vi hadde felles møte for tilskuddsordningene barn og unge, boligsosialt arbeid og utvalgte prosjekter på rusområdet.

Rapporteringskrav 7.3.1.2.1

Rapportere på

Beskriv situasjonen for KVP i fylket, i tillegg:

- Får de som har krav på det, tilbud om program?
- Hva kjennetegner kontor som arbeider godt med ordningen?
- Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP?
- Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP?

Situasjonen for KVP i fylket:

Fylkesmannen i Troms og NAV Troms har årlige møter på ledernivå. Formålet er felles virksomhetsplanlegging og evaluering av tiltak/

samarbeid. Det foreligger egen samarbeidsavtale som regulerer dette nærmere og det utarbeides årlig felles kompetanseplan. Kvalifiseringsprogrammet (KVP) er et fast tema i fylkesmannens dialog med fylkesdirektør.

På landsbasis er i antall personer i kvalifiseringsprogram (KVP) lavere enn det som er forventet ut de beregninger som ble gjort da ordningen ble innført, og dette er også situasjonen i Troms fylke. I Troms er det mange små kommuner, og Fylkesmannen har registrert over flere år at det er flere av de små kommunene har få eller ingen deltakere i KVP. Utfordringen for mange av de små kommunene er at det er et ensidig næringsliv og begrensede muligheter til å finne hensiktsmessige praksisplasser som kan inngå i et kvalifiseringsprogram. Antallet i KVP i fylket må ses i lys av dette. Når det er sagt, er det også viktig å fokusere på at heller ikke de tre største kommunene har så mange i KVP som det var forventet da ordningen startet. Dersom antallet personer i KVP skal økes for fylket sett under ett, må det skje en økning i kommunene som har størst befolkning. Fylkesmannen har derfor valgt å støtte opp under et nettverk for de tre største NAV-kontorene. Nettverket hadde en samling i 2016 hvor blant annet Fylkesmannen var tilstede, og det planlegges nå en ny samling i 2017.

Fylkesmannen og NAV Troms arrangerte i 2016 tre dagssamlinger om kvalifiseringsprogram (KVP) ulike steder i fylket der samtlige NAV-kontor var invitert. Til sammen på alle tre samlingene var det 52 som deltok. Hovedtema på samlingene var kartlegging i behovsvurdering, tilrettelegging og oppfølging av deltakere i program. Ansatte ved NAV-kontor deltok i planlegging og gjennomføring av samlingene, og en representant fra Arbeids- og velferdsdirektoratet bidro også under samlingene.

Får de som har krav på det, tilbud om program?

På bakgrunn av vårt arbeid i 2016 kan vi ikke dokumentere at brukere som har rett til KVP, ikke får et kvalifiseringsprogram. Generelt vil det særlig være gjennom klagesaksbehandling og tilsyn at det avdekkes om kommunene sikrer at brukernes rettigheter blir oppfylt. I 2016 har kvalifiseringsprogram ikke vært tema for tilsyn, og vi har heller ikke hatt klagesaker hvor dette har vært påklaget. I forbindelse med råd og veiledning som vi har gitt til kommunene gjennom blant samlinger med veiledere i NAV-kontor, er imidlertid vårt inntrykk at det er mindre fokus på KVP enn tidligere, og veiledere ga uttrykk for at det nok kan være flere som vil ha nytte av et kvalifiseringsprogram.

Hva kjennetegner kontor som arbeider godt med ordningen?

Vårt inntrykk er at de kontor som har arbeidet med KVP forankret hos ledelsen og som har veiledere som har kunnskap og erfaring om det som skal gjøres, kjennetegner kontor som jobber godt.

Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP?

I tilbakemeldingene fra NAV-kontor fremgår det at den tette og tilpassede oppfølgingen som brukere i KVP skal ha, kan bli for ressurskrevende ut ifra antall brukere en veileder har ansvar for.

Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP?

Når KVP ikke har vært tema for tilsyn og vi heller ikke har hatt klagesaker siste år, er det viktig at FM på annen måte skaffer seg kunnskap om situasjonen, slik at vi kan bidra på best mulig måte på området. Vi har tidligere inngått en avtale med to NAV-kontor som innebærer at vi i større grad kan bruke en ansatt fra hvert kontor i vårt utviklingsarbeid. Avtalen ble videreført i 2016.

Rapporteringskrav 7.3.2.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

Det er tre krisesentre i vårt fylke, et i hver av kommunene Tromsø, Lenvik og Harstad. Fylkesmannen la til grunn at de nevnte kommunene var vertskommuner for omliggende kommuner. På denne bakgrunn valgte vi i 2016 å gjennomføre tilsyn med alle kommunene, hvor vi tilskrev de tre vertskommunene. I tilbakemeldingen fra kommunene kom det imidlertid frem at det bare er Harstad kommune som er vertskommune, og da for Skånland, Kvæfjord og Ibestad i Troms fylke, for avtalen som er inngått med Krisesenteret i Harstad.

Tilsynet med Harstad kommune som vertskommune er avsluttet i 2016. De øvrige tilsynene pågår fortsatt og vil avsluttes i 2017.

Tema for tilsynene var hvordan kommunene sikrer at kravet om individuell tilrettelegging ivaretas overfor voldsutsatte med problemer knyttet til rus og/eller psykiatri, voldsutsatte med nedsatt funksjonsevne og tilbudet til voldsutsatte menn.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	24
Antall krisesentertilbud i fylket	3
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2014	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2014	0
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2015	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2015	0
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2016	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2016	2

Rapporteringskrav 7.3.2.2**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på status når det gjelder tilbudet i kommunene til voldsutsatte med problemer knyttet til rus og/eller psykiatri, voldsutsatte med nedsatt funksjonsevne og tilbudet til voldsutsatte menn.

Fylkesmannen har på bakgrunn av gjennomført tilsyn, lagt til grunn at fire kommuner som er knyttet til ett av krisesentrene, har et tilbud til ovennevnte brukergrupper som oppfyller krisesenterlovas krav.

På bakgrunn av opplysninger som de to øvrige krisesentre har gitt, har vi valgt å innhente ytterligere informasjon og utvide tilsynet til atten øvrige kommunene.

Så langt er vår bekymring i hovedsak knyttet til om tilbudet til ovennevnte brukergrupper oppfyller krisesenterlovas krav om midlertidig botilbud.

Rapporteringskrav 7.3.2.3**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Fylkesmannen har etter undersøkelser ikke fått tilbakemelding som tilsier at det er aktuelt med nedleggelse av krisesentre eller reduksjon i tilbudet. I Tromsø er et nytt krisesenter under bygging og skal etter planen være ferdig første kvartal 2018.

Rapporteringskrav 7.3.2.4**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på erfaringene med gjennomføring av opplæringsprogram og antall deltakere i opplæringstilbudet for ulike faggrupper i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep.

Fylkesmannen i Troms har i samarbeid med RVTS Nord over flere år tilbudt kurs rettet mot styrking av kommuneansattes kompetanse i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep. I 2014 var temaet for fylkessamlingen «Undersøkende samtale med barn ved mistanke om vold og seksuelle overgrep». I 2015 var temaet «Utviklingsstøttende samtale med barn utsatt for vold eller seksuelle overgrep». Alle samlingene hadde bred deltagelse fra relevante tjenester i kommunene og fikk svært positive tilbakemeldinger fra deltagerne.

I 2015 lanserte RVTS Nord e-læringsprogrammet «Vold og seksuelle overgrep mot barn – et nettkurs for deg som jobber i barnehage og skole» i samarbeid med Høgskolen i Narvik (nå UiT – Campus Narvik) og Helsekompetanse.no (tidligere Nasjonalt senter for telemedisin). Kurset er laget spesielt for ansatte i barnehage og barneskole (inkludert skolefritidsordningen), men innholdet er både faglig og praktisk relevant for alle faggrupper og tjenester som arbeider med barn i kommunene. Det er også relevant for ufaglærte ansatte og for voksne som jobber med barn i barneidrett, frivillige organisasjoner og andre fritidsaktiviteter. Kurset tar cirka fire timer å gjennomføre og gir kursdeltager et kursbevis, ved gjennomføring av integrert testmodul. Flere kommuner i Troms har tatt i bruk nettkurset.

RVTS Nord sitt opplæringsprogram i 2016 var knyttet til implementering av dette nettkurset. Fylkesmannen inviterte derfor i samarbeid med RVTS to representanter/koordinatorer fra hver kommune til en samling der det ble gitt informasjon om nettkurset, hvordan det kan tilrettelegges for å gjennomføre kurset lokalt og delt erfaringer fra kommuner som allerede har tatt i bruk nettkurset. Samlingen ble organisert som en work-shop, med korte innledningsforedrag vedrørende ulike aspekter ved implementeringsarbeid og de erfaringene kommuner som allerede har tatt kurset i bruk har gjort seg. Det ble gitt praktisk veiledning på opprettelse av kommunale handlingsplaner

mot vold i nære relasjoner, samt i tverrfaglig nettverkssamarbeid på temaområdet vold og seksuelle overgrep mot barn. Samlingen ble gjennomført med 16 deltakere fra 11 kommuner. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra de som deltok.

Selv om vi fikk gode tilbakemeldinger fra de som deltok vurderer at denne samlingen ikke traff like godt som tidligere, noe kan skyldes at flere kommuner allerede har tatt i bruk nettkurset. Dette kan også handle om tidspunktet for samlingen som ble sent på høsten med utfordrende reise/føreforhold.

Rapporteringskrav 7.3.2.5

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader og fattede vedtak etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten.

Fylkesmannen behandlet 390 søknader om separasjon og 308 søknader om skilsmisse.

Vi innvilget 336 bevillinger til separasjon, og 263 bevillinger til skilsmisse. Dette er en økning med hensyn til separasjoner og en reduksjon for antall skilsmisser fra 2015, da tallene var henholdsvis 310 og 288. Endringene er innenfor det vi ut ifra vår erfaring forventer i variasjoner.

Det ble ikke behandlet klager over avslag på prøvingsattest.

Fylkesmannen behandlet 46 søknader om anerkjennelse av utenlandsk skilsmisser.

Rapporteringskrav 7.3.2.6

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.

Det er ikke fattet vedtak etter barneloven §§ 44 og 55 i 2016. Vi har over år hatt få saker på området og de sakene som har vært brakt inn har som regel ikke endt med vedtak pga. manglende samtykke fra en av foreldrene.

Vi har fått brakt inn en sak etter barneloven § 47 som ble avvist da det i realiteten var en avgjørelse etter forvaltningslovens § 19.

Rapporteringskrav 7.3.2.7

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling.

Fylkesmannen mottar mange henvendelser fra foreldre og barneverntjenester som etterspør veiledning på området i lov om barn og foreldre. Foreldre ønsker særlig veiledning på fordeling av reisekostnader ved samvær og saksbehandling ved samværssaker for retten.

Barneverntjenestene har behov for veiledning knyttet til undersøkelser og tiltak i høykonfliktsaker. Herunder spørsmål om hvem som skal samtykke til hjelpetiltak hvor barna har flere hjem. Veiledning skjer i hovedsak pr telefon, men vi mottar også skriftlige henvendelser. I tillegg har vi enkelte tema knyttet til familieretten oppe på den årlige barnevernledersamlingen hvor vi samler barnevernlederne. Fylkesmannen har også tildelt midler til barnevernlederne i fylket for at de skal delta på kompetansehevende tiltak, som f.eks. det årlige barnerettskurset.

Rapporteringskrav 7.3.2.8

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Vi har i fire saker gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling. I tillegg har vi mottatt og behandlet åtte andre henvendelser angående adopsjonssaker, farskapssaker og krigsbarnsaker.

Rapporteringskrav 7.3.2.9

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på tilsyn med familievernkantorene.

Det er tre familievernkontor i Troms, med fire lokaliteter. Det er Tromsø familievernkontor, Finnsnes familievernkontor og Harstad og Narvik familievernkontor, som har besøksadresse både i Harstad og i Narvik i Nordland. Det er en enhet under samme ledelse. Det ble avtalt med Fylkesmannen i Nordland at vi i Troms gjennomførte tilsyn med dette kontoret da hovedsetet ligger i Troms.

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med oppmerksomhetsplikten og opplysningsplikten til barneverntjenesten jf. familievernkontorloven § 10. Tilsynet ble utført som et skriftlig tilsyn ved alle de tre familievernkontorene. Dette innebærer at vi ba leder og minst to ansatte ved hvert kontor om å fylle ut tilsendt spørreskjema. I tillegg ba vi om å få tilsendt rutiner og maler som omhandler oppmerksomhetsplikten og opplysningsplikten, samt kopi av alle bekymringsmeldinger sendt til barneverntjenesten de siste 2 år. Det ble ikke avdekket lovbrudd under tilsynet. Det ble funnet noen forbedringspunkter ved ett av familievernkontorene som det ble gitt veiledning på.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2016	Antall gjennomførte tilsyn i 2015	Antall gjennomførte tilsyn i 2014
3	3	0	0

Rapporteringskrav 7.3.2.11**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Fylkesmannen gir tilbakemelding om nasjonal strategi på alle plannivåer, både kommunalt og regionalt.

I 2016 ble det fremmet to innsigelser som ble begrunnet med manglende ivaretagelse av temaet. Den ene innsigelsen var knyttet til en kommuneplans arealdel. Den andre var knyttet en reguleringsplan. Innsigelsene er av teknisk art og ble løst i dialog.

Det er gjennomført to opplæringsseminarer for ett råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne i Salangen kommune. Det er avdekket et stort behov for opplæring i planløp og medvirkning i kommunene.

Se for øvrig punkt 7.3.6.11

Rapporteringskrav 7.3.2.12**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Ivaretagelse av likestilling og mangfold er knyttet opp mot universell utforming. Fylkesmannen gir innspill og etterspør kommunens vurderinger og tiltak på området i alle planer. Se for øvrig punkt 7.3.2.11

Rapporteringskrav 7.3.3.1.1**Rapportere på**

Antall årsverk fordelt på ulike personellgrupper og antall personell som har deltatt i kompetansehevende tiltak jf. tidligere års rapporter.

Viser til det som er anført under 3.1.3.1.3.1

Rapporteringskrav 7.3.3.1.2

Rapportere på

Gi en samlet vurdering av utviklingen for kompetanse og årsverk for kommunene i fylket for det tidligere Kompetanseløftet 2015s planperiode.

ÅRSRAPPORTERING 2016

KOMPETANSELØFTET 2015 – FORRIGE PLANPERIODE

Fylkesmannens erfaringer, og tilbakemeldingene fra våre kommuner, viser at Kompetanseløftet 2015 har vært en meget viktig satsing for å øke kompetansen for helsepersonell i kommunene i Troms fylke. Dette gjelder både grunnutdanning på videregående skoles nivå og på universitet-/høgskolenivå. Det gjelder også videreutdanninger, fagskoleutdanninger og videreutdanninger/master på universitet /høgskole. Videre har midler gjennom K2015 muliggjort etterutdanninger som blant annet ABC satsingen og Aktiv omsorg.

Det vises forøvrig til den fylldige rapporten som ble oversendt fra FMTR til Helsedirektoratet ved prosjektleder for Kompetanseløft 2020, Sigrun Heskestad, i juni 2016.

Rapporteringskrav 7.3.3.2.1**Rapportere på**

Planlagte tilsyn etter forskrift om tilsyn med barneverninstitusjoner skal rapporteres i årsrapport for fylkesmannens tilsyn med barnevernet innen 20. januar 2017, jf. forskrift om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling, § 14.

Fylkesmannen har i løpet av 2016 gjennomført 68 tilsynsbesøk ved i alt 7 barneverninstitusjoner, herunder 27 enheter/avdelinger, og 3 omsorgssenter for enslige mindreårige. Tiltak/avdelinger er i denne sammenheng enheter som har annen lokalisering enn hovedinstitusjonen.

Fylkesmannen i Troms har ikke fullt ut gjennomført alle lovpålagte tilsynsbesøk på Aleris institusjonene. Dette må ses i sammenheng med

at avdelingen i en periode hadde en vakant stilling, i tillegg til at vi i 2016 fikk en markant økning i våre lovpålagte tilsynsoppgaver, ved at det ble etablert tre omsorgssenter i fylket. Det er til sammen 18 tiltak som mangler ett uanmeldt besøk for 2016. 14 av disse besøkene knytter seg til tiltak ved Aleris Nymogården, som vi etter en ROS analyse vurderte at kunne utgå da vi har hatt tett og god oppfølging av institusjonen i etterkant av Idatilsynet. De øvrige 4 besøkene var årets siste besøk ved Aleris Tromsø. Disse var planlagt gjennomført medio desember og måtte utgå pga. svært dårlige vær og føreforhold på planlagt dato. Deretter lot det seg dessverre ikke gjøre å gjennomføre tilsynet innen utgangen av året.

5 av institusjonene er statlige, og 3 institusjonene eies og drives av private. Omsorgssentrene eies av private.

I 2016 endret vi måten vi gjennomfører tilsynet på, for i større grad å få barnet sitt perspektiv på tilbudet. Vi har informert institusjonene, Bufetat region nord og barneverntjenestene om endringene. På samlinger med tjenestene har vi orientert om funn og hva vi mener kan bli bedre. Den enkelte institusjonen er orientert gjennom tilsynene.

Fylkesmannen rapporterer løpende på tilsyn til Statens helsetilsyn gjennom Nestor. Her kan det hentes ut årsrapport. Vi har også 13.02.17 oversendt egen årsrapport til BLD.

Rapporteringskrav 7.3.4.1

Rapportere på

FylkesROS og oppfølgingsplan:

- Når ble siste analyse gjennomført?
- Foreligger oppfølgingsplan, i så fall når ble den sist oppdatert?
- Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Ny FylkesROS i Troms er iverksatt 7. november 2016(2016-2019).

Det er utarbeidet oppfølgingsplan for 8 av 18 analyser fra FylkesROS. Oppfølgingsplanen har samme dato som ny FylkesROS og gjelder for perioden 2016-2019.

Fylkesmannen har tatt initiativ sammen med NVE, Politi og Nord-Norsk skredovervåkning, Sysselmannen på Svalbard og Lokalstyret for å videreutvikle lokal og regionale varsling knyttet til snøskred. Gjennomført møter i sikkerhetsforum Troms, der objektsikring og HelhetligROS i kommunene har vært tema. Det er gjennomført møter med NVE for å øke sikkerhet i kommunene, gjennom god samfunns- og arealplanlegging. Det er etablert et godt samarbeid mellom Møre og Romsdal og NVE for å utvikle planverket for fjellskred.

FylkesROS og oppfølgingsplan

Når ble siste fylkesROS gjennomført?	Foreligger oppfølgingsplan?	Hvis ja, når ble den sist oppdatert?
2016	Ja	2016

Rapporteringskrav 7.3.4.2

Rapportere på

Kort beskrivelse av etablerte ordninger for raskt å kunne motta og videreformidle varsel om uønskede hendelser og beredskapsmeldinger.

Fylkesmannen har gjennom sin beredskapsplan beskrevet ansvar og roller for å motta og videreformidle varsler i arbeidstiden og utenfor normal arbeidstid. Planavdelingen har rutiner for uke rapportering til DSB.

Mottak og formidling av varsler utføres på dagtid av planavdelingen v/samfunnsikkerhet. For videreformidling av varsler utenom arbeidstid er det ikke etablert rutiner, da embetet ikke har noen fast vaktordning.

Embetet har kun etablert en vaktordning for forvaltning av rovvilt.

Beslutning om beredskapsnivå og vaktordning styres av embetsledelsen. Embetsledelsen mottar alle varsler. Embetet har etablert beredskapsplanverk og beredskap, hvor alle avdelinger bidrar iht. ansvarsprinsippet.

Rapporteringskrav 7.3.4.3

Rapportere på

Gjennomført revisjon av beredskapsplan.

Beredskapsplanen er datert 20.10.2015, men har vært gjennom en revisjon i 2016.

Gjennomført revisjon av beredskapsplan

Når ble siste revisjon av beredskapsplanen gjennomført?
--

2016

Rapporteringskrav 7.3.4.4

Rapportere på

Hovedfunn fra øvelse av kriseorganisasjonen i embetet, og hvordan følges disse opp.

Det er gjennomført en HMS øvelse og bruk av kriseledelsen i embetet.

Det er behov for å repetere rutiner for deler av kriseorganisasjon i 2017.

Hovedfunn fra øvelse i kriseorganisasjonen i embetet, og hvordan disse er fulgt opp

Når ble siste øvelse med embetets kriseorganisasjon sist gjennomført?
--

2016

Rapporteringskrav 7.3.4.5

Rapportere på

Status revisjon av underliggende planverk i regionen knyttet til nasjonale beredskapstiltak

Fylkesmannen har hatt en gjennomgang av alle nasjonale beredskapstiltak. Embetet har startet arbeidet med SBS og BFF, men dette er ikke sluttført. Pågående totalforsvararbeid vil også gi viktig informasjon ifm dette arbeidet.

Embetet er kjent med at det pågår kontrakts inngåelser mellom Forsvaret og sivile leverandører i fylket. Fylkesmannen, som regional samordningsansvarlig, er ikke bragt inn i dette arbeidet. Dette er ikke en ønsket situasjon. Helheten og samordningen mellom sivile og Forsvarets behov, blir derfor ikke avveid i nødvendig grad. Revisjonen må ivareta ressursene som skal finne hverandre og ivareta at samme ressurs ikke blir brukt av flere ulike interesser på samme tid. Arbeidet er krevende og behovet for regional samordning og samvirke er stort.

Rapporteringskrav 7.3.5.1

Rapportere på

Opplys hvilke tiltak som er gjennomført i tabellen for prioriterte skipsverft i 2016. Kommentarer til de ulike lokalitetene må legges i den store tekstblokk.

Annen rapportering knyttet til økonomi må ved behov gjøres i den store tekstblokk.

De seks prioriterte verftene er fulgt opp med pålegg om tiltak. Harstad Mek Verksted AS, Samasjøen har ikke behov for tiltak på land, opprydding i sjø er gjort under tiltakspakken Harstad havn. Videre oppfølging gjøres ved tilsyn på drift.

For Ibestad Bygg- og Skipsservice AS er det ikke behov for tiltak i sjø. Pålegg om tiltaksplan land er gitt. Se ellers kommentarer til tabellen.

Harstad Mek Verksted AS, Sentrum. Varsel til OVF om tiltaksplan vil måtte ligge på vent til spørsmål om tiltakshaver blir avgjort i rettssystemet.

I 2016 har Troms fått 5 290 000 NOK fordelt på 5 ulike prosjekter:

- 1) Lenvik kommune: *Samarbeid i industrisymbiose*: 250 000 NOK (tiltak: energiproduksjon, forprosjekt)
- 2) Lyngen kommune: *5 minutters bygda*: 550 000 NOK (tiltak: sykkel og gange, tilrettelegging)
- 3) Målselv kommune: *Forprosjekt: Fra slam til biogass*: 240 000 NOK (tiltak: Energiproduksjon)

4) Troms fylkeskommune: *Klimapartnere Troms*: 250 000 NOK (tiltak: Klimatiltak i samarbeid med næringslivet/klimapartnere)

5) Troms fylkeskommune: *Forberede bruk av elbusser i Tromsø*:

4 000 000 NOK (tiltak: Elbusser)

Prioriterte skipsverft

Navn på prioriterte skipsverft	Undersøkelser	Behov for tiltak	Tiltaksplan land	Tiltak land	Tiltaksplan sjø	Tiltak sjø
Maritim Slip og Motor, Eidkjosen Tromsø	Varsel, Pålegg	Land	Varsel, Pålegg			
Ibestad Bygg- og SKipsservice AS	Varsel, Pålegg	Land, Sjø		Varsel, Pålegg		
Harstad Mek Verksted AS, Sentrum	Varsel, Pålegg	Land	Varsel			
Harstad Mek versted AS, Samasjøen	Varsel, Pålegg					
Seaworks Slip AS	Varsel, Pålegg	Land	Varsel, Pålegg	Varsel, Pålegg		
Tromsø Mekaniske AS	Varsel, Pålegg	Land	Varsel, Pålegg	Varsel, Pålegg		

For de tre verftene i Harstad, samt Tromsø Mekaniske er tiltak i sjø utført i forbindelse med tiltaksplan opprydding i havneområdene. Seaworks Slips AS, tiltak er overvåkning. For Tromsø Mekaniske AS er strakstiltak på land utført, total sanering ligger i påvente av utbygging av området.

Rapporteringskrav 7.3.6.1.3

Rapportere på

Fylkesmannen skal med samme frist som årsrapporten, sende en egen rapport om sikkerhetstilstanden til KMD. Rapporten skal særskilt redegjøre for oppfølgingen av de eventuelle mangler og avvik som embetet har identifisert ved forrige rapportering. Fylkesmannen må vurdere nivå på sikkerhetsgradering på rapport om sikkerhetstilstand som sendes KMD.

Fylkesmannen i Troms har et etablert sikkerhetsutvalg med ansvar for å følge opp informasjonssikkerhetsarbeidet i embetet. Dette utvalget er sammensatt av assisterende fylkesmann, IKT-leder, HR-direktør samt to representanter for avdelingene. Embetet har tatt i bruk Riskmanager som system for internkontroll, kvalitetssikring og avviksrapportering.

Arbeidet med informasjonssikkerhet er regulert i en egen instruks, og ansatte må undertegne erklæring om at instruksen er lest, samt underskrive taushetserklæring. Informasjonssikkerhetsinstruksen revideres og oppdateres jevnlig.

Vi gjennomførte årlig deltakelse for alle ansatte i nasjonal sikkerhetsmåned i oktober 2016, via e-læringsprogrammet som er en del av tilbudet fra NorSIS.

Informasjonssikkerhetsarbeidet i embetet tar utgangspunkt i DIFI sine veiledere innenfor området, blant annet internkontroll i praksis - informasjonssikkerhet og styringssystem for informasjonssikkerhet. ISO 27001 standarden er også styrende i dette arbeidet.

Rapporteringskrav 7.3.6.2.1

Rapportere på

FMAV, FMBU, FMHO, FMMR, FMNO, FMOP, FMRO, FMST, FMTR, FMTE, FMVE som deltar i forsøksordningen om samordning av statlige innsigelser, rapporterer til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om antall planer som er behandlet, antall innsigelser som er fremmet, antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene, og antall innsigelser som er avskåret.

I 2016 har vi hatt 26 planer på høring innenfor rammen av prosjektet. I Troms startet prosjektet 01.04.15, og det er først i 2016 vi har fått planer til uttalelse. Av disse planene er 3 tatt opp i Planforum.

Kun i en sak er det fremmet innsigelse på samme fagområdet fra to sektormyndigheter, Fylkesmann og NVE om sikker byggegrunn. Denne planen er i samsvar med kommuneplanens arealdel og det er ikke motstrid til formål og lokalisering, men til manglende utredning og

avbøtende tiltak.

Det har ikke vært aktuelt å avskjære innsigelser fra statlige sektormyndigheter. Ingen myndigheter har fremmet innsigelser av en slik art at denne funksjonen utløses.

Statlige sektormyndigheter overholder fristene og avgir sin uttalelse til Fm innen fire uker. I gjennomsnitt gis uttalelsen fra Fylkesmannen 5 dager før planens høringsfrist.

Samordning av statlige innsigelser

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat
Antall planer som er behandlet	26
Antall innsigelser som er fremmet	2
Antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene	0
Antall innsigelser som er avskåret	0

Rapporteringskrav 7.3.6.3.1

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEEK. Det skal rapporteres om bruk av skjønnsmidler til ROBEEK-kommunene.

Ved inngangen til 2016 var det 5 Troms- kommuner i ROBEEK - Torsken (innmeldt i 2001), Nordreisa (innmeldt i 2004), Storfjord (innmeldt i 2012), Lenvik (innmeldt 2014) og Kvæfjord (innmeldt 2015).

Veiledning overfor og oppfølging av kommunene i ROBEEK er en prioritert oppgave for Fylkesmannen. Målet er å bidra til å gjenopprette balanse i kommuneøkonomien ved å sikre en felles forståelse av den økonomiske situasjonen i kommunene, synliggjøre det kommunaløkonomiske handlingsrommet og å være en pådriver for at det gjennomføres konkrete tiltak for å følge forpliktende plan for inndekning av underskudd. Når det gjelder hvilke tiltak som skal gjennomføres er Fylkesmannen alltid tydelig på at det er det kommunen selv med kommunestyret i spissen som avgjør.

For å kontrollere om kommuner skal registreres inn/ut av ROBEEK har Fylkesmannen i 2016 gjennomgått kommunenes årsbudsjetter for 2016, økonomiplaner for 2016-2019 samt årsregnskaper for 2015. Fylkesmannen fant ikke grunn til å melde noen kommuner inn i registeret på bakgrunn av gjennomgangen. Kommunene Lenvik og Storfjord ble meldt ut av registeret på bakgrunn av fullført inndekning av underskudd i henhold til årsregnskap 2015, i august 2016.

Det ble gjennomført lovlighetskontroll av årsbudsjettet for de 5 kommunene som var i ROBEEK ved inngangen av året. Ingen vedtak ble opphevet.

I lovlighetskontrollene ga vi fylldige tilbakemeldinger om budsjettet, forpliktende plan for inndekning av underskudd og økonomiplanen som styringsdokument. Det er viktig for Fylkesmannen at tilbakemeldingen også kan tjene som veiledning overfor ROBEEK-kommunene. Våre kommentarer i lovlighetskontrollen ble fulgt opp gjennom dialog med kommunene, og spesielt på de årlige ROBEEK-møtene vi har med hver enkelt kommune. Vi mener kommunene i sin økonomistyring har god nytte av en slik helhetlig gjennomgang som Fylkesmannen gjør av styringsdokumentet. Lovlighetskontroll av årsbudsjett og svar på søknad om godkjenning av låneopptak var gjennomført for 3 kommuner (Storfjord, Kvæfjord og Lenvik) i løpet av mars/april. Lovlighetskontrollene for Nordreisa og Torsken forutsatte godkjenning av reviderte inndekningsplaner fra KMD, og var derfor ikke gjennomført før henholdsvis juni og oktober.

Fylkesmannen følger løpende opp utviklingen i ROBEEK-kommunene gjennom året ved å følge med på kommunens periodiske rapporter og budsjettreguleringer.

Det gjennomføres minst ett økonomimøte pr. år med ROBEEK-kommunene i Troms. Det fokuseres her på oppfølging av forpliktende plan for inndekning av underskudd og tiltak for å gjenopprette økonomisk balanse, budsjett/økonomiplan og økonomisk utvikling. Fylkesmannen har et klart ønske om at hele formannskapet deltar på disse møtene i tillegg til administrativ ledelse. I 2016 ble det gjennomført slike møter med de 3 gjenværende ROBEEK-kommunene i løpet av november.

Fylkesmannen mener at måten møtene blir gjennomført på har stor betydning for hvorvidt vår oppfølging har gjennomslagskraft og bidrar til å sette kommunene bedre i stand til å gjenopprette balanse i kommuneøkonomien. Godt forberedte møter, en klar dagsorden og klare forventninger til hva kommunen skal bidra med er nøkkelfaktorer for å få dette til. Videre skrives det referat fra møtene som sendes til kommunene, slik at oppfølgingen ved neste møte blir sikret. Fylkesmannen gir på ROBEEK-møtene et bilde av den økonomiske situasjonen og utviklingen i kommunen, som i stor grad baserer seg på gjennomgang av KOSTRA-tall og kommunens styringsdokumenter. Kommunens oppgave er å redegjøre for økonomisk status i inneværende år og arbeidet med budsjett/økonomiplan og forpliktende plan for inndekning av underskudd. På ROBEEK-møtene er det stort fokus på dialog med kommunens politiske ledelse (formannskapet). Vi er tilfreds med måten ROBEEK-møtene blir gjennomført på i Troms, noe også tilbakemeldingene fra kommunene støtter opp om.

Av ROBEEK-kommunene i Troms er det Torsken som har den vanskeligste situasjonen og det fremstår som krevende for kommunen å klare inndekning i henhold til gjeldende plan. På bakgrunn av kommunens vanskelige økonomiske situasjon har departementet fastsatt en

inndekningsplan som strekker seg utover kommunelovens ramme på 10 år. Nordreisa har etter et vanskelig år i 2015, tatt store grep som begynner å gi økonomisk effekt. Nordreisa fikk i 2016 utvidet inndekningsplanen med ett år til 2017, og kan tidligst meldes ut sommeren 2018.

Nærmest utmelding av kommunene i Troms er Kvæfjord som med stor sannsynlighet kan meldes ut allerede i 2017, ett år før opprinnelig planlagt.

Fylkesmannens gjennomgang av alle kommunenes årsregnskaper viser om det er kommuner som har underskudd som må dekkes inn innen påfølgende budsjettår etter at regnskap med underskudd er framlagt. Ingen kommuner i Troms er pr. i dag i faresonen for innmelding i ROBEK. dvs. har merforbruk som må dekkes innen henholdsvis i 2016 og 2017

ROBEK- kommunene tildeles basisskjønnsmidler på linje med øvrige kommuner i Troms (basisskjønnet utgjør ca. 90 % av fylkesrammen). Ingen ROBEK-kommuner har blitt tildelt prosjektskjønnsmidler eller kriseskjønnsmidler i 2016, med unntak av Lenvik kommune som fikk tildelt kr. 1 000 000 begrunnet i uforutsette utgifter til sosialhjelp og ressurskrevende brukere. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at Lenvik kommune ble meldt ut av ROBEK i august 2016 og at kriseskjønnsmidler ble tildelt 10. oktober.

Rapporteringskrav 7.3.6.4.1

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling og modernisering i kommunene, bruk av skjønnsmidler til formålet og formidling av resultatene.

Embetet har i 2016 fokusert på arbeidet med kommunereform og utarbeidelsen av den faglige tilrådingen om kommunestruktur. Arbeidet har vært ressurskrevende, spesielt da mange kommuner i Troms har store mangler på planområdet.

Fylkesmannen i Troms har ikke utlyst prosjektskjønnsmidler til innovasjon- og fornying i 2016. Gjennom Helsedirektoratets kompetanse- og innovasjonstilskudd har imidlertid Helse- og omsorgsavdelingen i 2016 fordelt en del midler til velferdsteknologiprojekter i Troms.

Fylkesmannen tar sikte på å utlyse prosjektskjønnsmidler i 2017 med satsing på digitalisering og velferdsteknologi.

Rapporteringskrav 7.3.6.5.1

Rapportere på

Det skal rapporteres om hvilke låneformål og hvilket låneomfang som godkjennes, og i hvilken grad fylkesmannen har nektet godkjenning av lån.

Når det gjelder søknader om godkjenning av låneopptak fra ROBEK-kommunene er Fylkesmannens praksis at det skal legges begrensninger på kommunens låneopptak dersom kommunen ikke følger forpliktende plan for inndekning av underskudd. Behandling av søknader om låneopptak til nye tiltak må som regel avventes til regnskapsresultatet for året før er klart slik at vi har informasjon om status i forpliktende plan. Våre vurderinger tar utgangspunkt i kommunens økonomiske bærekraft og evne til å betjene økte rente- og avdragsutgifter. Eventuelle begrensninger i låneopptak beror på en vurdering av investeringsbudsjettets profil, herunder om låneopptaket er knyttet til statlige pålegg, ordinære lovpålagte oppgaver, tiltak der det er statlige kompensasjonsordninger, og om det er såkalt selvfinansierende låneopptak (startlån og lån til VAR-sektoren). Kommunens evne til å gjennomføre vedtatte tiltak for å gjenopprette økonomisk balanse er sentralt i våre vurderinger, samt vår generelle oppfatning av kommunens budsjett og økonomiplan, herunder planlagt utvikling i lånegjeld, rente- og avdragsutgifter, sårbarhet i det økonomiske opplegget mv.

Ut fra ovenstående kriterier fant ikke Fylkesmannen grunn til å begrense ROBEK-kommunens vedtatte låneopptak i 2016.

Tilsyn med kommunenes lånesøknader - formål og omfang

Type søknad	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall lånesøknader	14	14	0	0
Omfang lånesøknader	411 319 000	411 319 000	0	0

Vi har splittet låneopptaket ift. formål, dvs. vi teller søknader pr. formål pr. kommune. Nordreisa, Kvæfjord, Storjord og Lenvik har fått godkjent lån til kassekreditt, videreformidlingslån og investering i anleggsmidler. Torsken søkte bare om godkjenning av lån til kassekreditt og videreformidlingslån, og fikk dette innvilget som omsøkt.

Rapporteringskrav 7.3.6.5.2

Rapportere på

Antall og omfang av godkjente garantier, samt antall garantier som ikke ble godkjent.

I 2016 behandlet Fylkesmannen 22 søknader om godkjenning av kommunale garantier, mot 16 i 2015. Fylkesmannen kontrollerer vedtaket om garantistillelse opp mot forbudet mot å stille garanti overfor næringsvirksomhet, jf. kommuneloven § 51 nr. 2, og ser til at kravene til vedtaket som følger av garantiforskriften er ivaretatt. Videre legges vekt på hvilket formål garantien gjelder for, og hvorvidt kommunen har gjort en vurdering av risikoen ved å stille garanti. 68 % av innvilgede garantier i Troms var rettet mot idrettsformål, av andre formål nevnes arbeidsmarkedsbedrifter, kirke og eiendomsforvaltning. En søknad ble avslått fordi den ble ansett å komme i konflikt med kommuneloven § 51 nr. 2.

Godkjente garantier etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Saksområde	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall garantisøknader	22	21	1	0
Omfang garantisøknader	302 295 136	281 395 136	20 900 000	0

Rapporteringskrav 7.3.6.6.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på hvordan veiledningsarbeidet har blitt utført.

Veiledning overfor kommunene når det gjelder økonomiplanlegging og økonomistyring skjer både gjennom møter og konferanser med kommunene, brev og e-poster og på telefon. Veiledningen retter seg både mot de ansatte i kommuneadministrasjonen og de folkevalgte. Vårt mål med veiledningen er at den skal bidra til bedre kunnskap og kompetanse om kommuneøkonomi og sunn økonomiforvaltning i kommunene.

Som ledd i å gjennomføre ROBEK-kontroll for alle kommunene, gjennomgås alle årsbudsjett og økonomiplaner. I denne sammenheng kontrollerer vi også de formelle kravene til budsjettets innhold, herunder budsjettskjemaer. Vi har de siste årene pekt på viktigheten av samsvar mellom de obligatoriske budsjettskjemaene, for å bidra til god forståelse av budsjett og økonomiplan blant folkevalgte og andre. Gjennom å sette fokus på dette området har kvaliteten blitt bedre, og i 2016 var det kun 2 kommuner som fikk tilbakemeldinger på dette, mot 9 i 2015.

Fylkesmannen utarbeider årlige rapporter om utviklingen i kommuneøkonomien i Troms basert på KOSTRA-tall. Det lages rapporter både på bakgrunn av de foreløpige tallene som SSB publiserer i mars og på de endelige tallene som publiseres i juni. Rapportene omfatter i 2016 hovedsakelig økonomi og demografi. Tidligere år har vi også hatt med statistikk om tjenesteproduksjon, men på grunn av at tjenestemålingene ble grundig behandlet i Fylkesmannens faglige tilrådning om kommunestruktur, ble dette ikke tatt med i 2016. Det er videre som tidligere år utarbeidet egne rapporter for skatteinngang pr. mnd. og demografisk utvikling pr. kvartal. Alle rapporter distribueres internt og sendes kommunene fortløpende, i tillegg til at de gjøres tilgjengelig på embetets hjemmeside

Rapportene som utarbeides har flere funksjoner. Statistikken legges ut på nett og er dermed tilgjengelig for offentligheten og presse. Videre er vi kjent med at mange kommunene benytter statistikkene direkte i sitt arbeid. For Fylkesmannen er KOSTRA-tallene et viktig grunnlag for vår dialog med kommune. Vi vil også framheve at både Fylkesmannen og kommunen gjennom utarbeidelse og synliggjøring av statistikken får et godt grunnlag for kvalitetssikring av tallene. Fylkesmannen tar i mange tilfeller kontakt med kommunene om manglende eller ulogiske/urimelige tall.

Vi har videre fulgt opp kommunenes KOSTRA-rapportering for 2015 ved å gi råd og veiledning i rapporteringsarbeidet. 2 kommuner hadde ikke rapportert i tide til å komme med i den foreløpige publiseringen av KOSTRA-tall for 2015, mot 8 året før. Vårt budskap til kommunene har vært at de må gjøre det de kan for at rapporteringen skjer innenfor fristene.

Fylkesmannen har bistått kommunenes arbeid med kvalitetssikring på eiendomsforvaltningsområdet spesielt, ved å påpeke feil og mangler, og ved å ta dette opp som eget tema på Økonomiforum 2016.

Fylkesmannen har i 2016 som vanlig gitt veiledning til kommunene om det økonomiske opplegget for kommunene for påfølgende år, ved å lage informasjonsskriv til kommunene om kommuneproposisjon og statsbudsjett. Dette ble fulgt opp med veiledning pr e-post og telefon, og vi deltok også på konferanser om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet som i Troms blir arrangert av KS Nord-Norge. Fylkesmannen har også løpende veiledet mht. innføring av nytt inntektssystem, og det er også her laget informasjonsmateriell og vi har deltatt på møter med kommunene for å informere om dette.

Fylkesmannen har årlig en fagsamling for økonomisjefene og andre med faglig ansvar innenfor økonomi i kommunene (Økonomiforum Troms). Det faglige innholdet hadde denne gang fokus på kommunereform, statsbudsjett, kvalitetssikring av KOSTRA (eiendomsforvaltning) og kommunale garantier. KomRev Nord, Kommunalbanken og KLP informerte også om relevante saker innenfor sine områder. Oppslutningen var meget god og tilbakemeldingen fra kommunene via en questbackundersøkelse i etterkant er veldig positiv. Samlingen fungerer godt som en arena for kompetanseheving, erfaringsutveksling og nettverksbygging. Fylkesmannen delfinansierer kommunenes deltagelse på samlingen sammen med NKK (Norsk kommuner- og kommunekasserer forbund). Fylkesmannen bidrar med kr. 100 000 av tilbakeholdte skjønnsmidler og NKK bidrar med kr. 25 000.

Rapporteringskrav 7.3.6.6.2

Rapportere på

Kort om fordelingen av skjønnsmidler, herunder rapportering i ISORD.

Hoveddelen av skjønnsrammen i Troms blir fordelt som basisskjønnsmidler i statsbudsjettet (ca. 90 %). Informasjon om fordelingsmodellen gjøres kjent for kommunene og legges ut på våre nettsider.

Det ble ikke utlyst prosjektskjønnsmidler hverken i 2015 eller 2016. Bakgrunnen for dette er at Fylkesmannen har valgt å prioritere kommunereformarbeidet og folkevalgtopplæring i perioden.

Tilbakeholdte skjønnsmidler i Troms på 12 mill. kr. er hovedsakelig benyttet til kriseskjønn og restutbetalinger til folkevalgtopplæringen i 2015, ref. fjorårets rapportering. Av andre mindre prosjekter som ble støttet i 2016 nevnes videreføring av et prosjekt innen lokal reindriftsforvaltning, Januarmøtet og Økonomiforum Troms.

En rest på 4,5 mill. kr. av de tilbakeholdte skjønnsmidlene ble i oktober 2016 fordelt til alle kommunene etter samme modell som basisskjønnet blir fordelt etter.

Fylkesmannens tilbakeholdte kriseskjønnsmidler skal ivareta uforutsette og akutte forhold i kommunene av vesentlig karakter, og blir fordelt etter søknad i oktober. Det kom inn 9 søknader med samlet søknadsbeløp på 14,2 mill. kr. mens avsatt beløp til fordeling kun var 5 mill. kr. Midlene ble hovedsakelig fordelt til søknader begrunnet med uforutsette utgifter i forhold til ressurskrevende brukere.

ISORD er ennå ikke tatt i bruk da Fylkesmannen ikke har fordelt prosjektskjønnsmidler i 2015 og 2016. ISORD vil bli tatt i bruk i 2017 i forbindelse med utlysning av midler.

Rapporteringskrav 7.3.6.7.1**Rapportere på**

En kort beskrivelse dersom enkelte fagområder framstår som særlig problematiske å samordne i embetets samordningsarbeid.

Planarbeidet

Ingen fagområder peker seg ut som spesielt vanskelig å samordne. Statlige sektormyndigheter er utfordret på å tenke helhetlig løsning og ikke bare ivareta eget sektorhensyn. Dette kan ha ført til færre innsigelser og økt fokus på medvirkning og løsning av en potensiell uenighet. Økte krav til begrunnelse av en innsigelse og skjerpning av innsigelsesgrunnlaget fra nasjonale myndigheter kan også ha medvirket til en holdningsendring.

Rapporteringskrav 7.3.6.8.1**Rapportere på**

Det skal gis rapportering i tabell som skal viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.
- Det skal gis en kortfattet omtale i årsrapporten av hvor mange klager fylkesmannen har mottatt etter kommuneloven § 60d fjerde ledd, hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om samt bruk av interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på bruk av vertskommunemodellen.

- Av de syv sakene hvor Fylkesmannen gjennomførte lovlighetskontroll i 2016, var inhabilitet og/eller møtelukking blant vurderingstemaene i to av sakene.
- Fylkesmannen mottar en rekke henvendelser om veiledning over kommunal- og forvaltningsrettslige tema, og gjerne i kombinasjon. Spørsmålene kommer fra både ordførere og rådmenn, politikere/kommuneansatte og publikum for øvrig. Kommunalrettslige tema som går igjen i spørsmålene er; regler for saksbehandling i folkevalgte organ, habilitet, og regler om valg til folkevalgte organ.
- Fylkesmannen har ikke mottatt noen klager etter kommuneloven § 60d fjerde ledd.
- Det er på tross av avstandsulempen utviklet et omfattende interkommunalt samarbeid i de ulike delene av fylket. Interkommunalt samarbeid om brukerrettede tjenester (som barnevern, PPT, helse- og omsorg) er i stor grad organisert etter vertskommunemodellen. I Troms er det mange kommuner med lavt og synkende folketall. Gitt dagens kommunestruktur, vil omfanget av det interkommunale samarbeidet øke i årene framover.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	7	0	7
På eget initiativ			0

Fylkesmannen har i tillegg avvist én oversendt lovlighetsklage på grunn av at den aktuelle avgjørelsen ikke ble funnet å være en "avgjørelse" i lovens forstand, jf. koml. § 59 nr. 1. Denne saken er ikke telt med under verken opprettholdt el. ulovlig vedtak i tabellen ovenfor.

Rapporteringskrav 7.3.6.9.1**Rapportere på**

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Fylkesmannen har behandlet tolv klager på avslåtte innsynsbegjæringer, jf. offl. § 32 og fvl. § 28 annet ledd. I ti av disse sakene har klager fått helt eller delvis medhold. I to saker har vi etter klagebehandling stadfestet det opprinnelige vedtaket.

Rapporteringskrav 7.3.6.10.1**Rapportere på**

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn det har gjennomført.

Forklaring:

- Det bes om ett tall for alle tilsyn hjemlet i opplæringsloven, barnehageloven, helse- og omsorgstjenesteloven mv.
- Det rapporteres samlet for kommunene og fylkeskommunen(e)
- Antall tilsyn det skal rapporteres på, omfatter planlagte tilsyn (som landsomfattende/nasjonale tilsyn) og hendelsesbaserte tilsyn uavhengig av tilsynsmetodikk og hvor ressurskrevende tilsynet var.
- Antall tilsyn det skal rapporteres på, omfatter ikke forundersøkelser, sjølvmeldingstilsyn og dokumentgjennomganger uten oppmøte (fysisk eller videokonferanse) på tjenestestedet eller i kommunen/fylkeskommunen.
- Det bes ikke om tall for avvik eller pålegg.
- Det bes ikke om verbalrapportering om samordningsarbeidet.

Fylkesmannen i Troms gjennomførte tilsyn med den kommunale helse og omsorgstjenesten tilsvarende 13,4 poeng. Av disse utgjorde selvmeldingstilsyn 2,4 poeng. På spesialisthelsetjenesten gjennomførte vi tilsyn tilsvarende 4 poeng.

Det ble i 2016 avsluttet 142 hendelsesbaserte tilsynssaker.

Oput har gjennomført **135** tilsyn i 2016. (7 etter barnehageloven, 14 etter opplæringsloven, 2 etter introloven, 3 med familievernkontor, og 109 på barnevernsområdet.) Vi har da tatt med planlagte og hendelsesbaserte tilsyn.

Volumkravet på 4 systemrevisjoner ble oppfylt på sosialtjenesteområdet. På dette området var det 5 hendelsesbaserte tilsyn i 2016

Antall tilsyn etter forurensningsloven: 26

Rapporteringskrav 7.3.6.11.1**Rapportere på**

Fylkesmannen skal føre en oversikt over behandlede plansaker, omfang av innsigelser, klager fremmet av fylkesmannen og meklinger.

Aktiviteten i arealplanleggingen i fylket er omtrent på samme høye nivå som i 2015. Sammenlignet med 2013 er saker til behandling i 2016 ca 29% høyere. Fylkesmannen behandlet totalt 324 planer i 2016, med hovedtyngden i de to bykommunene Tromsø og Harstad.

Det varsles oppstart i et stort antall planer, og vi registrerer at kommunenes slutføringen av planer kan trekke ut i tid. Dette gjelder særlig

for distriktskommunene. Dette kan skyldes bemanning og kompetanse i kombinasjon med eldre utdaterte kommuneplaner. I bykommunene fremmes det planer av høy standard, selv om enkelte fagområder ikke er godt nok ivarettatt, særlig utfordrende er krav til støy og lekearealer.

I løpet av de tre siste årene har flere kommuner vedtatt ny arealdel til kommuneplanen og har dermed et bedre utgangspunkt for rask og mer forutsigbar reguleringsplanlegging. Oftest er planene private og utarbeides av konsulentfirmaer og slik sett er det en høy faglig standard på planer som legges ut til offentlig ettersyn. Kommunene utfordres på å stille gode krav til en privat reguleringsplan, "bestillerkompetanse".

Fylkesmannen har i det vesentligste holdt høringsfristen. I saker hvor høringsfristen overskrides, kan det skyldes mangler i plandokumentene som må suppleres. I noen saker har Fylkesmannen prøvd å finne løsninger for å unngå å reise innsigelse, og da er dette gjort i samråd med kommunen. Dette kan ha medvirket til en lengre høringsperiode i den aktuelle saken.

Innsigelsesprosjektet rapporteres for seg, men et klart hovedtrekk er at høringsfrister overholdes selv med redusert høringsperiode for regionale sektormyndigheter. I dette arbeidet følger Fylkesmannen opp den aktuelle sektormyndigheten på grunnlag av innspill til oppstartsvarselet og ser til at løsninger vurderes før en innsigelse eventuelt reises. I 2016 har det ikke vært behov for å samordne innsigelser eller avskjære innsigelser fra statlige sektormyndigheter i Troms.

Fylkesmannen legger opp til en tett dialog med kommuner hvor det reises innsigelser. I 2016 har vi løst 18 innsigelser gjennom drøftinger uten å måtte mekle formelt. Disse innsigelsene kan være av mer enklere karakter knyttet til bestemmelser eller kart, eller manglende utredninger på et fagområde som grunnlag for en bestemmelse eller et formål. Drøftingene gjennomføres etter høringsfristens utløp. Det kan være mange årsaker til at slike drøftinger ikke er holdt før en plan ble lagt ut til offentlig ettersyn, men kommer først når en innsigelse formelt er reist. Dette er ikke en rasjonell håndtering av planer, og noe Fm ønsker å forbedre. Ansvaret ligger imidlertid i kommunene, og det er her en endring må skje.

I Troms er det fortsatt høyt fokus på byutvikling og utbygging av boliger. Dette er særlig tydelig i Harstad og Tromsø, men også på Finnsnes. Det er særlig sektorområdene støy, sikker byggegrunn, universell utforming og lekearealer som er mangelfullt utredet og som er grunnlaget for flest innsigelser. Byene Tromsø og Harstad har fokus på samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, mens distriktskommunene vektlegger planretningslinjen i mindre grad og er mer opptatt av å sikre og opprettholde spredt utbygging mer enn utbygging av kompakte sentra og tettsteder.

I 2016 har Fylkesmannen hatt et særskilt fokus på barn og unge i arealplaner. Vi har arrangert et eget opplæringsseminar for barnerepresentantene og tar sikte på å arrangere to fagsamlinger pr år for denne gruppen. I byene erfarer vi at det er negative krysningspunkter mellom planretningslinjene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og rikspolitiske retningslinjer for barn og unge i planleggingen. Vi erfarer at byfortetting ofte går på bekostning av lekearealer/friområder.

I 2016 er det avholdt kun en mekling og det var kommuneplanens arealdel for Tromsø. Det ble funnet løsninger i meklingen, og kommunen er nå inne i siste fase for å legge planen fram til vedtak i kommunestyret.

I 2016 har Fylkesmannen gitt uttalelser til kommuneplanens arealdel i 3 kommuner; Kåfjord, Storfjord, Ibestad. I samtlige planer har Fylkesmannen hatt innsigelser til bestemmelser og formål.

Den samlede planaktiviteten hos Fylkesmannen i 2016 fordeler seg på innspill til 111 oppstartsvarsel, uttalelser til 92 planer og gjennomgang av 103 vedtak om egengodkjenning. Av de 92 reguleringsplanene var 5 ikke i samsvar med overordnet plan.

I 2016 er det totalt fremmet 25 innsigelser på forskjellige fagområder fordelt på 12 planer; 3 kommuneplaner og 9 reguleringsplaner. Av de 9 reguleringsplanene var 6 i tråd med overordnet plan/gjeldende plan, 3 var ikke i samsvar med overordnet plan. Noen planer er det funnet løsninger, mens det i andre planer pågår en prosess for å finne en løsning.

Fylkesmannen mottok 518 dispensasjonssaker til uttalelse i 2016. Av disse varslet vi klage i 37 saker. 10 av disse var strandsone, 8 saker berørte dyrket jord, 6 var knyttet til reindrift. Kommunene finner ofte at disse ressurs hensynene bør vike til fordel for utbygginger til bolig og hytter. Kommunene anser det som viktig å opprettholde et bosettingsmønster i distriktet, herunder også hyppig bruk av hytte, framfor et ressursvern.

I 2016 ble det arrangert to store veiledningskonferanser; en reguleringsplankonferanse med Troms fylkeskommune som ansvarlig arrangør og en plan- og byggesakskonferanse med Fylkesmannen som ansvarlig arrangør. Fylkeskommune og Fylkesmann har et tett samarbeid om disse to veiledningsarrangementene.

Arbeidet med digitalisering av kart:

I 2016 har Kartverket stått i spissen for et prosjekt som har gått ut på å få digitalisert gjeldende planer i kommuner. Kartverket fikk en ekstra bevilgning spesielt rettet mot dette, og Fylkesmannen i Troms har bidratt på regionale informasjonsmøter, samt med å holde trykket oppe i noen utvalgte kommuner underveis. Etterhvert fikk vi alle Tromskommuner som hadde behov for å digitalisere planer med, men flere ble noe forsinket underveis. Det er eksterne firmaer som står for scanning og georeferering, mens kommunene sjøl har ryddet og sortert i egne planarkiv. En del midler er overført til 2017, så prosjektet fortsetter utover våren, og det er godt håp om at alle aktuelle planer har blitt digitale for sommeren. Det som da gjenstår er å få operative, digitale planregistre i drift i alle kommuner. Dette jobbes det med nå, og det vil bli opplæring og kursing utover i 2017. Et viktig poeng er at alle kommuner sjøl må være i stand til å vedlikeholde og oppdatere sitt planregister i årene som kommer.

Rapporteringskrav 7.3.6.12.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten for 2016 rapportere hvor mange saker som ikke ble avgjort innen 12 uker, hvor stor overskridelsen var, hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i forskriften jf. [pbl. § 21-8 andre ledd](#), hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Se kommentar under tabellen.

Rapportering om saker etter plan- og bygningsloven

Hvor mange saker som ikke ble avgjort innen 12 uker	86
Hvor stor overskridelsen var i sakene som ikke ble avgjort innen 12 uker	47
Hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i forskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd	0
Hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i	0
Hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse	0

Vedrørende fristoverskridelsene viser vi til nærmere redegjørelse under pkt. 3.3.1.1.6.1. I snitt ble saksbehandlingsfristen oversittet med 47 dager. Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at klager over reguleringsplaner også inngår i tallgrunnlaget.

Rapporteringskrav 7.3.7.1.1**Rapportere på**

Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:

- Tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

I 2016 har det ikke blitt registrert/slettet nye trossamfunn i Troms. Det er pr. dags dato registrert 23 trossamfunn i fylket, og det finnes i tillegg tre uregistrerte trossamfunn som tidligere har fremsatt krav om statstilskudd. Fylkesmannen har i løpet av året mottatt og besvart henvendelser fra forstandere og medlemmer i trossamfunnene, og behandlet de fremsatte krav om statstilskudd i henhold til de frister som fremgår av det årlige rundskrivet fra Kulturdepartementet. Totalt utbetalte Fylkesmannen i Troms kr 4 502 408 i statstilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Fylkesmannen i Troms har siden 2014 ført tilsyn med Tromsø stift - Den katolske kirke i Nord-Norge på grunn av mangelfull/feilaktig føring av medlemsregister, og påfølgende uberettiget utbetaling av statstilskudd. Embetet har en god dialog med stiftet, og stiftet er nå inne i en avsluttende fase i forhold til å etablere et eget medlemsregister, og få overført nødvendige data fra Oslo Katolske Bispedømme for sine medlemmer. Denne saken vil bli fulgt opp videre i 2017.

Oversikt over tros- og livssynssamfunn som mottok statstilskudd i 2016, og antall medlemmer det er gitt tilskudd for:

- Alnor senter - 546
- Den etiopiske ortodokse tewahedokirken i Tromsø - 46
- Filadelfiamenigheten i Balsfjord - 24
- Gethsemane Garden Fellowship International - 41
- Ibestad pinsemenighet - 22
- IGM bibelsenter - 43
- Islamsk senter for Nord-Norge - 1099
- Jesuskirka Tromsø - 51
- Kidane Mihret Eritreisk Ortodoks Kirke - 57
- Kristent fellesskap - 39
- Kristent fellesskap Harstad - 40
- Medhanie-Alem Ortodokse kristne kirke - 115
- Menigheten Apostolisk tro - 7
- Nor kultursenter - 428
- Pinsekirken Filadelfia Tromsø - 208
- Pinsemenigheten Sion - 47
- Pinsemenigheten Filadelfia - 46
- Sjamanistisk forbund - 148
- Tromsø stift - Den katolske kirke i Nord-Norge - 6390
- Det thailandske buddhistsamfunn i Nord-Norge - 159
- Eritreisk ortodoks tewahedo Medhani Alem kirke - 65

- Engelen Mikael Ortodokse Kristne kirke - 50

Rapporteringskrav 7.3.7.2.1

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

I 2016 behandlet Fylkesmannen 30 søknader om å spre aske for vinden etter gravferdsloven § 20. Av disse ble 27 innvilget, og tre avslått. Ingen av avslagene ble påklaget. Vi har ikke behandlet noen søknader om privat gravplass for nedsetting av urne eller behandlet klager over enkeltvedtak truffet av kommunen i medhold av gravferdsloven.

Rapporteringskrav 7.3.7.3.1

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Fylkesmannen behandlet seks søknader om dispensasjon fra påbud om at utsalgssteder skal holde stengt på helligdager. Det ble fattet vedtak om avslag i tre av sakene, fordi det ikke ble ansett å foreligge særlige grunner som kunne begrunne dispensasjon fra regelen om søndagsstengte utsalgssteder. Videre ble det behandlet en søknad om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som typisk turiststed. Denne søknaden ble avslått.

Rapporteringskrav 7.3.8.1

Rapportere på

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (jf. metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke kilder, hva kildene viser og hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har utledet fra disse.

Barnehage:

Ved valg av kommuner, tilsynsystema og dimensjonering, har vi i 2016 lagt vekt på vår kunnskap om kommunene gjennom BASIL, mangel på barnehagefaglig kompetanse i kommunen, manglende deltakelse på regelverksamlinger, bekymringsmeldinger fra innbyggere/foreldre/media og omorganisering av sektoren. I tillegg sørger vi for at det er en viss rullering av tilsynet med den enkelte kommune i Troms fylke.

Vi har fått et bedre system og en bedre praksis med å følge opp at tilsynsobjektene retter regelverksbrudd som er avdekket gjennom tilsyn. Likevel har vi enkeltkommuner som ikke klarer å rette pålegg. På dette området ønsker vi erfaringsutveksling mellom embedene og diskusjon på Udir sine regelverk-/tilsynssamlinger.

Vi har valgt å føre tilsyn med kommunenes plikt til å påse barnehagens regelverketterlevelse da vi vurderer at det er høy risiko for at kommunene ikke i tilstrekkelig grad oppfyller dette lovkravet. Flere kommuner mangler barnehagefaglig kompetanse. Erfaringer fra tilsyn med små kommuner viser at det er spesielt utfordrende for disse kommunene å ivareta rollen som både barnehageeier og -myndighet, og at

det er liten kontinuitet i kommunenes ansvar for å påse regelverketterlevelse, jf. barnehageloven §§ 8 og 16.

Vi har samlet skole, barnehage og barnevernrådet på Oppvekst- og utdanningsavdelingen. All statistikk viser at det kommer for få bekymringsmeldinger fra barnehagene til barneverntjenesten. I tillegg har vi hatt flere alvorlige hendelser i vårt fylke som gjør at det har vært nødvendig med et stort fokus på barnehagens opplysningsplikt til barnevernet. Vi ønsker derfor å fokusere på barnehagemyndighetens ansvar for å påse at alle ansatte i barnehagene kjenner til opplysningsplikten til barneverntjenesten og etterlever den.

Skole:

Ved utvelgelse av kommuner legger vi vekt på ulike kilder og prøver å se disse i sammenheng. For FNT med elevenes utbytte av opplæringen bruker vi aktivt Elevundersøkelsen og svarene på hvordan elevene opplever undervisvurderingen. Her viser kildene hvordan elevene opplever skolens og lærernes praksis i å veilede elevene om mål for opplæringa, oppnådd kompetanse og hva de må gjøre for å bedre sin egen kompetanse. Vi vektlegger også elevenes svar på spørsmålet om de blir involvert i arbeidet med egen læring og egenvurdering. Vi bruker også klagebehandlingen på standpunktvurdering som kilde i dette tilsynet og her vises tydelig manglete læreplanforståelse og sikring av at elevene får en opplæring som dekker alle kompetansemålene etter hovedtrinn. Klager på enkeltvedtak er den viktigste kilden vi har ved utvelgelse av kommuner for tilsyn med forvaltningskompetanse. Her ser vi tydelig mangler i kommunenes forvaltningskompetanse ved at vedtakene ikke viser til hjemmelsgrunnlag, ved at vedtakenes begrunnelser ikke er god nok, og ved at riktig klageinstans ikke er oppgitt.

På bakgrunn av henvendelser, klagesaker og vår generelle kunnskap om den enkelte kommune, gjør vi en løpende risikovurdering av om tilsyn skal brukes som virkemiddel. Vi har gjennomført flere tilsyn med elevenes psykososiale miljø på bakgrunn av henvendelser og klagesaker der vi ser at skolen og kommunen ikke er i stand til å løse sakene på en god måte. Det har også vært medieoppslag som har ført til at vi har undersøkt saker nærmere og eventuelt gått videre med tilsyn. Blant annet har vi gjennomført tilsyn med bruk av makt og tvang som følge av både henvendelser og medieoppslag.

Vi har også brukt mye tid til å følge opp tilsyn med saksbehandlingstid i PPT i Tromsø kommune. Dette tilsynet ble startet i 2015 og endelig tilsynsrapport ble oversendt i januar 2016 med frist for retting. I rapporten påpekte vi lovbrudd som rammet rettighetene til mange elever. Vi forventet at kommunen ville klare å lukke lovbruddet. Kommunen klarte imidlertid ikke å lukke lovbruddet innen fristen og vi ga derfor pålegg om retting i juni 2016. Til tross for vedtak om pålegg klarte ikke kommunen å oppfylle kravet til saksbehandlingstid innen fristen. Ut fra alvorlighetsgraden av et slikt lovbrudd har vi gjennomført møte med skoleeier der vi har påpekt konsekvensen av at elever ikke får rettmessig spesialundervisning som de har krav på. Vi vil også i det videre følge denne saken nøye opp og forsikre oss om at lovbruddet blir lukket.

Rapportering på FNT – forvaltningskompetanse

		Kontrollspørsmål																					
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Tranøy	Vikstranda og Stonglandet skoler		1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Kåfjord	Manndalen og Olderdalen skoler	1.12.15	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Lenvik	Silsand barneskole og Finnsnes barneskole	1.12.15	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Salangen	Salangen skole	1.12.15	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Gratangen	Gratangen skole	15.9.16	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Bardu	Bardu ungdomsskole og Setermoen skole	19.9.16	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0

Gjennomførte tilsyn - Barnehage

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Dyrøy	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	§§ 17 og 18 om styrer og pedagogisk bemanning, samt § 22 om opplysningsplikt	3	Endelig rapport	1	4	0
Torsken	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	§ § 17 og 18 om styrer og pedagogisk bemanning og § 22 om opplysningsplikt	3	Endelig rapport	1	4	0
Storfjord	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	§ 18 om bemanning og § 22 om opplysningsplikt	3	Endelig rapport	0	0	0
Lenvik (Pilotering Reflex)	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		4	Endelig rapport	1	2	0
Tranøy	Dispensasjon fra utdanningskravet		2	Endelig rapport	1	1	0
Ibestad	Dispensasjon fra utdanningskravet		2	Endelig rapport	1	1	0
Kvæfjord	Dispensasjon fra utdanningskravet		2	Endelig rapport	1	1	0
			19		6	13	0

Dette er en kommune med lav kompetanse på myndighetsrollen. Vi har gjennomført to veiledningsmøter med kommunen. Frist for lukking er satt til 15.2.2017

Gjennomførte tilsyn - Opplæring

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Tromsø	Sommerlyst - tilbud til elever med autisme	Egeninitiert	Annet	Bruk av makt og tvang	3	Endelig rapport	2	2	0
Målselv	Mellemygd oppvekstsenter	Egeninitiert	Psykososialt miljø		3	Endelig rapport	2	2	0
Målselv	Bardufoss ungdomsskole	Egeninitiert	Psykososialt miljø		3	Endelig rapport	1	1	0
Tromsø	Reinen	Egeninitiert	Annet	Bruk av makt og tvang i opplæringa	3	Endelig rapport	4	4	0
Balsfjord	Storsteinnes skole	Egeninitiert	Psykososialt miljø		3	Endelig rapport	9	9	0
Tranøy	Vikstranda skole og Stonglandet skole	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	4	4	0
Kåfjord	Mamndalen skole og Oldedalen skole	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	4	4	0
Lenvik	Silsand barneskole og Finnsnes barneskole	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	2	2	0
Salangen	Salangen skole	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	3	3	0
Skjervøy	Skjervøy ungdomsskole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	11	11	0
Skånland	Skånland skole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Foreløpig rapport	8	8	0
Nordreisa	Storslett skole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Foreløpig rapport	20	20	0
Gratangen	Gratangen skole	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	3	3	0
Bardu	Bardu ungdomsskole og Setermoen skole	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Foreløpig rapport	3	3	0
Tromsø kommune	Skoleeier - PPT	Egeninitiert	Saksbehandlingstid PPT		2	Enkeltvedtak med pålegg	1	1	1
					41		77	77	1

Status tilsyn varslet i 2015, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2016

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Tromsø		Egeninitiert	Saksbehandlingstid PPT		2	Enkeltvedtak med pålegg	1	1	1
					2		1	1	1

Rapportering på FNT – skolebasert vurdering

Kontrollspørsmål									
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5		

Rapportering på FNT – skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Kontrollspørsmål																								
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Skjervøy	Skjervøy ungdomsskole	5.4.16	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Skånland	Skånland skole	22.9.16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
Nordreisa	Storslett skole	23.9.16	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0

Status tilsyn varslet i 2015, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2016 (Barnehage)

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Skånland	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	§ 18 om bemanning og § 22 om opplysningsplikt	3	Endelig rapport	1	2	0
Lyngen	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	§ 18 om bemanning og § 22 om opplysningsplikt	3	Endelig rapport	1	3	0
Målselv	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	§ 18 om bemanning og § 22 om opplysningsplikt	3	Enkeltvedtak med pålegg	1	2	1
Skjervøy	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	§18 om bemanning og §22 om opplysningsplikt	3	Endelig rapport	1	2	0
			12		4	9	1

Rapporteringskrav 7.3.8.2

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en egen vurdering av i hvilken grad embetet har gjennomført en koordinert innsats mot kommuner og fylkeskommunen, særlig der det er avdekket mangelfullt samordnet tjenestetilbud for utsatte barn og unge. Vurder også hvilke tiltak som har vært mest effektive for å fremme samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.

Fylkesmannen har på bakgrunn av felles embetsoppdrag (2015) og 0-24-satsingen (2016) arbeidet med tiltak for å forbedre kommunenes tverretatlige samarbeid. En quest-back til kommunene høsten 2015 med fokus på lokale tverretatlige møtesystemer, har ført til en rapport som ble sendt kommunene (inkl Longyearbyen lokalstyre) der kommunene nå utfordres på 6 områder for kvalitetsforbedring. Alle kommuner har fått frist til å gjennomgå disse områdene innen 1. mars 2017 og sende Fylkesmannen en rapport om hva kommunen vil gjøre videre.

Fylkesmannen har i tillegg i 2016 innledet et samarbeid med fylkeskommunen, Nav fylke, Bufetat region Nord og Imdi region Nord som i 2016 ledet til Sjumilsstegskonferansen 2016. Dette samarbeidet vil fortsette i 2017, bl.a. med en ny stor felles konferanse som tar utgangspunkt i intensjonene med det sentrale 0-24-samarbeidet.

Vi har også deltatt på fire regionale samlinger i regi av NAV der tema har vært best mulig opplæring og integrering asylsøkere og bosatte flyktninger. Her var det sterkt fokus på hvordan en best mulig kunne tilpasse tiltak for den enkelte og hvordan opplæring og arbeid kunne kombineres. Fylkesmannen bidro her med gjennomgang av regelverket på området med særlig vekt på barn og unges rettigheter.

Vi har i 2016 deltatt i det samordnede tilsynet i Ida-saken, sammen med Fylkesmannen i Hordaland og Rogaland. Ut fra funnene i dette tilsynet har vi forbedret egne interne rutiner for å fremme samarbeid og samordning for utsatte barn og unge. Vi har også satt i verk eksterne og utadrettede tiltak for å fremme samarbeidet mellom tjenester og institusjoner, eksempelvis har vi bedt om at det inngås og fremlegges samarbeidsavtaler. Det er noe utfordrende på kort tidshorison å vurdere effekten av både interne og eksterne tiltak, men vi mener at disse på en god måte vil fremme samarbeid og samordning for utsatte barn og unge.

I samarbeid med Statped Nord og PP- tjenestene i Troms har vi i 2016 satt fokus på systemretta arbeid i barnehage og skole - hvordan kan ny kunnskap bli til ny praksis? Sammen med barnehagemyndighet og skoleeier diskuterte vi hvordan PPT kan bidra forbyggende for å hjelpe barnehager og skoler i arbeidet med å tilrettelegge for et psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Tiltaket førte til at barnehagemyndighet, skoleeier og PPT diskuterte hvordan de sammen kan forbedre pågående systemretta arbeid, om det er nye systemretta tiltak som bør initieres og hvordan barnehage, skole og PPT skal arbeide videre med dette.

Rapporteringskrav 7.3.8.3

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for den gjennomførte egnevalueringen av kompetanse til å løse oppgavene på regelverksområdet innenfor barnehage og grunnopplæringen. I egnevalueringen skal det gjøres rede for styrker og utfordringer, samt tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet i klage-, tilsyns- og veiledningsarbeidet.

Barnehage:

Barnehageteamet består av ansatte med juridisk og barnehagefaglig kompetanse. I tillegg innhenter vi økonomisk kompetanse ved behov ved behandling av saker etter forskrift om tilskudd til private barnehager. På grunn av mange regelverksendringer og økt saksmengde (spesialpedagogisk hjelp, tilsyn ved særlige tilfeller m.m.) har vi vurdert at det nå er behov for økt juridisk kapasitet og kompetanse innenfor barnehageområdet. Vi startet i 2016 en prosess der vi på slutten av året fikk økt den juridiske kapasiteten ved midlertidig tilsetting av en jurist, og vi vil i 2017 videreføre arbeidet med å få økt den juridiske kapasiteten på området på permanent basis.

En av medarbeiderne på teamet deltar i nasjonal tilsynsgruppe, og bidrar på denne måten inn i det nasjonale arbeidet, samtidig som dette er med på å styrke vår kompetanse.

Skole:

Vårt skoleteam består av både erfarne pedagoger og jurister i tillegg til nyansatte med mindre erfaring i arbeid med tilsyn og klagesaker. Vi har lagt vekt på intern kompetansespredning for å sikre oss at alle saksbehandlerne har nødvendig kompetanse i arbeidet med klagesaksbehandling, tilsyn og veiledning. For å sikre god kvalitet på behandling av standpunktklager gjennomførte vi en intern skoleringsprosess på området vurdering for alle saksbehandlerne. Resultatet av dette arbeidet ble at vi i 2016 behandlet alle 47 klagenes godt innenfor kravet til saksbehandlingstid. Vi har også gjort grep i forhold til reglene i kap. 9a. Her har vi hatt fokus på hvordan vi best mulig sikrer elevenes rett til et godt psykososialt miljø gjennom klagebehandling, tilsyn og veiledning. Ved at flere medarbeidere er skolert på området blir vi mindre sårbare dersom det kommer flere klagesaker på kort tid. Samtidig gir det oss mulighet til å gjennomføre flere hendelsesbaserte tilsyn på området. Dette tiltaket ser vi også i sammenheng med foreslåtte endringer i kap. 9a og muligheten til å være godt forberedt på den nye håndhevingsordningen som ser ut til å bli lagt til Fylkesmannsembetene.

I forbindelse med at en av medarbeidere sluttet har vi omgjort en pedagogstilling til juriststilling. Dette for å øke den juridiske kapasiteten og for å få en bedre balanse mellom pedagoger og jurister. Vi mener dette gjør oss bedre rustet til de oppgaver vi står overfor i framtida. Vi legger stor vekt på at vi skal løse klagesaker og tilsyn med både juridisk og pedagogisk kompetanse.

Hele embetet har et stort fokus på at FNs barnekonvensjon skal ivaretas gjennom saksbehandlingen og særlig i forhold til vurdering av barns beste og retten til å bli hørt. Barnekonvensjonen er tema på mange av våre møter og vi ser på hvordan vi løser dette i saksbehandlingen med tanke på stadig forbedring. To av medarbeiderne på Oppvekst- og utdanningsavdelingene, hvorav en er jurist på skoleteamet, har i 2016 gjennomført kompetansegivende nettbasert studie i FNs barnekonvensjon.

Skoleteamet har hele tiden fokus på at vi skal dekke alle områdene på en god måte og prøver å fordele saksområder som har mindre fokus på noen som kan "spesialisere" seg innenfor disse, eksempelvis skyss, elevpermisjon, nærscole etc. For områder som har stort fokus med mange klagesaker og mange henvendelser legger vi vekt på at flest mulig skal ha god kompetanse. Dette gjelder områder som retten til et godt psykososialt miljø og spesialundervisning. Vi mener en slik kompetansespredning er en absolutt styrke i vårt arbeid med både klagebehandling, tilsyn og veiledning.

Rapporteringskrav 7.3.8.4**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen.

Barnehage:

Vi har også i 2016 mottatt mange bekymringsmeldinger og klager fra foreldre som er misfornøyde med barnehagetilbudet, f. eks psykososialt miljø, ledelse, foreldresamarbeid, fysisk miljø, pedagogisk tilbud og ivaretagelse av barna. Vi sender regelmessig denne type henvendelser til den aktuelle kommune med anmodning om å utøve tilsyn og komme med orientering om tiltak som er igangsatt. På bakgrunn av denne type bekymringsmeldinger vurderer vi nå å åpne tilsyn med to barnehager etter bestemmelsen i barnehageloven § 9 annet ledd om statlige tilsyn med den enkelte barnehage i særlige tilfeller.

Fylkesmannens veiledning og skriftlige tilbakemeldinger til kommunene og foreldre bidrar ofte til at henvendelsene ikke fører til konkrete klagesaker. Fylkesmannen prioriterer å bruke tid på dette arbeidet.

Skole:

Vi har i 2016 hatt fokus på at vi skal sikre at klagesakene behandles innenfor kravene til saksbehandlingstid og har gjort grep for nå dette målet. Gjennom intern skolering har flere saksbehandlere kompetanse på flere områder og vi er blitt mindre sårbare dersom det kommer mange klager på kort tid.

I klagesakene på standpunkt karakterer er det fortsatt en høy andel som får medhold. Som følge av dette gjennomfører vi to fagdager for sektor for å heve kompetansen på regelverket knyttet til vurdering.

Som følge av strengere permisjonsreglement i flere kommuner opplever vi også flere klager innenfor dette området. Vi har også opplevd økning på klagesaker på skoleplassering. Dette henger dels sammen med at det fra en kommune som for noen år siden innførte fritt skolevalg kommer en del klager og dels som følge av at mange ønsker at eleven skal gå på tidligere skole ved flytting. For dette området er begrunnelsen for å fortsette på tidligere skole ofte knyttet til psykososiale forhold.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	40	0	7	33	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	14	2	6	6	0
Spesialundervisning, § 5-1	1	0	1	0	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	2	0	2	0	0
Skoleplassering, § 8-1	14	1	9	3	1
Bortvisning, § 2-10	1	0	0	1	0
Skyss, § 7-1	8	1	1	6	0
Standpunkt i orden og oppførsel	2	0	0	2	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	3	0	2	1	0
Sum	85	4	28	52	1

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	1	0	1	0	0
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0				
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
	1	0	1	0	0

Vi har vanligvis svært få klager på disse områdene. I år er det liten nedgang i klager på forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	6	0	0	6	0
Standpunkt i orden og oppførsel	1	0	1	0	0
	7	0	1	6	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	2	0	2	0	0
	2	0	2	0	0

Vi har fått klage etter barnehageloven § 19f om rett til skyss for barn med rett til spesialpedagogisk hjelp. Klagen fikk ikke medhold.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	2	0	2	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	1	0	1	0	0
	3	0	3	0	0

Rapporteringskrav 7.3.8.5

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender seg på nytt til fylkesmannen hvor skoleeier /barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket.

Barnehage:

På barnehageområdet har vi ikke mottatt henvendelse fra foreldre hvor barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket. Men vi har mott flere bekymringsmeldinger fra foreldre både muntlig og skriftlig hvor de sier at de har både henvendt seg til både barnehageeier og barnehagemyndighet uten at de opplever at de har fått hjelp. Se punkt 7.3.8.4

Skole:

På skoleområdet har vi to saker som gjelder elevenes psykososiale miljø der foresatte har henvendt seg på nytt til Fylkesmannen. I disse to sakene har skolene fulgt opp sakene ved å fatte vedtak, men elev og foresatte mener tiltakene ikke har hatt nødvendig effekt og at skolene gjorde for lite for å sikre retten til et godt psykososialt miljø. Vi har fulgt opp disse sakene ved å påpeke retten til å klage på nytt vedtak eller be om nye tiltak dersom det har gått noe tid fra vedtak ble fattet. I begge sakene har vi vært i kontakt med skolene eller skoleeier for å påpeke plikten til å sikre at tiltakene har nødvendig effekt og at de må gjøre fortløpende vurderinger og eventuelt sette inn nye tiltak. I en av sakene har vi også hatt møte med foresatte og elev samt skoleeier og skolen.

Rapporteringskrav 7.3.8.6**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.

Barnehagebasert kompetanseutvikling og samarbeid med fagmiljøer har vært førende i tildeling av kompetansemidler. Dette har ført til mange ulike og spennende prosjekt hvor ulike fagmiljø er aktivt inne med faglig støtte i barnehagene. I 2016 er det kun en kommune som ikke har søkt om kompetansemidler med begrunnelse i at de vil avslutte tidligere søknad som de er på etterskudd med. Vi blir å følge denne kommunen spesielt opp i 2017.

Assistentutdanningen: En Quest back undersøkelse i samarbeid med UIT viser at mange assistenter har vanskeligheter med å reise/være borte, og problemer med å få permisjon/permisjon med lønn for å delta på ovennevnte utdanning. Fylkesmannen, i samarbeid med kommunene og regionkontaktene bestemte derfor å utvide det lokale tilbudet til kompetanseheving for alle assistenter, herunder basiskompetanse og mulighet til å ta fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Praksiskandidatordningen/Fagbrev: Vi har tildelt midler til regioner og kommuner for tilrettelegging og gjennomføring for assistenter som ønsker å ta barne- og ungdomsfagbrev i kommunale og ikke kommunale barnehager. Dette er et ledd i kompetansehevingen for ufaglærte assistenter som jobber i barnehager i Troms fylke. Fylkesmannen ønsker at det skal stimuleres til at flere assistenter i barnehager i Troms tar barne- og ungdomsfagbrev. Antall assistenter som ønsker å ta fagprøven har økt de siste årene. Vi ser imidlertid at ventetiden for å gjennomføre fagprøven også har økt.

Rekruttering: Antall dispensasjoner fra utdanningskravet har gått ned de siste årene. Det er likevel en stor utfordring i de minste kommunene. Her er mangelen størst og sektoren blir dermed preget av mangel på barnehagefaglig kompetanse. Dette kan føre til variabel kvalitet i barnehagetilbudet. Det er fremdeles utfordringer med å skaffe nok samisktalende personale til samiske barnehager og avdelinger. Dette har vært et viktig fokus i rekrutteringsarbeidet i 2016. Vi har på våre ulike møtearena oppfordret kommunene til å utarbeide kommunale rekrutteringsplaner.

Kompetanseheving for barnehagemyndighetene: Fylkesmannen har fått tilbakemelding om at det er behov for å heve kompetansen hos barnehagemyndigheten i arbeidet med å implementere og gjennomføre kompetansestrategien «Kompetanse for framtidens barnehage» og nå ny rammeplan. Det er og et uttalt ønske å heve barnehagemyndighetens kompetanse med å påse regelverketterlevelse i barnehagene, jf. § 8 i barnehageloven. Stikkord her er myndighetsoppgaver, påseansvaret, risiko og sårbarhetsanalyse av sektoren, regelverkforståelse, utfordringer, hvordan implementere m.m. Planlegging av slik skolering startet i 2015 og ble gjennomført i løpet av 2016. Vi fortsetter denne opplæringen i 2017, og da med fokus på implementerings-kompetanse av statlige strategier, her ny rammeplan.

Kompetansetiltak tabell 1

Kompetansetiltak	Midler brukt	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	731 000	71	37	44
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	190 000	70	30	40
Kompetanseutviklingstiltak for samisk	100 000	32	12	20

Samisk: Vi har gjennomført dialogmøte med samiske barnehager og barnehager med samiske barn, og gitt prosjektmidler til alle barnehagene i Tromsø kommune med samiske barn. Målsetting er å samle alle samiske barn som skal begynne på skole til felles språkarena.

Kompetansetiltak tabell 2

	Kompetansemidler til kommuner og barnehager
Midler brukt	4 778 000
Antall barnehagemyndigheter som har fått midler	24
Antall kommunale barnehager som deltar i tiltak	106
Antall ikke-kommunale barnehager som deltar i tiltak	51
Antall barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	86
Antall barnehager deltatt på tema: språkmiljø	84
Antall barnehager deltatt på tema: realfag	18
Antall barnehager deltatt på tema: barn med særtilte behov	0
Antall barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	3
Antall barnehager deltatt på tema: dannings og kulturelt mangfold	2
Antall barnehager deltatt på tema: annet	4

Kompetansetiltak tabell 3

	Midler brukt
Regionale rekrutteringsnettverk og fagsamlinger	167 000

Kompetansetiltak tabell 4 - Hordaland

	Kompetansemidler til ikke-kommunale barnehageeiere
Midler søkt	
Antall barnehageeiere som har søkt midler	
Antall barnehageeiere som har fått midler	
Antall fylker som har deltatt	
Antall kommuner som har deltatt	
Antall barnehager som har deltatt	
Antall barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	
Antall barnehager deltatt på tema: språkmiljø	
Antall barnehager deltatt på tema: realfag	
Antall barnehager deltatt på tema: barn med særtilte behov	
Antall barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	
Antall barnehager deltatt på tema: dannings og kulturelt mangfold	
Antall barnehager deltatt på tema: annet	

Rapporteringskrav 7.3.8.7

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort skriftlig kvalitativ vurdering av arbeidet med kompetanseutvikling i fylket. Dette gjelder både for strategi for etter- og videreutdanning og for strategi for etter- og videreutdanning for ansatte i PPT.

Strategien Kompetanse for kvalitet har eksistert noen år og vi opplever at lærere og skoleeiere etter hvert er godt informert om ordningen. Fylkesmannen har informert kommunene, fylkeskommunen og de private skolene om nasjonale føringer slik de fremkommer i "Kompetanse for kvalitet. Strategi for etter- og videreutdanning av lærere" og i brev fra Udir av 5.2.2016. Vi har fortløpende orientert skoleeierne om krav, kriterier og søknadsprosedyrer, men det er slik at det fortsatt må brukes en del ressurser på å kontrollere at skoleeier gjør sin del av arbeidet etter at lærernes søknader er levert inn. Vi får også en del henvendelser fra kommuner om bistand/veiledning som det nå kun er Udir som kan gi. Vår kommunikasjon med skoleeierne om strategien foregår hovedsakelig per e-post og telefon. Interessen for å delta i videreutdanningene er stabilt stor i fylket og alle kommunene har fått hevet kompetansen i de prioriterte fagene i den perioden satsingen har vart.

Etterutdanningsmidlene gjennom SEVU-PPT har blitt anvendt på en positiv måte i de ulike kommunene. Ved gjennomgang av søknader og rapportene fra de PP tjenestene som har søkt og fått tildelt midler ser vi at midlene har gått til å styrke tjenestene sin kompetanse på systemrettet arbeid. Dette er i tråd med ønsket prioritering og vil være med å styrke det systemrettede arbeidet fra PPT sin side.

Vi vurderer vår måloppnåelse på området som god.

Rapporteringskrav 7.3.8.8**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad de kommuner med lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnopplæringsområdet som er fulgt opp, har økt sin kvalitet og kompetanse, og videre hvilke virkemidler og tiltak som har hatt god effekt.

Barnehage:

Vi får kunnskap om kommuner med lav kvalitet og kompetanse gjennom BASIL, manglende barnehagefaglig kompetanse på kommunalt nivå, manglende deltakelse på regelverksamlinger, bekymringsmeldinger fra innbyggere/foreldre/media og manglende interesse for kompetansetilbud.

Ut fra denne kunnskapen har vi valgt å bruke virkemidlene veiledning og tilsyn. I tillegg har vi gjennomført dialogmøter med kommuner for individuell informasjon og veiledning. Vi har erfart at når "vi er tettere på" kommunene og barnehagene fører dette til større interesse for deltakelse, blant annet i kompetansetilbud som regelverkssamlinger, samt større interesse for å søke om kompetansemidler, etablere kontakt med fagmiljø og delta i regionale nettverk mv. I år har vi kun en kommune som ikke har søkt om kompetansemidler med begrunnelse i at de ønsker å slutføre et tidligere prosjekt. Svarene fra spørsmål til Barnehage-Norge 2016 bekrefter at barnehagemyndigheten er tilfreds med vår veiledning og støtte til kommunene.

Skole:

Vår identifikasjon av kommuner med store utfordringer skjer gjennom bruk av tilgjengelige data som er en del av nasjonalt kvalitetssystem. Vi bruker også den kunnskapen vi får gjennom henvendelser, klager og tilsyn. Vi har en kommune som deltar i læringsmiljøprosjektet og en kommune som har bistand fra veilederkorpsset. Vi har gjennomført tilsyn med elevenes utbytte av opplæringen og psykososialt miljø i kommunen som deltar i veilederkorpsset. Selv om det ble avdekket flere lovbrudd ser vi klare spor etter arbeidet med veilederkorpsset. Kommunen har hatt hyppige skifter av ledere både i skolene og hos skoleeier og vår vurdering er at dersom slike tiltak skal få god effekt, krever det at både skoleeier og skoleledere kan følge opp prosessen aktivt over tid.

Vi har også hatt tilsyn med en av skolene i kommunen som deltar i læringsmiljøprosjektet og da med tema elevenes utbytte av opplæringen. Selv om dette er et annet tema enn det skolen jobber med som del av læringsmiljøprosjektet, ser vi også her at den igangsatte utviklingsprosessen virker inn på skolens arbeid med elevvurdering. Her er en aktiv skoleeier og skoleleder som følger opp arbeidet og det er tydelig at hele personalet er en del av utviklingsarbeidet. Selv om det også her ble avdekket lovbrudd, hadde både personalet og ledelsen en offensiv holdning til å ta tak og gjøre noe med kvaliteten på eget arbeid. Ut fra vår kjennskap til denne skolen fra tidligere er vår vurdering at her har deltakelse i læringsmiljøprosjektet hatt god effekt på arbeidet med å bedre kvaliteten på opplæringen for elevene.

Vi opplever også at kommuner vi ønsker å følge opp, blant annet gjennom å få de med i veilederkorpsset, vegrer seg på grunn av at de allerede deltar tungt i satsingen på ungdomstrinnet (UIU). En av disse kommunene har vi fulgt opp gjennom tilsyn og veiledning og motivert til deltakelse i veilederkorpsset fra neste år.

Vi samarbeider også med utviklingsveilederne i UIU og her får vi mye kunnskap om hvordan kommunene følger opp denne satsingen. Vi blir også her bedt om å trykke på noen kommuner og friskoler for å få de til å være mer aktiv i dette arbeidet.

Rapporteringskrav 7.3.8.9

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi tilbakemelding på kontroll av foreløpig rapport fra BASIL av antall minoritetsspråklige barn i barnehage – tall per 15.12

Utgått jf. e-post av 26.1.2017 fra Udir

Rapporteringskrav 7.3.9.1**Rapportere på**

Rapporter på antall årsverk i fylkesmannens landbruksavdeling per 31.12.2016, og antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2016, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.

Antall årsverk i fylkesmannens landbruksavdeling per 31.12.2016 var 9,6. I tillegg kommer 0,6 stilling på nasjonalt prosjekt Ut på vidda. En ansatt (100%, inngår ikke i de oppgitte 9,6) sluttet rett før årsskifte og vil bli erstattet før sommeren 2017.

Antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene i Troms er 32 fordelt på 19 landbrukskontor.

Rapporteringskrav 7.3.9.2**Rapportere på**

Rapporter på bruk av midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid, inkludert en regnskapsmessig fremstilling.

Vi har arrangert en rekke samlinger for landbruksansatte og skogbruksansatte i kommunene. Tema har vært knyttet til regelverk og erfaring i forbindelse med miljøvirkemidlene, sykdomsavløsning, produksjonstilskudd og andre tilskudd med bl.a. vurdering av avkorting, dyrevelferd, erstatningsordningene, kontroll, landbruksregister og AR5, i tillegg til skogsamlinger med reint skogfaglige tema. Vi har også hatt direkteopplæring for et par nyansatte i kommunene på produksjonstilskudd og andre aktuelle ordninger.

Regnskapsmessig oversikt:

Fagsamlinger for landbruksansatte i kommunene	115.000 kr
Skogsamling der også kommunepolitikere deltok	18.000 kr
Diverse	435 kr
Sum	133.435 kr

Rapporteringskrav 7.3.9.3**Rapportere på**

Gi en kort beskrivelse av arbeidet med saker etter naturmangfoldloven, verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger som berører landbruk.

I forhold til naturmangfoldloven og verneplaner vil landbruket kunne bli berørt i saker om skogvern. Vi hadde ingen skogvernsaker eller andre saker hvor landbruk ble berørt av vern i 2016.

Vi får alle energisaker til uttalelse, men landbruksfaglige konsekvenser er ofte lite utredet, sammenliknet med biologisk mangfold. Utredningene fra tiltakshaverne er ofte mangelfulle i forhold til for konsekvenser for dyrka og dyrkbar jord, slik som hyppige vannstandsendringer eller varig endring av grunnvannstand. Driftsmessige ulemper som tiltaket kan ha for jordbruk og skogbruk er sjeldent drøfta og vurdert.

I kommuneplaner skal landbruksinteressene alltid konsekvensutredes, og dette følges opp i varierende grad i kommunene. Dette er noe vi følger opp med tiltakshaver og kommunen hvor det er aktuelt.

I reguleringsplaner som ikke er forankret i kommuneplanens arealdel ber Fylkesmannen om konsekvensutredning dersom landbruksinteressene blir berørt.

Kommuner reduserer arbeidet sitt med landbruksinteressene i arealplaner. Det synes som om landbruksinteressene er kommet i "skyggen" av nye utredningsområder som for eksempel naturmangfold, og det tas derfor lettere på framstillingen av landbruksnæringen. Det er særlig informasjon om driftsforhold og vurdering av negative virkninger som ikke framstilles tilstrekkelig kompetent. Mangelfulle utredninger kan skyldes mangel på både kapasitet og kompetanse om planarbeid, men også en klar nedprioritering av planarbeid til fordel for andre viktige oppgaver på landbrukssektoren. Fylkesmannen anbefaler derfor at veiledningsmaterialet for landbruksfaglige konsekvensutredninger oppdateres og moderniseres. Det vil klargjøre oppgave og ansvar.

Rapporteringskrav 7.3.9.4

Rapportere på

Rapporter på omfanget av skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

I 2016 er det gjennomført skogbruksplanlegging med miljøregistreringer hos 11 skogeiere i Balsfjord kommune. Det er gjennomført kun miljøregistreringer hos 5 skogeiere. Totalt taksert areal er 31 117 da, herav produktivt 4 966 da. Registrert areal med nøkkelbiotoper er 209 da, noe som utgjør 4,2% av produktivt areal.

Rapporteringskrav 7.3.9.5

Rapportere på

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren, og gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene.

Vurdering av klimatiltak innenfor landbrukssektoren

Fylkesmannen jobber med klimatiltak innenfor landbrukssektoren gjennom å forvalte tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel (RMP), tilskudd til drenering og midler over klima- og miljøprogrammet. Det arbeides med å få i gang et prosjekt knyttet til landbruk og klimaendringer i kommunal og regional planlegging. Det er innvilget noe KMP-midler til dette.

Vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene

RMP

En vurdering av måloppnåelse av RMP for Troms baseres på vurderinger av statistikker fra eStil. Av RMP for Troms 2013 - 16 går det frem at de største miljøutfordringene knyttet til jordbruket i fylket, er knyttet til å opprettholde kulturlandskapet. I tråd med dette går det meste av midlene til kulturlandskapstiltak. Det er grunnlag for å mene at en rekke øyer langs kysten av Troms har mindre gjengroing etter at beitedyr er økt i antall etter at RMP-ordningene ble innført.

Fra og med søknadsomgangen 2016 ble tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser tatt ut av de regionale miljøordningene og i stedet samlet under den nasjonale ordningen for produksjonstilskudd. Vi har ikke sammenlignet søknadsomfanget for den nasjonale ordningen for Troms med forrige RMP - søknadsomgang. Vi finner grunn til å nevne at vi mottar tydelige signaler fra næringen om at den nye nasjonale ordningen ikke er så treffsikker som når tiltakene for bevaringsverdige husdyrraser var samlet under de regionale miljøtilskuddene.

2016 var fjerde året det var mulig å søke tilskudd knyttet til å redusere klimautslipp og ammoniakkutslipp ved spredning av husdyrgjødsel - tilskudd til nedlegging/nedfelling i voksende kultur og tilskudd til spredning med rask nedmolding. Disse tiltakene er i tråd med *Forskrift om tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel*. Foreløpige beregninger fra søknadsomgangen 2016 viser at det er 22,6 og 76 søkere på tiltakene og det er søkt om tilskudd for henholdsvis 3 875 daa, 1 311 daa og 3 383 daa. Det er en liten økning sammenlignet med 2015, både i antall søkere og antall daa.

Drenering

Drenering av dyrka mark er et viktig klimatiltak. Det er stort behov for drenering av dyrka mark i Troms. Svært få søknader om tilskudd til drenering tyder på at det gjøres lite på dette området i fylket.

Rapporteringskrav 7.3.9.6

Rapportere på

Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll:

Disse tiltakene er det gjort greie for under rapporteringskrav 7.3.9.7.

Rapporteringskrav 7.3.9.7**Rapportere på**

Gi en oversikt over gjennomførte kontroller og hvordan avvik er fulgt opp, og gi en vurdering av kontrollresultatene. Ressurser avsatt til kontroll skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer.

I 2016 har vi gjennomført stedlige forvaltningskontroller i fem kommuner i Troms. Vi har fått skriftlig svar fra fire av kommunene på vår kontrollrapport, hvor av tre av kommunene måtte komme med ytterligere uttalelser vedrørende deres oppfølging av påpekte avvik. Forvaltningskontrollene viser at vi treffer godt med våre risikovurderinger, både med tanke på typen ordning som kontrolleres og utvalgt kommune.

I tillegg til den stedlige kontrollen ble det gjennomført dokumentkontroll i én av de fem kommunene. Opprinnelig skulle ytterligere to av kommunene kontrolleres ved innhenting av dokumenter, på ordningene tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket og skogfond, men dette ble nedprioritert på slutten av året.

Som et resultat av vår evaluering i fjor, gjennomførte vi i 2016 også en oppfølgingskontroll (dokumentkontroll) av fire av de fem kommunene som ble kontrollert ved stedlig kontroll i 2015. Dette var en positiv erfaring som viser at vi bør fortsette med å følge kommunene i ettertid, for å sikre at påpekte avvik rettes opp i.

I 2016 kontrollerte vi dokumentene til fem foretak med fjørfeproduksjon, som lå opp mot konsesjonsgrensen. Ett av foretakene ble ilagt standardisert erstatning som følge av for mange innsatte høner i 2014.

I 2016 foretok vi en fullstendig gjennomgang av Skattedirektoratets kontrollister med ligningstall for tidligpensjonsmottakere. Totalt 16 tidligpensjonsmottakere ble kontrollert i vår dokumentkontroll. Én av mottakerne av tidligpensjon har mottatt dette i en periode, til tross for at vilkårene for å motta tidligpensjon ikke var oppfylt. Fylkesmannen i Troms kom til at det ikke skulle tilbakekreves tidligpensjon for denne perioden. Saken er oversendt til Landbruksdirektoratet etter deres anmodning.

På slutten av 2015 og i begynnelsen av 2016 ble det også gjort kontroller av de fleste foretak i to utvalgte kommuner i Troms. Dokumentkontrollen omhandlet miljøplan trinn 1 og dokumentasjon på salg av grovfôr i forbindelse med søknad om produksjonstilskudd.

Erfaringen er at forvaltningskontrollene er viktige, og at de som regel blir positivt mottatt av kommunene. Resultatene av forvaltningskontrollene viser at kommunene sliter med mye av det samme. Dette er nyttig for oss å ta med i videre veiledning av kommunene.

Kontrollene viser også at det er krevende der det kun er én ansatt saksbehandler i kommunen som jobber med landbruksforvaltning. Ofte jobber også denne ansatte med saker som ikke gjelder landbruk. Det er ikke enkelt å være alene på et fagområde og samtidig være tilstrekkelig oppdatert på alt av regelverk og til tider også krevende regelverk.

I 2016 har det vært 7 personer som har jobbet med kontroll i Landbruksavdelingen. Det er anslått at det er brukt om lag 1,5 årsverk til kontroll i 2016. I anslaget er det ikke tatt med ressurser brukt til kontroller som utføres som ledd i saksbehandlingen.

Rapporteringskrav 7.3.9.8**Rapportere på**

Utarbeid oversikt over og gi en vurdering av klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.

Oversikt og vurdering av klager og dispensasjonssøknader går fram av tabellene under.

Avløsning ved sykdom og fødsel mv.

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	3	2

Innvilget tre dispensasjoner hvor næringsinntekten ikke var 1/2G. Ett avslag på dispensasjon hvor næringsinntekten ikke var 1/2G. Ett avslag hvor søknadsfristen ikke var overholdt.

Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	1	3	5	2

Tre av dispensasjonene gjaldt arealbehov grovfôrareal. De to dispensasjonene som ble avslått gjaldt unntak fra krav om gjødselplan. I tillegg har vi hatt noen saker hvor vi har gjort om på kommunenes vedtak av eget tiltak. Dette gjelder i all hovedsak saker om avkorting av produksjonstilskudd.

Regionale miljøtilskudd

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	0	3

De tre dispensasjonene gjaldt alle søknader som var mottatt etter fristen. I én klagesak på RMP ble kommunens vedtak opphevet og hjemsendt. Søknadsfristen var oversittet med 20 virkedager, og søknaden skulle ikke avvises men behandles med trekk.

Ressurser avsatt til kontroll skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer

Antall personer	7.0
Antall årsverk	0.0

Antall årsverk: 1,5. Se rapporteringspunkt 7.3.9.7 om kontroll.

SMIL

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	0	0

Tidligpensjon for jordbrukere

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	0	0

Øvrige tilskuddsordninger

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	0	0

Rapporteringskrav 7.3.9.9**Rapportere på**

Gi en oversikt over

- Antall mottatte redegjørelser fra kommunen for avkorting av tilskudd (kopi av brev som er sendt søker), samt antall kommuner som har sendt dette.
- Antall mottatte redegjørelser fra kommunene i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse skal sendes FM i PT-4100B), samt antall kommuner som har sendt dette.

Viser til tabellen nedenfor når det gjelder antall avkortinger mottatt fra kommunene. Det er rapportert på søknadsomgangene januar 2016 og august 2016. Det gjøres oppmerksom på at vi enda ikke har mottatt alle avkortingsvedtakene som gjelder manuelle utbetalinger. For søknadsomgangen august 2015 kom det inn en del vedtak om avkorting (manuelle utbetalinger) i løpet av vinter/vår 2016. Disse vedtakene er ikke med i rapporteringen nedenfor. Det gjøres også oppmerksom på at vi har mottatt en del redegjørelser fra kommunene der de er kommet til at tilskuddet ikke skal avkortet, men hvor sakene ikke står på PT4100B-lista. For øvrig nevnes det at kommuner som ikke har hatt saker som er aktuelle for avkorting, ikke er med i oversikten.

Avkortning av tilskudd

	Antall mottatte redegjørelser	Antall kommuner som har sendt redegjørelse
Redegjørelse fra kommunen for avkortning av tilskudd (kopi av brev som er sendt til søker)	59	18
Redegjørelse fra kommunen i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse i PT4100B)	51	19

Dersom kommunene har sendt inn redegjørelse både for januaromgangen og augustomgangen, telles de bare én gang. Kommunen er også talt dersom den avkortet/gjorde vurderinger om at det ikke skulle avkortet, i kun én av søknadsomgangene.

Rapporteringskrav 7.3.9.10

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det gis en oversikt over:

- Hvilke tiltak som er gjennomført for å ivareta landbruksinteressene i det regionale kartsamarbeidet.
- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Totalt 18 av 24 kommuner har ikke sendt inn nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret i 2016. 19 av totalt 24 kommuner har ikke ajourført AR5 i 2016. To av kommunene, som ikke hadde ajourført AR5 i 2016, har imidlertid i januar 2017 fått bekreftet fra NIBIO at det er gjennomført kontinuerlig ajourhold.

Kartsamarbeid

Rapporteringskrav	Kort redegjørelse (stikkord)
a. Hvilke tiltak er gjennomført for å ivareta landbruksinteressene i det regionale kartsamarbeidet.	Landbruksavdelingen gjennomførte todagens samling for kommunale landbruksfolk i september 2016. Her ble det blant annet holdt innlegg om reindriftskart, status for AR5 og ajourhold av slike datasett, samt innlegg fra Kartverket og NIBIO om alle typer kartlegging og ajourhold. Kartverket gjennomførte todagens samling om geovekst, hvor også landbruksrelaterte emner ble presentert i desember 2016. Vi bidrar generelt via geovekstprosjekter i alle regioner.
b. Eventuelle kommuner som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).	Følgende kommuner har ikke levert kontinuerlig ajourhold av AR5 i 2016: Tromsø, Kvæfjord, Skånland, Ibestad, Gratangen, Lavangen, Bardu, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Tranøy, Torsken, Berg, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Skjervøy og Nordreisa. Følgende kommuner har ikke sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret i 2016: Kvæfjord, Ibestad, Gratangen, Lavangen, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Tranøy, Torsken, Berg, Lenvik, Balsfjord, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen. Bare en kommune - Harstad kommune - har sendt inn både AR5 og jordregisterfiler til Landbruksregisteret i 2016.
c. Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5)	En utfordring med ajourføring er at ortofotografering stedvis ligger langt på etterskudd. Noen områder i Troms er ikke fotografert siden juni 2009 (nordlige deler). Da blir det vanskelig å ajourholde ressurskartene. Andre utfordringer er at flere kommuner er tynt bemannet, og derfor er svært sårbare ved sykdom, permisjoner og når noen slutter.

For to kommuner - Nordreisa kommune og Dyrøy kommune - gikk ikke ajourføringen av AR5 gjennom i 2016. I januar 2017 kom det bekreftelse fra Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) om at slikt ajourhold var gjennomført.

Rapporteringskrav 7.3.9.11.1

Rapportere på

Rapporter på andel godkjente bruksregler og andel utarbeidede distriktsplaner

I Troms reinbeiteområde ble distriktsplan for Nord-Senja Rbd. avsluttet og Mauken Rbd. fikk godkjent sin revisjon av bruksregler i 2016

Rapporteringskrav 7.3.9.11.2

Rapportere på

Rapporter på oppfølging av brudd på bruksreglene, samt ulovlige gjerder og anlegg.

Intet å rapportere.

Rapporteringskrav 7.3.9.11.3

Rapportere på

Gi en kort oversikt over arbeidet i samarbeidsforumet med Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget, samt dialogen med reindriftsnæringen.

Det ble gjennomført et møte i dialogforumet mellom Sametinget, NRL og Fylkesmannen.

3.3 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Generelt

Tildelingsbrev og faste lovpålagte oppgaver inneholder samlet sett flere oppgaver og aktiviteter enn det vi har fått tildelt ressurser til. Innenfor alle fagområdene må vi gjøre prioriteringer og tilpasse oppgaveløsningen til ressursene. De viktigste oppgavene blir prioriterte. Vi mener at vi i stort grad benytter midlene våre i samsvar med oppdragsgiverne sine forventninger. Kutt i budsjettet knyttet til ABE-reformen er merkbar og vil fremover kreve nedstyring av bemanning. Til tross for ressursituasjonen har medarbeiderne våre i 2016 innenfor de fleste områdene klart å innfri krav til høy kvalitet og saksbehandlingstid.

Ressurssituasjonen innen vergemål: Vi har flere ganger meldt tilbake en bekymring for ressurssituasjonen innen vergemål. Grunntildelingen er for lav. Vi er underfinansiert sett i lys av saksmengde og sakskompleksitet. En konsekvens av dette er blant annet at vi må benytte ressurser over kapittel 0525 for å løse vergemålsoppgaver ved at det ikke er nok midler til å dekke administrativ kostnadsdekning. Om denne situasjonen holder frem er vi bekymret for hva det vil kunne bety for kvaliteten i vergemålsarbeidet. Før vergemålsområdet blir overført til budsjettammen på kapittel 0525 er det særlig viktig at det blir gjort grundig analyse av ressursbehovet. Vi forventer at vergemålsområdet blir fullfinansiert.

Ressursrapportering - vesentlige differanser mellom 2015 og 2016

Helse- og omsorgsdepartementet: Økning fra HOD av midler for pasient og brukerrettighetsloven fra fagmidler til kapittel 0525.

Justis- og beredskapsdepartementet: Midlertidig styrking av vergemålsområdet i form av fagmidler der både driftsutgifter og utgifter for verger og representanter til EMA økes som følge av flyktningssituasjonen året før. I tillegg kommer ny aktivitet i 2016 knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Økning som følge av ekstra midler til oppfølging av kommunereformen.

Kunnskapsdepartementet: Økning for økt aktivitet på tilsyn.

Landbruksdepartementet: Noe lavere ressursbruk ved at det har vært avgang i stillinger som tar tid å erstatte.

Vi gjør også oppmerksom på at i 2015 inngikk resultatområde 470 i beløp for JD, mens det tilhørte BLD. Endring for ASD er resultatområde 750 (tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV) som i 2015 ble rapportert under 2015. I 2016 er det rapport for HOD.

Det er ellers ikke vesentlige differanser i ressursbruken mellom 2015 - 2016 som ikke kan forklares ut fra normal lønns- og prisvekst, vakanse og personalmessige forhold.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2016	Fagdep. 2016	Kapittel 0525, 2015	Fagdep. 2015
Arbeids- og sosialdepartementet	232	1 335	330	1 328
Barne- og likestillingsdepartementet	2 848	615	3 031	617
Helse- og omsorgsdepartementet	11 707	2 144	10 117	3 971
Justis- og beredskapsdepartementet	2 554	11 410	2 616	6 544
Klima- og miljødepartementet	10 027	5 615	9 709	5 299
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	33 871	1 660	32 203	1 279
Kunnskapsdepartementet	6 390	7 007	5 490	6 936
Landbruks- og matdepartementet	8 477	2 915	9 326	3 105
Andre	199	0	- 42	0
Sum	76 305	32 701	72 780	29 079

3.4 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Etter vår oppfatning løser embetet samfunnsoppdraget på en god måte innenfor våre økonomiske rammer. Når det gjelder regnskapsresultat for alle kapitler og poster, viser vi til avlagt årsregnskap i kapittel 6.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Det viktigste interne styringsverktøyet vårt er virksomhetsplan og strategiplan. I tillegg har vi utarbeidet kommunikasjonsplan, plan for krisekommunikasjon, ny innkjøpsstrategi og ny intern økonomi- og virksomhetsinstruks. Hver avdeling lager sin virksomhetsplan ut fra føringer i vøi og tildelingsbrev. Vi legger ned mange arbeidstimer i å utarbeide virksomhetsplaner. Under hvert hovedområde legges det inn risikovurderinger etter fargeskala grønn, gul, oransje og rød, der fargen rød indikerer kritisk risiko for ikke å kunne innfri målene i oppdragene.

Vi har satt klare krav for saksbehandlingsfrister og krav om foreløpig svar dersom vi ikke klarer å overholde fristene. Vi har samhandlet på tvers av avdelingene med lage felles maler for hvordan vi skal utforme enkeltvedtak. Styringssystemet vårt er tilgjengelig på intranett. Innen informasjonssikkerhet, innkjøp og HMS har vi tatt i bruk internkontrollsystemet Riskmanager.

Vi har utarbeidet en lokal tilpasningsavtale til Hovedavtalen i staten. Vårt lokale partssamarbeid med organisasjonene blir ivaretatt gjennom SAMU (vårt samarbeidsutvalg). I dette utvalget møter en fast representant fra de fire hovedsammenslutningene, ass. fylkesmann og HR.

Vi har omtalt AMU under punkt 4.2

Vi har rutine for at alle fakturaer blir attestert og godkjent av to personer, reiseregninger blir godkjent av nærmeste leder og gått i gjennom av økonomiseksjonen.

4.1.1 Embetets risikostyring

Embetet har utarbeidet en policy for risikostyring. I tråd med vår policy rapporterer avdelingene på gjennomførte risikovurderinger hvert tertial i ledermøtet.

Risikovurderinger er en implementert del av vårt VP-arbeid. Vi er godt i gang med å ta i bruk RiskManager som dokumentstyrings- og avvikssystem innen informasjonssikkerhet og HMS. Ros-modulen er også testet.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

I 2016 tok vi i bruk Risk Manager som system for vår internkontroll innen informasjonssikkerhet og HMS. Dette betyr at vårt manuelle avvikssystem er erstattet med en elektronisk løsning. Dette arbeidet videreføres i 2017 og vi vil også tilrettelegge for mer opplæring i bruken av Risk Manager internt i embetet.

Internkontroll er også implementert i vår policy for risikostyring og policy for informasjonssikkerhet.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanning

Vi hadde ved årsskiftet 136 årsverk. Vi har god tilgang på godt kvalifiserte søkere til alle stillinger som lyses ut, og vi hadde kun en gang behov for å kunngjøre en stilling på nytt. Vi er ikke lønnsledende i fylket, men kan tilby utviklende og varierte oppgaver sett i sammenheng med gode velferdsordninger. Dette gjør oss til en attraktiv arbeidsplass. Vår turnover var på 6,6 % i 2016, noe som vi vurderer som moderat. Vi har hatt noe turnover knyttet til arbeidstakere som går av med pensjon og dette vil fortsette i årene som kommer. Gjennomsnittsalderen for våre ansatte er 46 år.

Kapasitet

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og dette kan bli utfordrende for enkelte avdelinger. I 2016 hadde Helse- og omsorgsavdelingen kapasitetsutfordringer knyttet til vakanse.

Kompetanse

Vi er en kunnskapsorganisasjon. 82 % av våre medarbeidere har høyere utdanning i form av minimum bachelorgrad. 60 % har master, og vi har 5 medarbeidere med doktorgrad.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Samlet har embetet relativt begrenset omfang av eiendeler som skal registreres. Administrasjons- og HR-avdelingen har god oversikt over eiendeler innen IKT, samt kjøretøy (registrert i ePhorte). Vi er i gang med registreringer av øvrige eiendeler.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Oppfølging av merknader fra Riksrevisjonen - Anskaffelser

I 2016 fikk vi merknader fra Riksrevisjonen om at vi ikke hadde utarbeidet overordnede styringsdokumenter på anskaffelsesområdet, men at vi i stor grad hadde etablert systemer, rutiner og tiltak. Revisjonen av de kontrollerte anskaffelsene viste likevel at disse ikke fullt ut har sikret etterlevelse av grunnleggende krav i statens regelverk på anskaffelsesområdet.

Embetet iverksatte høsten 2016 tiltak for å rette opp avvikene. Ny strategi for anskaffelser og nye anskaffelsesrutiner ble vedtatt. Risk Manager ble tatt i bruk som avtaleregister og innkjøpskoordinator har fått en mer tydelig rolle. Innkjøpsområdet har også fått økt prioritet i form av at innkjøpskoordinator over en periode har vært skjermet for annet økonomiarbeid for å implementere klarere og bedre innkjøpsprosesser.

Informasjonssikkerhet

Vi har i 2016 hatt et stort fokus på revisjon og overflytting av eksisterende informasjonssikkerhetspolicy til Risk Manager. Denne jobben er ikke helt fullført.

Vi har ikke hatt noen spesielle avvik siden sist rapportering vedrørende informasjonssikkerhet.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

MHS/arbeidsmiljø

Fylkesmannen i Troms er med sine 136 medarbeidere inndelt i 2 verneområder. Verneombud for hvert område velges for to år av gangen. I tillegg har vi et hovedverneombud. Disse tre sitter som medlemmer av vårt arbeidsmiljøutvalg (AMU) sammen med arbeidsgiverrepresentanter. Utvalget deltar i planleggingen av verne- og miljøarbeidet i virksomheten, og følger nøye med på utviklingen i arbeidsmiljøet.

AMU hadde i 2016 fem møter som omhandlet sykefraværstatistikk, HMS-plan for 2016 og handlingsplan for IA, førstehjelpskurs for alle ansatte, brannvernkurs og brannøvelse, revidering av flere HMS-rutiner og Medarbeiderundersøkelsen 2016. Et av tiltakene er arbeidsplassvurdering for alle nytilsatte og medarbeidere som har eller står i fare for å få arbeidsrelaterte helseutfordringer. Vi jobber systematisk med å skaffe relevante hjelpemidler for å forebygge helseskade. Vi har et svært lavt sykefravær.

Vi har i 2016 tatt i bruk RiskManager innenfor HMS-feltet.

Likestilling

Prosentvis kjønnsfordelingen hos oss er ca. 64/36 i favør av kvinner. Denne skjevutviklingen i kjønnsbalansen er ikke tilfredsstillende, men vi registrerer at denne trenden er ellers i staten også. I vårt rekrutteringsarbeid er vi oppmerksomme på dette.

4.3 Andre forhold

5 Vurdering av framtidutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Økonomi

Ut fra embetets økonomiske rammer, vil bemanningen måtte reduseres de neste årene og oppgaveløsningen kontinuerlig effektiviseres. Vi har på flere områder tatt i bruk lyd/bilde og streaming for å redusere reisevirksomheten i eget fylke. Det er imidlertid en stor utfordring å få våre direktorat og departement til å ta i bruk ny teknologi i samhandlingen med embetene. Vår reiseaktivitet til Oslo vil av ressurs hensyn måtte reduseres betydelig i tiden framover. Det vil derfor være av stor viktighet at sentrale myndigheter tilrettelegger for deltakelse via lyd/bilde på sine samlinger der embetene forutsettes å delta.

Vergemål

Situasjonen på vergemålsområdet er svært utfordrende. Tildelt bevilgning for 2017 vil medføre at dagens bemanning må reduseres med 2-3 stillinger. Nedgangen i tildelingen for 2017 er på 23% i forhold til 2016. Tildelingen for 2017 er faktisk den laveste vi har fått siden embetet overtok ansvaret for vergemålsområdet i 2014. I samme periode har antall inngående brev på vergemålsområdet økt med 53%, mens antall utgående brev har økt med 33%. I 2016 var 37% av alle inngående brev og 38% av alle utgående brev fra embetet knyttet til vergemålsområdet.

Ut fra tildelte rammer vil Fylkesmannen ikke være i stand til å utføre alle viktige oppgaver på vergemålsområdet i tråd med kravene i Tildelingsbrevet for 2017. Det vil i første omgang medføre at arbeidsoppgaver knyttet til regnskapskontroll ikke vil bli utført som forutsatt, kompetansetiltak for verger og representanter vil bli redusert til et minimum og egen deltakelse på kurs og seminar vil ikke kunne prioriteres. Risikoen for uholdbare arbeidsforhold for de ansatte på vergemålsområdet vil også øke betydelig.

Barnevern

De lovpålagte tilsynsoppgavene på barnevernsområdet, med mange barneverninstitusjoner og tiltak spredt over store geografiske avstander, krever betydelig kapasitet. Etableringen av omsorgssenter i fylket har medført ytterligere press på vår kapasitet på området. Vi ser videre at en omlegging og forbedring av våre tilsynsrutiner som ledd i oppfølgingen av funnene i Ida-saken, med formål å fremme ivaretagelse av barnets perspektiv og aktiv involvering av barn i tilsyn, krever ytterligere kapasitet i tilsynsgjennomføringen. Det er på denne bakgrunn en betydelig risiko for at vi ikke vil klare å utføre disse lovpålagte tilsynsbesøkene fullt ut dersom vi ikke får styrket ressurstilgangen til å utføre dette viktige arbeidet.

Samfunnssikkerhet

Innenfor samfunnssikkerhetsområdet er vi i startgropa med å videreutvikle Totalforsvaret, etter departementets pålegg. Dette vil være et svært tids- og ressurskrevende arbeid, som vil kreve ressursmessig forutsigbarhet. Det vil være svært lite hensiktsmessig å starte dette arbeidet dersom det havarerer i oppbyggingen grunnet mangel på fremdrift og ressurser. Samfunnssikkerhetsområdet er sterkt underfinansiert, mtp. de oppdrag som er pålagt embetet. Bare handlingsplanen til regional ROS-analysen vil kreve 1 årsverk i oppfølging. Troms er et fylke som bør nyttes i større grad for utvikling av samvirkeprinsippet og totalforsvaret av nasjonale myndigheter. Her er det etablert gode relasjoner mellom Forsvaret og det sivile samfunn. Grunnet den mangfoldige tilstedeværelsen og løsningsorienterte etater, er fylket skreddersydd for senariobaserte utredninger, som f.eks innenfor totalforsvaret.

Innenfor reindriften har embetet en rekke utfordringer, spesielt knyttet til manglende konvensjon mellom Norge og Sverige. Embetet har god kompetanse på dette området og jobber med nasjonale prosjekter på området. Dette er et kompetansemiljø som nasjonalt bør utnyttes.

Fylkesmannen har over år bygd opp en kompetanse på klima og klimatilpasning og har flere nasjonale initiativ, som vi ønsker å videreutvikle sammen med nasjonale myndigheter.

Førørig mener vi det er grunnlag for å implementere samordning av innsigelser fra 2018. Men det er behov for en styrking av ressursene når dette gjøres. Her ligger muligheter for å effektivisere planprosessene.

Helse

Helse- og omsorgstjenesten i vårt område står foran store utfordringer (blant annet mangel på kompetanse, kapasitet og gode IKT-systemer i kommunene). Opphopningen av utskrivningsklare pasienter ved Universitetssykehuset Nord Norge (UNN) er en sterk indikator på at kommunene ligger på kraftig etterskudd med å utvikle sine tjenester i tråd med samhandlingsreformens målsettinger. Manglende tilbud i kommunene svekker også behandlingstilbudet på UNN (for eksempel økte ventelister, problemer med mottak av akutt syke, korridorpasienter, økt infeksjonsfare m.m.) Vi vurderer det til å være et stort behov for tilsyn for å øke pasientens rettsikkerhet og behov for forsvarlige og verdige helse- og omsorgstjenester. Vi styrer våre ressurser mot områder av størst betydning for enkeltmenneskers rettsikkerhet der vi ser sannsynligheten for svikt. På grunn av ressursmangel i avdelingen er det en stor risiko for at vi ikke får utført det tilsynsarbeidet vi vurderer som nødvendig å utføre.

Landbruk

I landbruket er den store utfordringen i Troms å få til økt matproduksjon, vekst og utvikling. Troms er et småbruksfylke og har en eiendomsstruktur som gjør at det blir lite store flater, mye leiejord, mye transport og generelt vanskelig å gjennomføre tiltak på tvers av eiendoms grensene. Troms er fylket med landets raskeste nedleggingstakt i landbruket. Vi har gode naturressurskvaliteter, men mangler

ressurser til å videreutvikle gjennom mobilisering og pådriverarbeid både i forhold til enkeltbønder og landbruket generelt, og i forhold til kommunenes rolle og ansvar. Vi vil gjerne at matproduksjon i Troms skal være mer enn fisk og annen sjømat.

Omstillingsprosesser

Store omstillingsprosesser er på gang, ny fylkesmannsstruktur og FMFA. Det er en bekymring blant våre ansatte for at det i fremtiden vil bli for mye spesialisering innen ulike områder slik at den enkelte mister den faglige bredden, noe som i dag oppleves som en styrke og motivasjon i arbeidet. Risikoen for at vi kan miste vesentlig kompetanse er tilstede. Det er også fare for at vår organisasjon vil bruke så mye tid og energi på en fremtidig fusjonsprosess at det kan gå ut over produktiviteten.

Digitalisering

Det er et mål at offentlige etater, også fylkesmannsembetene, tar i bruk nye digitale løsninger i saksbehandlingen og i kommunikasjonen med innbyggerne som et ledd i vårt effektiviseringsarbeid. Samtidig er det en utfordring at våre digitale plattformer ikke er klare for å gjennomføre dette oppdraget.

Kommunene i Troms er kommet svært kort i dette arbeidet. Vi setter av skjønnsmidler til dette formålet fremover, og vi vil i 2017 prioritere digitalisering og velferdsteknologi i konferanser med våre kommunale ledere og politikere.

Det er helt nødvendig at overordnet nivå får på plass teknologi integrert med vårt sak- og arkivsystem (Ephorte) som legger til rette for digital postutsendelse både mot innbyggerne, bedrifter og andre offentlige virksomheter.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål er i hovedsak kommentert under områdene beskrevet i 5.1

Økonomiske rammer og konsekvenser

Dersom økonomiske ressurser skal ytterligere ned, må det gjøres kutt i oppgaveporteføljen. Samtidig må vi iverksette en nedstyringsplan der antall årsverk reduseres. Dette vil føre til at flere oppgaver ikke blir utført. Det kan føre til forringet rettssikkerhet ut mot våre innbyggere.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Troms.pdf](#)

Del VI Årsregnskap

Ledelseskomentarer til årsregnskapet 2016

Formål

Fylkesmannen i Troms er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Fylkesmannen i Troms utfører forvaltningsoppgaver på vegne av en rekke departementer og direktorater, og skal arbeide aktivt for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir gjennomført til beste for innbyggerne i Troms.

En sentral oppgave for fylkesmannsembetet er å medvirke til samordning og effektivisering av den statlige virksomhet i fylket. For å oppnå dette forutsettes det et nært samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommuner om løsning av offentlige oppgaver. Fylkesmannen skal også ivareta fylkets interesser overfor Regjering og sentraladministrasjon samt holde disse orientert om viktige spørsmål i fylket.

Bekreftelser

Fylkesmannen skal gjennom sin økonomi- og virksomhetsstyring sikre at statlige midler blir brukt i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, fastsatte mål og resultatkrav oppnås, statlige midler brukes effektivt og at statens materielle verdier forvaltes på en forsvarlig måte. Årsregnskapet for Fylkesmannen i Troms føres i henhold til kontantprinsippet, og det utgjør del VI i årsrapporten til KMD.

Det bekreftes at årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser i Reglement for økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv R-115 fra Finansdepartementet samt virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen, fastsatt av KMD.

Det bekreftes videre at årsregnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannen i Troms' disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapet gruppert etter utgiftskapittel og post. Fylkesmannen i Troms har i 2016 samlet disponert tildelingen på 283 mill. I tillegg kommer flere åpne belastningsfullmakter, bl.a. til vergemålsordningen, fri rettshjelp og tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Samlet er disse tildelingene/belastningsfullmaktene fordelt på 58 ulike utgiftskapitler og poster. Bevilgningsrapporteringen viser en generell god utnyttelse av tildelingen på andre utgiftskapitler enn kap. 0525, men enkelte poster er ikke brukt fullt ut. Noen av disse er søkt overført til 2017, jf. note B.

Samlet tildeling på kap. 0525 post 01 utgjør 77,8 mill., herav 2,6 mill. overført fra 2015. Med tilhørende inntektskapittel viser regnskapet en mindretgift på 1,5 mill., som søkes overført til 2017, jf. note B. I disse tallene inngår tildeling til *Fagutvalget for personal* på kr 185 000 der mindretgiften utgjør kr 81 601. Mindretgiften skyldes i hovedsak lavere utgifter til lønn og godtgjørelser. Aktivitet på fag- og prosjektmidler (andre utgiftskapitler) utføres av ansatte innenfor kap. 0525 post 01, og som følge av dette gjøres en del omposteringer mellom kap. 0525 post 01 og andre utgiftskapitler. Andre driftsutgifter er noe høyere enn budsjettert.

Embetet utfører oppgaver for en rekke departementer og direktorater, og erfaringen er at oppgavene finansieres ulikt. Videre er tilgangen på fag- og prosjektmidler ujevn og til dels uforutsigbar over året. For å løse disse oppgavene er det til enhver tid flere ansatte enn det den ordinære bevilgningen over kap. 0525 post 01 kan dekke, noe som innebærer at deler av lønnsutgiftene må belastes på andre utgiftskapitler. Dette er en betydelig utfordring med hensyn til styring av den samlede økonomien for embetet.

Samlede inntekter inkl. overførte midler fra 2015 for kap. 3525 post 01 utgjør 6,8 mill. Med tilhørende utgiftskapittel viser regnskapet en mindretgift på 2 mill., som søkes overført til 2017, jf. note B. Mindretgiften knytter seg til ubrukte flerårige prosjektmidler, og det representerer utsatt aktivitet der embetet har mottatt innbetalinger men ikke utført aktiviteten i prosjektet.

Embetet har i 2016 hatt ca. 30 prosjekter med finansiering over kap. 3525 post 01. Det ble etablert 10 nye prosjekter, mens 6 prosjekter er for tiden under avslutning. Flere av prosjektene går over flere år, noe som kan medføre at inntekter og utgifter for det enkelte prosjekt betales i ulike regnskapsår. De største prosjektene er *Sjumilssteget*, *Ut på vidda* og *Grønt reiseliv*.

Artskontorrapporteringen viser utgifter og inntekter gruppert etter artskontoer. Hovedmengden av embetets tildelinger kommer som belastningsfullmakter, som representerer en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er dermed ikke inntektsført og fremgår ikke som inntekt i oppstillingen.

Driftsinntektene utgjør 4,5 mill., noe som er omtrent på samme nivå som for 2015.

Driftsutgiftene utgjør 141 mill. Utbetalingene til lønn utgjør 95 mill., noe som er en økning på 5,1 mill. sammenliknet med 2015. Økningen knytter seg hovedsakelig til vergemålsordningen, spesielt godtgjøring representanter for enslige, mindreårige asylsøkere. Utbetalinger til lønn på kap. 0525 post 01 øker med 1,7 mill.

Andre utbetalinger til drift utgjør 46 mill., eller en økning på 4,9 mill. sammenliknet med 2015. Økningen knytter seg til utgiftskapitler under KMD, vergemålsordningen og fri rettshjelp under Justis- og beredskapsdepartementet og Miljødirektoratet under Klima- og miljødepartementet. Samtidig har det vært en reduksjon i driftsutgifter for utgiftskapitler under Barne- og likestillingsdepartementet der refusjon av barnevernsutgifter Svalbard, som i 2015 ble ført som driftsutgifter, i 2016 er ført som tilskudd. Tilsvarende endring med motsatt fortegn gjelder for utbetaling av tilskudd.

Utbetalinger av tilskudd og stønader utgjør 154 mill., noe som er en økning på 18 mill. sammenliknet med 2015. Økningen knytter seg i all hovedsak til utgiftskapitler innen grunnopplæringen og barnehager under Kunnskapsdepartementet, helse- og omsorgstjenester i kommunene under Helse- og omsorgsdepartementet og kommunalt barnevern under Barne- og likestillingsdepartementet. Videre er det en reduksjon for Klima- og miljødepartementet knyttet til erstatning for beitedyr tatt av rovvilt.

Rapportert mellomværende med statskassen utgjør 4,1 mill. per 31.12.2016. Artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Leverandørgjeld på 0,2 mill., kundefordringer på 0,1 mill. og annen kortsiktig gjeld på 3,1 mill. fremkommer ikke i årsregnskapet, jf. sammenhengen mellom avregning og mellomværende med statskassen i note 8. Av annen kortsiktig gjeld utgjør leverandørfakturaer med fakturadato i 2016, men utbetalt i 2017 2,9 mill.

Annet

Årsregnskapet for Fylkesmannen i Troms revideres av Riksrevisjonen. Årsregnskapet er per d.d. ikke ferdig revidert, men revisjonsberetningen forventes å foreligge i løpet av 2. kvartal 2017.

Tromsø, 28. februar 2017

Bård Magne Pedersen (sign.)
Fylkesmann i Troms

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Fylkesmannen i Troms er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Fylkesmannen i Troms er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger Fylkesmannen i Troms står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen i Troms har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Fylkesmannen i Troms har fullmakt til å disponere. Kolonnen «Samlet tildeling» viser hva Fylkesmannen i Troms har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen i Troms står oppført med i statens kapitalregnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen «Samlet tildeling», men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen. Fylkesmannen i Troms har ikke avgitte belastningsfullmakter.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen i Troms har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen i Troms har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01			77 776 000	76 390 774	1 385 226
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21			2 301 000	4 746 496	-2 445 496
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01			2 370 000	2 370 000	0
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsutgi	21			6 179 000	6 179 000	0
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	63			10 740 000	10 375 191	364 809
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asylr	64			32 400 000	32 391 671	8 329
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66			1 919 000	1 902 402	16 598
0225	Tilskudd til opplæring i finsk ¹	67			2 119 000	1 479 222	639 778
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21			6 967 895	6 737 897	229 998
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutdan	22			380 000	380 000	0
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21			8 267 591	7 904 614	362 977
0231	Barnehager - Tilskudd til svømming i barneha	70			777 500	777 500	0
0341	Den norske kirke og andre tros- og livssynssau	70			Åpen fullmakt	4 565 184	0
0451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredst	01			588 000	588 000	0
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01			7 787 471	7 787 471	0
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21			Åpen fullmakt	7 632 169	0
0470	Fri rettshjelp - driftsutgifter	01			Åpen fullmakt	4 704 445	0
0500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	21			800 000	800 000	0
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutg	21			1 300 000	1 300 000	0
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludert	21			1 990 260	1 990 260	0
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63			4 063 432	4 058 781	4 651
0714	Folkehelse - Spesielle driftsutgifter	21			163 600	163 600	0
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	01			Åpen fullmakt	840 750	0
0734	Tvingent psykisk helsevern	70			Åpen fullmakt	194 270	0
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21			910 800	910 800	0
0761	Omsorgstiltak - utviklingstiltak	67			2 700 000	2 700 000	0
0761	Omsorgstjeneste - Kompetanse og innovasjon	68			12 933 800	12 913 366	20 434
0762	Primærhelsetjeneste - spes. driftsutgifter	21			200 000	200 000	0
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60			850 000	850 000	0
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73			1 400 000	1 400 000	0
0765	Psykisk helse og rusarbeid - spesielle driftsutg	21			468 700	468 700	0
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kommunale tjene	60			9 323 000	9 322 984	16
0765	Psykisk helse og rusarbeid - rusarbeid	62			11 235 000	11 235 000	0
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21			Åpen fullmakt	24 486	0
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21			1 715 000	1 715 000	0
0840	Tiltak mot vold og overgrep - Spesielle driftsu	21			117 238	38 655	78 583
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drift	21			4 516 703	4 325 747	190 956
0854	Kommunalt barnevern	60			23 380 000	23 380 000	0
0858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet - Spe	21			72 352	71 197	1 155
1142	Landbruksdirektoratet - driftsutgifter	01			4 212 000	4 212 000	0
1142	Landbruksdirektoratet - større utstyrsanskaffe	45			650 000	650 444	-444
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77			200 000	133 435	66 565
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21			590 000	590 000	0
1400	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtilta	76			125 000	125 000	0
1410	Spesielle driftsutgifter	21			400 400	400 400	0
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01			10 000	10 000	0
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21			5 243 000	5 192 341	50 659
1420	Statlige vanmiljøtiltak	22			5 758 411	5 758 411	0
1420	Klima, naturmangfold og forurensing- oppdra	23			1 250 000	1 250 000	0
1420	Tiltak i verneområder	31			2 725 000	2 725 000	0
1420	Tilskudd til vanmiljøtiltak	70			300 000	300 000	0
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovdyr	72			15 000 000	12 061 395	2 938 605
1420	Forebyggende og konfliktdepdende tiltak i ro	73			7 280 000	6 135 975	1 144 025
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdis	81			152 000	152 000	0
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte naturt	82			123 000	43 000	80 000
1425	Tilskudd til fiskeformål	70			435 000	405 000	30 000
1425	Tilskot til viltforemål	71			250 000	250 000	0
1633	Nettoordning for mva i staten	01			Åpen fullmakt	4 448 406	
<i>Sum utgiftsført</i>					283 416 153	300 658 439	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindrentekt(-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01		0	4 458 928	4 458 928
3525	Ymse inntekter	02		0	85 336	85 336
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29		0	172 503	
5700	Arbeidsgiveravgift	72		0	6 855 636	
<i>Sum inntektsført</i>					0	11 572 403

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

Kapitalkontoer	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindrentekt(-)
60073701 Norges Bank KK /innbetalinger		8 821 555	
60073702 Norges Bank KK/utbetalinger		-297 245 142	
715219 Endring i mellomværende med statskassen		-662 449	
<i>Sum rapportert</i>		0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

	31.12.2016	31.12.2015	Endring
715219 Mellomværende med statskassen	-4 085 171	-3 422 722	-662 449

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

1. Tilskuddsposten viser en mindretgift på 0,6 mill. for 2016. Det er foretatt tildeling av disse midlene til seks ulike tilskuddsmottakere, men ved en feil er disse tilskuddene ikke ubetalt i 2016.

Det er dialog med Utdanningsdirektoratet i saken.

Virksomhet: AG - Fylkesmannen i Troms

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525.01	2 608 000	75 168 000	77 776 000
0525.21	2 301 000		2 301 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0525.01/3525.02		1 385 226		1 385 226	85 336			1 470 562	3 758 400	1 470 562
0525.21/3525.01	"kan overføres"	-2 445 496		-2 445 496	4 458 928			2 013 432		2 013 432
0226.21	"kan overføres"	229 998		229 998				229 998	348 395	200 000
0231.21	"kan overføres, kan nyttes under post 51"	362 977		362 977				362 977	413 380	236 841
*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.										

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**Mottatte belastningsfullmakter**

Fylkesmannen i Troms har ovenfor spesifisert mottatte belastningsfullmakter på utgiftskapitler som er søkt aktuelle fagdepartementer/direktorer om overføring av ubrukte midler fra 2016 til 2017. Dette gjelder:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Kap 0525 post 01: Tildeling i 2016 på kr 77 776 000, herav kr 185 000 til fagutvalget for personal. Søkt om overføring av kr 1 470 562, herav kr 81 601 for fagutvalget for personal, som tilsvarer mindreforbruk inkl. merinntekter for 2016.

Kap 0525 post 21. Tildeling i 2016 på kr 2 301 000. Søkt om overføring av kr 2 013 432 som tilsvarer mindreforbruk inkl. merinntekter for 2016.

Kunnskapsdepartementet kap. 0226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen post 21 Spesielle driftsutgifter:

I denne posten inngår tildelinger til flere prosjekter/aktiviteter der et av disse er søkt overført til 2017: Prosjektnr. 62226 Fagdager om standpunktvurdering. Tildeling i 2016 på kr 200 000, søkt om overføring av kr 200 000 til 2017.

Kunnskapsdepartementet, kap 0231 Barnehager post 21 Spesielle driftsutgifter:

I denne posten inngår tildelinger til flere prosjekter/aktiviteter der to av disse er søkt overført til 2017:

Prosjektnr 21083 Ny tilsynsoppgave barnehage FM. Tildeling i 2016 på kr 210 526, søkt om overføring av kr 210 526 til 2017.

Prosjektnr 21084 Ny regel - klageordning FM. Tildeling i 2016 på kr 26 315, søkt om overføring av kr 26 315 til 2017.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	4 416 556	4 491 444
Salgs- og leieinnbetalinger	1	127 709	172 926
Andre innbetalinger	1	0	10 000
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		4 544 264	4 674 370
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	94 992 768	89 851 523
Andre utbetalinger til drift	3	45 763 180	40 832 981
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		140 755 948	130 684 504
Netto rapporterte driftsutgifter		136 211 684	126 010 134
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	306	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		306	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 308 791	1 180 293
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 308 791	1 180 293
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 308 485	1 180 293
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	340 349
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	340 349
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	154 145 600	135 875 320
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		154 145 600	135 875 320
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		172 503	171 097
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		6 855 636	6 503 388
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		4 448 406	3 102 983
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-2 579 733	-3 571 502
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		289 086 036	259 153 897

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld	2016	2015
Fordringer	0	462 767
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-3 949 871	-3 754 198
Skyldige offentlige avgifter	-3 797	-8 452
Annen gjeld	-131 503	-122 839
Sum mellomværende med statskassen	8	-3 422 722

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Virksomhet AG - Fylkesmannen i Troms**Note 1 Innbetalinger fra drift**

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	3 858 303	4 303 638
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	554 833	168 896
Andre tilskudd og overføringer	3 420	18 910
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	4 416 556	4 491 444
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	42 373	900
Tilfeldige inntekter	85 336	172 026
Sum salgs- og leieinnbetalinger	127 709	172 926
<i>Andre innbetalinger</i>		
Salg av utrangert materiell, avgiftsfritt	0	10 000
Sum andre innbetalinger	0	10 000
Sum innbetalinger fra drift	4 544 264	4 674 370

Virksomhet: AG - Fylkesmannen i Troms**Note 2 Utbetalinger til lønn**

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	74 773 811	73 435 727
Arbeidsgiveravgift	6 855 636	6 503 388
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-1 398 373	-2 515 310
Andre ytelser	14 761 694	12 427 717
Sum utbetalinger til lønn	94 992 768	89 851 523
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	118,2	116,6

Virksomhet: AG - Fylkesmannen i Troms**Note 3 Andre utbetalinger til drift**

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	11 007 316	9 082 776
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	187 152	1 950 496
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	420 700	322 994
Mindre utstysanskaffelser	1 876 920	1 038 557
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 314 041	765 711
Kjøp av fremmede tjenester	13 885 261	12 348 596
Reiser og diett	7 583 141	6 839 323
Øvrige driftsutgifter	9 488 650	8 484 527
Sum andre utbetalinger til drift	45 763 180	40 832 981

Virksomhet: AG - Fylkesmannen i Troms

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	306	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	306	0

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Virksomhet: AG - Fylkesmannen i Troms**Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer**

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	47 271	346 151
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 261 520	834 143
Sum utbetaling til investeringer	1 308 791	1 180 293

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Virksomhet: AG - Fylkesmannen i Troms

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2016	31.12.2015
Tilfeldige og andre inntekter	0	340 349
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	340 349

Virksomhet: AG - Fylkesmannen i Troms

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2016	31.12.2015
Tilskudd til kommuner	127 851 046	106 052 342
Tilskudd til fylkeskommuner	150 000	2 225 046
Tilskudd til private	14 055 484	18 227 112
Tilskudd til organisasjoner	8 215 634	5 767 344
Tilskudd til statsforvaltningen	3 873 436	3 603 476
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	154 145 600	135 875 320

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016	31.12.2016	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	63 058	0	63 058
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	63 058	0	63 058
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-155 377	0	-155 377
Skyldig skattetrekk	-3 949 871	-3 949 871	0
Skyldige offentlige avgifter	-4 032	-3 797	-236
Annen kortsiktig gjeld	-3 078 046	-131 503	-2 946 543
<i>Sum</i>	-7 187 327	-4 085 171	-3 102 156
Sum	-7 124 269	-4 085 171	-3 039 098

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

						Balansført egenkapital i selskapet	Balansført verdi i regnskap*
	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet		
<i>Aksjer</i>							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balansført verdi 31.12.2016							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.